

దక్కన్

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యాండ్

DECCAN LAND, HYDERABAD

35

❁ యువజన నైపుణ్యాలు

❁ సాహితీ యోధుడు దాశరథి రంగాచార్య

❁ మలాలా స్ఫూర్తి

❁ పర్యావరణ పరిరక్షణ

JBR ARCHITECTURE COLLEGE HYDERABAD

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA & FAU Hyderabad)

ABOUT THE SCHOOL

The J.B.R. Architecture College is established by Joginpally B.R. Educational Society (J.B.R.E.S.), Hyderabad with a view to impart quality architectural education, by a group of enthusiastic Architects under the patronage of Shri. J.Bhaskar Rao garu, devoted educationalist and philanthropist.

It aims to cultivate an Intellectual climate embracing the concept of making to achieve design excellence, experimental learning opportunities are supported by our state of the art facilities.

The Aim of J.B.R. Architecture College is to groom to enhance design creativity, understand social responsibility, develop technical and research excellence, to become global Leaders in architecture and planning.

Sri J. Bhaskar Rao
B.Com. LLB
Chairman

J. Gayatri
B.Arch, M.Arch
Director - Interiors

POSSIBLE IS EVERYTHING...

B. Arch Program.

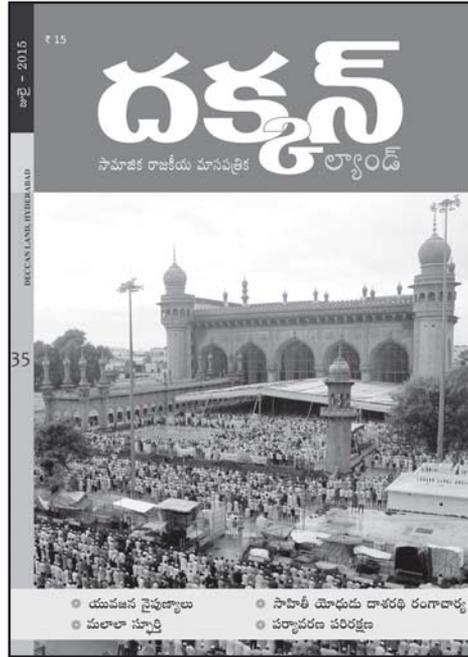
The J.B.R. Architecture college offers a graduate Programme in Architecture. Bachelor of Architecture is a five year degree course with one year Internship. The program includes relevant courses in the concept, process, technical details and design practice, as well as elective in an area of student Interest. The course work is to help the student understand finer aspects of Architecture which are very much Integral to designing, planning and scheduling of buildings. The course work aims to impart quality education, through effective communication skills and making the students and making the students conscious of built form in the contemporary scenario.

ELIGIBILITY....

Students who qualify in NATA (National Aptitude Test In Architecture) conducted by council of Architecture (COA) with 10+2 (Maths stream) with minimum of 50% marks or 10+3 (Diploma In Architecture) with minimum of 50% marks are eligible for admission into Bachelor of Architecture (B.Arch).

6-3-248/1/1A, 2nd Floor, Bhaskar Plaza, Road No. 1, Banjara Hills, Hyderabad - 500 034. A.P. India
Ph : 040-66105270, 9703372442, 9703277053
E-mail : jbrarchitecture@gmail.com, www.jbrarchitecture.com

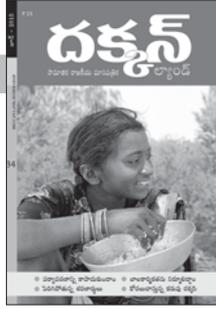
ఈడ్ ముబారక్

దక్కన్ సంస్కృతిలో పండుగలకు ఎంతో ప్రాధాన్యం ఉంది. అందులోనూ ముస్లిం సోదరులు నెల రోజులు కఠోర ఉపవాస దీక్షలు వహించే రంజాన్ పండుగ భాగ్యనగరానికి చిహ్నంగా నిలిచింది. తెలంగాణకు గుండెకాయ అయిన జంట నగరాల్లో విప్లావ్ విందులతో పేద, ధనిక తేడా లేకుండా అన్ని రాజకీయ పార్టీల నాయకులు విందులలో పాల్గొని మత సామరస్యాన్ని కాపాడుతు ప్రత్యేకతను చాటి చెప్పుతున్నారు. స్వరాష్ట్రంలో మత సామరస్యాన్ని కాపాడుకునేందుకు ఈ పండుగను ఘనంగా నిర్వహించుకుంటూ వాటి స్ఫూర్తిని కొనసాగించాల్సిన అవసరం ఎంతో ఉంది.

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
 Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
 E-mail: deccanlandindia@gmail.com website : www.deccanland.com

మెయిల్ బాక్స్

నగరంలో రోడ్డు బాగు చేయాలే...

వర్షాకాలం వస్తే చాలు భాగ్య నగరంలోని రోడ్లన్నీ గుంతలమయం అవుతున్నాయి.. లోపమెక్కడుందో తెలుసుకోవాలి..తారు రోడ్లయినా ఒక వర్షానికే కొట్టుకు పోవడంలో ఉన్న మతలబు తెలుసుకోవాలి. జల మయమవుతున్న రోడ్ల దుస్థితి నుంచి ప్రజలను కాపాడివాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. రోడ్లపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకొని రోడ్ల నాణ్యతను పెంచాలని కోరుకుంటున్నా.

- టి.కోటయ్య గౌడ్ (వరంగల్ జిల్లా)

***

పర్యావరణ విజన్ ఉండాలి

విచక్షణా రహితంగా అడవుల నరికివేత, ఇంధన వనరుల వినియోగం, జల, వాయు కాలుష్యాలు, గ్లోబల్ వార్మింగ్ వంటి విష వాయువుల పెరుగుదల వల్ల పర్యావరణం తీవ్రంగా దెబ్బతింటోంది. మరోవైపు ఓజోన్ పొర క్షీణిస్తోంది. బహుశా ఈ కారణాల వల్లనే గడిచిన వేసవిలో ఎండలు మండిపోయాయి. ఎంతో మంది ప్రాణాలు కోల్పోయారు. ఇలాంటి కారణాలపై దృష్టి సారించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 'హరితహారం' పేరిట మొక్కలు నాటే కార్యక్రమాన్ని చేపట్టడం హర్షణీయం. దీంతో ప్రజల్లో పర్యావరణ స్పృహను తీసుకోవాలి.. ప్రజలు చైతన్యవంతులైతే ఇంటికొక మొక్కనాటి పెంచినా పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించిన వాళ్లమవుతాం.

- ఎస్. రాజకుమారి (ఆదిలాబాద్ జిల్లా)

***

అప్రమత్తంగా ఉండాలే

వర్షాకాలంలో వచ్చే సీజనల్ వ్యాధుల పట్ల ప్రజలు అప్రమత్తంగా ఉండాలి. రాష్ట్రంలో మలేరియా, డెంగ్యూ లాంటి విష జ్వరాలకు అట్టుకట్టవేయాలి.. దీనిపై ఆరోగ్యశాఖ కూడా దృష్టి సారించాలి. రోగులకు అవసరయ్యే కిట్లను కూడా జిల్లాలకు పంపించి, జిల్లాల ప్రజలను ఆదుకోవాలి. ఎందుకంటే, మారుమూల ప్రాంతాల్లో ఈ వ్యాధుల బారి న పడేవారు అధిక సంఖ్యలో ఉంటారు. కాబట్టి ఆయా జిల్లాల కలెక్టర్లు వీటిపై సమీక్షలు నిర్వహించాలి. ప్రజల్లో అవగాహన కల్పించాలి. అట్లనే అన్ని ప్రాథమిక ఆస్పత్రుల్లో మందులు అందుబాటులో ఉండేలా చర్యలు చేపట్టాలి. ముఖ్యంగా ఆయా గ్రామాల్లో పరిసరాలు శుభ్రంగా ఉండేలా చూడాలి.. వీటివల్ల చాలావరకు అంటువ్యాధులను అరిక ట్టగలం. కాబట్టి ఆయా గ్రామాల్లో నీళ్లలో బ్యాక్టీరియా విస్తరించకుండా క్లోరిన్ లాంటి మందులు వేయాలి.

- ఆర్.అనిత రెడ్డి (రంగారెడ్డి జిల్లా)

తెలుగు జాతీయాలు

- కమ్మటం
- కయ్యానికి కాలు దువ్వుతున్నాడు
- కరాళ నృత్యం చేస్తున్నాడు
- కర్ణా కర్ణిగ విన్నాను
- కరణం దస్త్రం
- కర్కటి గర్భం
- కర్త కర్మ క్రియ
- కరటక దమనకులు
- కరతలామలకము
- కరదీపిక
- కర్ర లేనివాడు
- కరి మింగిన వెలగపండు
- కర్ణుడు లేని భారతము
- కలహారి మారి
- కల్ప తరువు లాంటివ వాడు
- కలిసొచ్చిన కాలం
- కలిసిమెలసి
- కలలోని మాట
- కలగూరగంప
- కల్పతరువు
- కల్ల పసిడి
- కలుపుగోలు కల్లు
- కలికాలం
- కలిమే బలిమి
- కళ్లు అప్పగించి చూస్తున్నాడు
- కళ్ళకు కట్టినట్లు
- కళ్లు కాయలు కాసాయి
- కళ్లు చమర్చాయి
- కళ్లుచెదిరే అందం
- కళ్లు నెత్తికెక్కాయా
- కళ్లెర్ర చెసాడు
- కళ్లెం వేయాలి
- కళ్లు తెరిపించాడు
- కళ్లలో వత్తులేసుకుని చూడటం
- కళ్లలో కారం కొట్టి తప్పించుకున్నాడు
- కళ్లనీళ్లు తుడవడం
- కళ్లున్న కభోధి
- కళ్లమీద తెల్లారటం

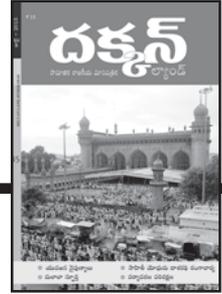
దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపుటి: 3 సంచిక : 11 పేజీలు : 44

జులై - 2015

లోపలి పేజిల్లో...

సంపాదకులు

యం. వేదకుమార్

అసోసియేట్ ఎడిటర్

ఎన్. వంశీమోహన్

సెల్ : 9848902520

లే అవుట్ & కంపోజింగ్

చరిత ఇంప్రెషన్స్

ముఖచిత్రం

జామా మసీదు

ఫోటోలు

టి.స్వామి

వాణిజ్య ప్రకటనలు

9030626288

ముద్రణ:

DECCAN PRESS

అజమాబాద్, హైదరాబాద్-500 020.

కార్యాలయ చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490,

St.No. 12, Himayatnagar,

Hyderabad - 500 029.

Mobile: 9030626288

Fax: 040-27635644

E-mail: deccanlandindia@gmail.com

website : www.deccanland.com

వార్షిక చందా

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక చందాదారులుగా చేరదల్చుకున్న వారు పై చిరునామాకు రూ. 150 ఎం.బి. పంపించవచ్చు. లేదా దక్కన్ ల్యాండ్ పేరిట డిడి పంపవచ్చు. చిరునామా, ఫోన్ నెంబర్ వివరాలు స్పష్టంగా తెలియజేయగలరు.

మధుర గాయకుడు కృష్ణకుమార్	తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్	8
అభివృద్ధికి దిశానిర్దేశం చేయాలి	దక్కన్ న్యూస్	9
తోడ్పాటు అందిస్తేనే ప్రగతి	దక్కన్ న్యూస్	11
గల్ఫ్ దేశాలకు వలసలు	తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్	12
సాహస బాలిక మలాలా యూసఫ్ జాయ్	సృజన్	13
జంట జలాశయాలు బలి	చైతన్య	15
తెలంగాణ సాగునీటి పథకాలు	తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్	17
సాహితీ యోధుడు దాశరథి రంగాచార్య	టీఎస్ఎస్	19
స్వరాష్ట్ర పునర్ నిర్మాణంలో పుస్తకాల పాత్ర	యం. వేదకుమార్	21
హక్కుల బాటసారి బుర్రాములు	దక్కన్ న్యూస్	26
గొలుసుకట్టు చెరువులు - కాకతీయ వైభవం	ఓడవల్లి క్రాంతి రణదేవ్	27
కాలపరీక్షలో ఓడిన తెలుగు భాష!	తేరాల సత్యనారాయణ శర్మ	30
ఇంటి భాషంటే ఎంత చులకనో!	నూర్జాషా రహంతుల్లా	32
'సిద్ధప్ప వరకవి' రచనలు	వాసరవేణి పరశురాం	35
రజక క్యాస్ట్ యూనిఫికేషన్ జరగాలి	మన్నారం నాగరాజు	37
ఎస్సీ, ఎస్టీ సబ్ ప్లాన్ చట్టాన్ని సవరించాలి	చెవ్వ రఘుపతిరావు	39
ఇంధన భద్రతపై ముందుకెళ్తున్న భారత్	దక్కన్ న్యూస్	41
పుస్తకం	దక్కన్ న్యూస్	42

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చపుతున్న రచనలలో వ్యక్తమవుతున్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను ప్రజాస్వామిక అభిప్రాయ వేదికగా, ప్రజాపక్ష రాజకీయార్థిక, సామాజిక విశ్లేషణావేదికగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, సమస్యలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పాఠకుల్లో అవగాహన పెంపొందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్యం.

ప్రజల ఆకాంక్షల అనుగుణంగా పాలన సాగాలి

తెరవే రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు ఆచార్య జయధీర్ తిరుమలరావు

తెలంగాణ ప్రజల ఆకాంక్షలకు అనుగుణంగా పాలన కొనసాగాలని తెలంగాణ రచయితల వేదిక రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు ఆచార్య జయధీర్ తిరుమలరావు అభిప్రాయపడ్డారు.

తెలంగాణ రాష్ట్ర అవతరణ ఉత్సవాలను పురస్కరించుకుని మహబూబ్ నగర్ జిల్లా కేంద్రంలోని లుంబినీ టెక్స్ట్ పాఠశాలలో మే 31 న తెలంగాణ రచయితల వేదిక జిల్లా కమిటీ ఆధ్వర్యంలో తెలంగాణ పునర్నిర్మాణం అనే అంశంపై నిర్వహించిన కవి సమైక్యతలో ఆయన ముఖ్యఅతిథిగా పాల్గొని మాట్లాడారు. ఏడాది తర్వాత ప్రజల్లో ఆనందం కంటే ఆవేదనే కన్పించనుందని అన్నారు. రాష్ట్ర పునర్నిర్మాణంలో కవులు, కళాకారులు పాలుపంచుకోవాలని

పిలుపునిచ్చారు. ఈ కార్యక్రమంలో గౌరవాధ్యక్షుడు జలజం సత్యనారాయణ, జిల్లా అధ్యక్షుడు కె.లక్ష్మణ్ గౌడ్, ప్రొ. మనోజ తదితరులు మాట్లాడుతూ తెలంగాణ రాష్ట్రం సిద్ధించడంలో కవులు, కళాకారుల పాత్ర కీలకమయ్యిందన్నారు. డా.భీంపల్లి శ్రీకాంత్ ఆధ్వర్యంలో కవి సమైక్యతం నిర్వహించారు.

ఈ కవి సమైక్యతానికి వివిధ ప్రాంతాల నుంచి 45 మంది కవులు హాజరయ్యారు. కవులు వల్లభాపురం జానార్ధన్, కోట్ల వెంకటేశ్వర్రెడ్డి, జన్ను రాఘవులు, కెఎల్ సత్యవతి, పులి జమున, ఖాజామైనుద్దీన్, గుంటిగోపి, జనజ్యోతి, వనపల్ల సుబ్బయ్య తదితరులు పాల్గొన్నారు.

ద

ప్రముఖ తెలంగాణ జానపద గాయకుడు నీలం గణేష్ రావు కన్నుమూత

ప్రముఖ తెలంగాణ జానపద గాయకుడు, తెలంగాణ ఉద్యమ కారుడు, ఆకాశవాణి, దూరదర్శన్ లో తెలంగాణ జానపదాన్ని వినిపించిన మొదటి గాయకుడు నీలం గణేష్ రావు అనారోగ్యంతో నగరం లోని విద్యానగర్ లో కన్నుమూశారు. 'చుట్టూ చుక్కలు చూడు.. నడుమ చంద్రుడిని చూడు', కోడిపాయె లచ్చమ్మది.. కోడి పుంజుపాయె లచ్చమ్మది, రావురావు సమ్మక్క.. రావే నా తల్లి సమ్మక్క, జిల్లేలమ్మ జిల్టా... వంటి ప్రఖ్యాతి గాంచిన జానపద గీతాలను ఆలాపించిన గణేష్ రావు యాకత్తుర బ్రాహ్మణవాడి నీలం నర్సింహ, బాలమ్మ దంప తుల కుమారుడు. 1966 నుంచి ఆయన పాటలు

పాడడం ప్రారంభించారు. 1972లో ఆల్ ఇండియా రేడియోలో పాటలు పాడడం ప్రారంభించారు.. అప్పటినుంచి లాల్ దర్వాజ్, సికింద్రాబాద్ ఉజ్జాయిని మహంకాళి జాతరల్లో జానపద గీతాలను ఆలపించేవారు. ఆషాఢ మాసంలో జరిగే బోనాల ఉత్సవాల్లో కీలకంగా వ్యవహించారు. వెయ్యి జానపద గీతాలు ఆయన రాసి ఆలపించారు. 1969 తెలంగాణ ఉద్యమంలో పాల్గొన్నాడు. అప్పుడు జరిగిన ఫైరింగ్ లో గాయపడ్డాడు. హెచ్ఎంటీలో కూడా ఉద్యోగం చేశారు. ఆయన మృతిపట్ల పలువురు జానపద గాయకులు, ప్రముఖులు, అభిమానులు శ్రద్ధాంజలి ఘటించారు.

ద

తెలంగాణ గ్రామీణాభివృద్ధి

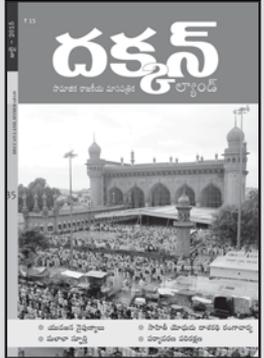
దేశ జనాభాలో 70 శాతం పైగా ప్రజలు నివసించేది గ్రామాల్లోనే. గ్రామాలు అభివృద్ధి చెందితేనే రాష్ట్రాలు, దేశం అభివృద్ధి చెందుతాయి అనే విషయాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకునే గ్రామీణాభివృద్ధి కోసం పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థకు రూపకల్పన చేసింది. పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థను ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణకు నాంది. ప్రభుత్వ పాలనలో ప్రజలు పాల్గొనేలాచేసి ప్రజల భాగస్వామ్యంతోటే ప్రభుత్వ ఆశయాలు నెరవేరేందుకు మార్గాన్ని సుగుమం చేసే వ్యవస్థే పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థ. గాంధీజీ కలలుగన్న గ్రామ స్వరాజ్యం సాకారం కావాలంటే అది పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థను పటిష్ఠ పరచడం ద్వారానే సాధ్యమవుతుంది. అందుకే అనేక గ్రామీణాభివృద్ధి పథకాలకు రూపకల్పన చేశారు. తగినన్ని ఆర్థిక వనరులు అధికారాలు లేనప్పుడు గ్రామీణాభివృద్ధిని సాధించలేం. తగినన్ని నిధులు అధికారాలున్నప్పుడే గ్రామీణాభివృద్ధి సాధ్యం. గ్రామీణాభివృద్ధిని లక్ష్యంగా ప్రభుత్వాలు చేపట్టే పథకాలతో ప్రజలను భాగస్వాములుగా చేసి, ఆ పథకాలకు ప్రజల మద్దతు కూడగట్టి, వాటి అమలుకు అవసరమైన నిధులను సమకూర్చినప్పుడే అవి ప్రభుత్వాలు ఆశించిన ఫలితాలనిస్తాయి.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన కొన్ని మాసాలకే ప్రభుత్వం గ్రామీణాభివృద్ధిపై దృష్టిసారించింది. గత ప్రభుత్వాలు గ్రామీణాభివృద్ధి కోసం చేపట్టిన కార్యక్రమాలలోని లోసుగులను నివారిస్తూ తాజాగా ప్రభుత్వం స్పష్టమైన విధి విధానాలతో గ్రామజ్యోతి కార్యక్రమానికి శ్రీకారం చుట్టాలి. ఎన్నో ఏండ్లుగా గ్రామ పంచాయతీలకు సంబంధించిన వివిధ అభివృద్ధి పథకాలకు, వాటికి సంబంధించిన ప్రభుత్వ శాఖల ద్వారా నిధులు మంజూరు జరిగేది. కానీ వాటి వినియోగంలో పారదర్శకత కొరవడి అవి ఆశించిన ఫలితాలివ్వలేదు. దాంతోపాటు చేపట్టిన పనులు నిర్ణీత కాలంలో పూర్తికాకపోవడం, నాణ్యత లోపించడం జరిగింది. ఇప్పటి వరకు గ్రామీణాభివృద్ధికి సంబంధించిన పథకాల రూపకల్పన మంజూరు నిధుల విడుదలను సంబంధిత శాఖలు స్వతంత్రంగా నిర్వహిస్తూ వస్తున్నాయి. ఇందులో గ్రామపంచాయతీలకు గానీ పంచాయతీరాజ్ శాఖ పాత్ర గానీ నామమాత్రంగానే ఉండేది. గ్రామాల్లో మంచినీటి పథకాలకు ఆర్డర్ బ్లూప్లన్, రోడ్ల నిర్మాణానికి ఆర్ అండ్ బి పంచాయతీరాజ్ శాఖలు, పాఠశాల భవన నిర్మాణానికి విద్యాశాఖ ఈ విధంగా పథకాల పనులకు మంజూరులు నిధుల విడుదలను ఆయా శాఖలే నిర్వహించేది. వివిధ శాఖల మధ్య సమన్వయం కొరవడి పనులు ఇష్టారాజ్యంగా జరిగేవి. దీంతో గ్రామ పంచాయతీలు సాధికారత జవాబుదారీతనాన్ని కోల్పోయాయి. అభివృద్ధి జరిగినా ఆశించినమేర జరుగలేదన్నది వాస్తవం. గ్రామజ్యోతి పథకంలో గ్రామీణాభివృద్ధి ప్రణాళికలు క్షేత్రస్థాయిలో రూపొందించాలి.

ఈ పథకం విజయవంతం కావాలంటే నిధులతోపాటు ప్రజాప్రతినిధులు ముఖ్యంగా ఎమ్మెల్యేలు, ఎంపీలు చిత్తశుద్ధితో క్రియాశీలంగా ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొని విధిగా మండలానికో గ్రామాన్ని దత్తత తీసుకుని అభివృద్ధి చేసినప్పుడే ఆశించిన ఫలితాలు సమకూరుతాయి.

వెంకటేశ్వరం

(యం. వేదకుమార్)
ఎడిటర్

మధుర గాయకుడు కృష్ణకుమార్

అంగవైకల్యం వెంటాడినా, ఆ అడ్డంకిని అధిగమిస్తూ జీవితంలో ఉన్నతస్థాయికి చేరుకోవడంతో పాటుగా సంగీతంలోనూ ఉన్నత శిఖరాలు అధిరోహించిన మధుర గాయకుడు కృష్ణకుమార్ అని మధు మ్యూజిక్ అకాడమీ చైర్మన్ ఎం.ఎల్.కాంతారావు అన్నారు. తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఆధ్వర్యంలో చంద్రం భవన్లో శనివారం జరిగిన 178వ చర్చ కార్యక్రమానికి కాంతారావు ముఖ్యఅతిథిగా హాజరయ్యారు.

“వివిధ గాయకుల స్వరాలు-దక్కన్ సంస్కృతి” అనే అంశంపై చర్చ జరిగింది. ఇదే సందర్భంగా రిటైర్డ్ డిప్యూటీ ఛీఫ్ ఇంజనీర్, పాలీ అవార్డ్ గ్రహీత కృష్ణకుమార్ గారితో ముఖాముఖి కార్యక్రమం జరిగింది. వక్తలుగా ఘంటసాల సంగీత సభ ప్రెసిడెంట్ కె.వి.రావు , మధు మ్యూజిక్ అకాడమీ చైర్మన్ ఎం.ఎల్. కాంతారావు, రచయిత మరియు విమర్శకులు కస్తూరి మురళీకృష్ణ పాల్గొన్నారు.

ఈ సందర్భంగా కృష్ణకుమార్ మాట్లాడుతూ తన బాల్యం నుండి ప్రస్తుతం వరకూ జరిగిన సంఘటనలను గుర్తుచేసుకున్నారు. నాలుగు సం॥ల వయస్సులోనే రిక్షా ప్రమాదంలో కాలును పోగొట్టుకున్నానని, ఎన్నిసార్లు వైద్యం చేయించుకున్నా ఫలితం ఫలితం లేకపోయిందని తెలిపారు. దీంతో 10 సం॥లుగా ఇంటికే పరిమితమైనానని, అదే సందర్భంలో రేడియోలో వచ్చే పాటలను వింటూ, వాటిని అనుకరిస్తూ పాటలు పాడేవాడినని, అప్పటినుండే సంగీతంపట్ల మక్కువ పెరిగిందని చెప్పారు. తాను ఘంటసాల

పాటలను అనుకరిస్తూ అనేక ప్రోగ్రాములు చేశానని వెల్లడించారు. తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలోనూ దీక్షా శిబిరంలో జరిగిన లాఠీ ఛార్జి సందర్భంగా అక్కడి నుంచి దూరంగా వెళ్ళే ప్రయత్నంలో తిరిగి గాయపడ్డానని తెలిపారు.

మిత్రుల సహాయంతో 9వ తరగతిలో ట్యూషన్ చెప్పించుకుని ఇంజనీరింగ్ వరకూ పూర్తిచేశానని కృష్ణకుమార్ అన్నారు. అరుణా ఇరానీ, మహమూద్ నటించిన కంగనా అనే సినిమా షూటింగ్లో పాటలు పాడటానికి వెళ్ళేవాడినని గుర్తుచేసుకున్నారు. ఎం.ఎల్.కాంతారావు, నర్సింగరావుగార్లతో ఉన్న సాన్నిహిత్యాన్ని గుర్తుచేసుకున్నారు. మానస సరోవరం అనే శివశక్తి భక్తి పాటలను కూడా రూపొందించానన్నారు. పాటలు పాడాలనే మక్కువతో అనేక కార్యక్రమాలను ఉచితంగా నిర్వహించానని, నర్సింగరావుగారికి గ్రామఫోన్ రికార్డులు అవసరమైపుడు 45 వేల రికార్డులను సేకరించానని చెప్పారు. కృష్ణకుమార్ పాడిన పాటలు సభికులను అలరించాయి. రాము, భాస్కర్ తదితరులు వాయిద్యసహకారం అందించారు.

కార్యక్రమంలో టీఆర్సీ చైర్మన్ యం. వేదకుమార్, బి.కేశవులు, గోలి రవీందర్, కె.రాజేందర్ రెడ్డి, బాలరాజ్ గౌడ్, జంగారెడ్డి, ఆర్.పి.రెడ్డి, శ్రీరాముల శ్రీనివాస్, ఎం.సుధాకర్, రాంగోపాల్ రావు, సయ్యద్ సాబీర్, భగవాన్ రావు, జగన్ రెడ్డి, శ్యాంప్రసాద్ రెడ్డి, నీలం జానయ్య తదితరులు పాల్గొన్నారు.

-తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్

అభివృద్ధికి దిశానిర్దేశం చేయాలి

ఫోరమ్ ఫర్ ఎ బెటర్ హైదరాబాద్ వార్షిక సమావేశంలో వక్తలు

జనాభా విపరీతంగా పెరిగిపోతున్న ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో అభివృద్ధిని అడ్డుకోలేమని, అదే సమయంలో సక్రమ రీతిలో సరైన రీతిలో అభివృద్ధి చేసుకునేలా వివిధ ప్రజాసంఘాలు, వేదికలు కృషి చేయాల్సిన అవసరం ఉందని నేషనల్ జియోగ్రాఫికల్ రీసెర్చ్ ఇనిస్టిట్యూట్ డైరెక్టర్ డాక్టర్ సి. హెచ్. మోహన్ రావు అన్నారు. ఖైరతాబాద్ లోని అడ్మినిస్ట్రేటివ్ స్టాఫ్ కాలేజ్ ఆఫ్ ఇండియాలో ఫోరమ్ ఫర్ ఎ బెటర్ హైదరాబాద్ పదిహేనవ వార్షికోత్సవానికి ఆయన ముఖ్యఅతిథిగా హాజరయ్యారు. తెలంగాణ హిస్టరీ సొసైటీ కన్వీనర్ తడకమకృష్ణ వివేక్, ప్రముఖ పర్యావరణవేత్త ప్రొఫెసర్ కె. పురుషోత్తం రెడ్డి, ఐఐఐటీ చీఫ్ సైంటిస్ట్ (రిటైర్డ్) డాక్టర్ కె. బాబురావు ఈ కార్యక్రమానికి అతిథులుగా హాజరయ్యారు. ఫోరమ్ అధ్యక్షుడు యం. వేదకుమార్ కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించారు. ఫోరమ్ ప్రధాన కార్యదర్శి దెబెరా ఫోరమ్ కార్యకలాపాల వార్షిక నివేదికను సమర్పించారు.

ఈ సందర్భంగా డాక్టర్ సి. హెచ్. మోహన్ రావు మాట్లాడుతూ, పర్యావరణ సంబంధిత అంశాల్లో ప్రభుత్వాలు ఏవైనా తప్పిదాలకు పాల్పడితే వాటిని వ్యతిరేకించడం మాత్రమే గాకుండా ప్రత్యామ్నాయ చర్యలను సైతం సూచించాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు. అభివృద్ధి, పర్యావరణంల మధ్య సమతుల్యత ఉండాలని సూచించారు. నగరాలు, పట్టణాల్లో నివసించే వారి సంఖ్య క్రమంగా పెరుగుతోందని ఒకప్పుడు 3 శాతం మాత్రమే పట్టణాల్లో నివసిస్తుండగా ఇప్పుడు వారి సంఖ్య 30 శాతానికి పెరిగిపోయిందని అన్నారు. కాలుష్యం, ఓజోన్ పొర క్షీణించడం తదితర కారణాలతో ప్రజలకు వచ్చే వ్యాధులు కూడా పెరిగిపోతున్నాయని ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. జంక్ ఫుడ్ లో ఉండే లెడ్ కారణంగా పిల్లల ఐక్య పడిపోతుందని పరిశోధనల్లో వెల్లడైందని తెలిపారు. సుస్థిరదాయక అభివృద్ధి సాధించేందుకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలని సూచించారు. పర్యావరణాన్ని కాపాడేందుకు శాస్త్రసాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించుకోవాలని అన్నారు.

తెలంగాణ హిస్టరీ సొసైటీ కన్వీనర్ తడకమకృష్ణ వివేక్ మాట్లాడుతూ, సహజ వనరుల నిర్వహణ, పరిరక్షణ అంశాలకు తెలంగాణ నూతన ప్రభుత్వం ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలని సూచించారు. ఇప్పటి వరకూ ఎఫ్ బి హెచ్ సాధించిన విజయాలను

అభినందించారు. తెలంగాణ ఉద్యమంలో తాము సహజ వనరుల పరిరక్షణ గురించి పోరాటం చేశామన్నారు. పర్యావరణానికి హాని కలుగకుండా భవిష్యత్ తరాలను కూడా దృష్టిలో ఉంచుకొని సహజవనరులను వినియోగించుకోవాలన్నారు. హైదరాబాద్ ను విశ్వనగరంగా మార్చడం అభినందనీయమే అయినప్పటికీ అందుకు చెల్లిస్తున్న మూల్యాన్ని కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సి ఉంటుందన్నారు. నగరం అనేది పరపోషకంగా ఉంటుందని, మనుగడ కోసం ఇతర అంశాల మీద ఆధారపడి ఉంటుందనే

పర్యావరణ సంబంధిత అంశాల్లో ప్రభుత్వాలు ఏవైనా తప్పిదాలకు పాల్పడితే వాటిని వ్యతిరేకించడం మాత్రమే గాకుండా ప్రత్యామ్నాయ చర్యలను సైతం సూచించాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు. అభివృద్ధి, పర్యావరణంల మధ్య సమతుల్యత ఉండాలని సూచించారు. నగరాలు, పట్టణాల్లో నివసించే వారి సంఖ్య క్రమంగా పెరుగుతోందని ఒకప్పుడు 3 శాతం మాత్రమే పట్టణాల్లో నివసిస్తుండగా ఇప్పుడు వారి సంఖ్య 30 శాతానికి పెరిగిపోయిందని అన్నారు.

విషయాన్ని మర్చిపోవద్దని సూచించారు. హైదరాబాద్ చుట్టూరా పరిశ్రమల ఏర్పాటు పరిణామాలను దృష్టిలో ఉంచుకోవాల్సి ఉంటుందన్నారు. అన్ని రకల నగర సౌకర్యాలతో ద్వితీయ శ్రేణి పట్టణాలు అభివృద్ధి చెందడం హర్షణీయమేనన్నారు. గ్రామీణ ప్రాంతాలను కూడా అభివృద్ధి చేయాలన్నారు. చెరువుల పునరుద్ధరణకు చేపట్టిన మిషన్ కాకతీయ ఎంతో చక్కటి పథకమని పేర్కొన్నారు. హరితహారం కూడా ప్రశంసనీయ పథకమని తెలిపారు. జీవనోపాధి కోసం ప్రజలు నగరాలకు వలస వచ్చే పరిస్థితి ఉండకూడదన్నారు. పల్లె ప్రాంతాల్లో ఉపాధి కల్పనకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలని సూచించారు. నగర్లలోని మురికవాడలు పల్లెప్రాంతాల్లో చోటు చేసుకున్న

పరిస్థితులకు దర్పణాలన్నారు. పైపై మెరుగులతో నగర్లలో పరిస్థితిని చక్కదిద్దలేమని, మూలాల్లోకి వెళ్లి ఆయా సమస్యలను పరిష్కరించాల్సి ఉంటుందన్నారు.

ప్రోఫెసర్ పురుషోత్తం రెడ్డి మాట్లాడుతూ, పర్యావరణ అంశాలపై ప్రజల్లో అవగాహన కల్పించి చైతన్యం కలిగించాలన్నారు. సోవియట్ రష్యా పతనం తరువాత అగ్రరాజ్యాల మధ్య సమతుల్యతలో మార్పు వచ్చిందని, కార్పొరేట్ సంస్థల ప్రాబల్యం పెరిగిందన్నారు. ప్రపంచం ఏకాధ్రువ ప్రపంచంగా మారిందని అన్నారు. కొన్ని కార్పొరేట్ సంస్థల బడ్జెట్ కొన్ని దేశాల బడ్జెట్ కన్నా ఎక్కువగా ఉందన్నారు. సుస్థిరదాయక అభివృద్ధికి అంతా కృషి చేయాలని సూచించారు. సమాజంలో అప్రాధాన్య అంశాలపై చర్చలు, పోరాటాలు జరుగుతున్నాయని దానికి బదులుగా పర్యావరణ పరిరక్షణ లాంటి అంశాలకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలని సూచించారు. ఐక్యరాజ్య సమితి ఈ విషయంలో చేస్తున్న

కృషిని ఆయన ఈ సందర్భంగా ప్రస్తావించారు. మూసీ నది దిగువ గ్రామాలకు కాలుష్యం కారణంగా వాటిల్లుతున్న ముప్పును ఆయన ఈ సందర్భంగా తెలియజేస్తూ ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. ఎన్నికల్లో ఈ సమస్యను ప్రస్తావించాలని సూచించారు. కార్పొరేట్ సంస్థలకు ప్రభుత్వాలు రెడ్ కార్పొరేట్ వేయడం పట్ల ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. సింగపూర్ కు వెళ్ళి వచ్చిన నాయకులంతా అక్కడి బహుళ అంతస్తుల భవనాలను చూస్తున్నారని తప్పితే నీటి నిర్వహణ తదితర అంశాల్లో అక్కడ జరిగిన కృషిని అధ్యయనం చేయడం లేదని విమర్శించారు.

ఐఐఐటీ చీఫ్ సైంటిస్ట్ (రిటైర్డ్) డాక్టర్ కె.బాబురావు మాట్లాడుతూ, ప్రజా ఉద్యమాలతోనే పర్యావరణ పరిరక్షణ సాధ్యపడుతుందని స్పష్టం చేశారు. అలాంటి ఉద్యమాలను నిర్మించాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు. ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో ప్రజలకు తమ అభిప్రాయం చెప్పే అవకాశం ఉండాలన్నారు. వివిధ వేదికలు పలు సలహాలు అందిస్తున్నప్పటికీ వాటిల్లో ప్రభుత్వం ఎలాంటి వాటిని స్వీకరిస్తున్నదో కూడా చూడాలన్నారు. కాలుష్యం లాంటి కొన్ని అంశాల్లో నియంత్రణ సాధ్యం కాదని, ముందుగా నిరోధించడమే మేలని అన్నారు. ప్రజల్లో భ్రమలు పెంచేందుకే ప్రభుత్వాలు, కార్పొరేట్ సంస్థలు తాము కాలుష్యాన్ని నియంత్రించగలమని అంటున్నాయన్నారు. కాలుష్యంతో రకరకాల వ్యాధులు వస్తున్నాయన్నారు. వినీయోగ సంస్కృతి పెరుగుతోందని, అది మంచి కాదన్నారు. ఎంత తక్కువగా వినీయోగం ఉంటే అంతగా పర్యావరణ పరిరక్షణ ఉంటుందన్నారు. నూతన సాంకేతికతల ద్వారా ఊహించని ఫలితాలు కూడా చోటు చేసుకుంటాయని దాన్ని కూడా దృష్టిలో ఉంచుకోవాలన్నారు. నేడు ఎన్నో సాంకేతికతలు ప్రజాస్వామికంగా ఉండడం లేదని, ప్రజలు మేలు చేసేవిగా ఉండడం లేదన్నారు. పలు సాంకేతికతలు కార్పొరేట్ సంస్థలకు లాభం చేసేవిగా మాత్రమే ఉంటున్నాయన్నారు. సైన్స్ లో కూడా ప్రజాస్వామ్య భావన చోటు చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు.

ఫోరమ్ ఫర్ ఎ బెటర్ హైదరాబాద్ అధ్యక్షుడు యం.వేదకుమార్ మాట్లాడుతూ, నగరాలను మాత్రమే వృద్ధి చేయడం తగదని హితవు పలికారు. హైదరాబాద్ పై మాత్రమే దృష్టి కేంద్రీకరించడం సరి కాదన్నారు. కౌంటర్ మాగ్నెట్స్ ను వృద్ధి చేయాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు. ఒకప్పుడు హైదరాబాద్ వందలాది జలాశయాలు, వందలాది ఉద్యానవనాలతో ఉండిందని, అవిప్పుడు నామరూపాలు లేకుండా పోయాయని ఆందోళన వ్యక్తం చేశారు. హైదరాబాద్ లో చెట్ల రికివేతను ఎఫ్ బి హెచ్ అడ్డుకుందని, తమ కృషి ఫలితంగా వందలాది చెట్లను మరో ప్రాంతంలోకి ట్రాన్స్ లోకేట్ చేశారని పేర్కొన్నారు. హైదరాబాద్ నగరంలో పర్యావరణానికి చేటు చేసేలా ప్రభుత్వం తీసుకున్న పలు నిర్ణయాలను తాము ప్రశ్నించామని, కొన్ని సందర్భాల్లో న్యాయస్థానాలను కూడా ఆశ్రయించామని తెలిపారు. తాము తీసుకొని వచ్చిన ఒత్తిడి ఎన్నో సందర్భాల్లో ప్రభుత్వం తన నిర్ణయాల

రచనలకు ఆహ్వానం

సమకాలీన రాజకీయ, ఆర్థిక, సామాజిక అంశాలపై విశ్లేషణలు, మినీ కవిత, పాట, చిన్న కథ, పొట్టి నవల.... రచనారూపం ఏదైనా సరే... మీ ఆవేదనను, ఆలోచనను మాతో పంచుకోండి, అక్షరాలుగా పాఠకులకు అందించండి. దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక తనదైన లక్ష్యాలను, ధ్యేయాలను కలిగి ఉన్నప్పటికీ భిన్నాభిప్రాయాలకూ వేదికగా నిలుస్తుంది. అదే సమయం లో మాకు ఉన్న పరిమితులను గుర్తించి మాకు అందే రచనల్లో ప్రచురణార్హమైన వాటిని వీలు వెంట ప్రచురిస్తాం.

- ❖ ఫోస్ట్ ద్వారా రచనలు పంపేవారు మరోకాపీ (జిరాక్స్)ని తమ వద్ద ఉంచుకోవాలి.
- ❖ ప్రచురించని రచనలను తిప్పిపంపడం సాధ్యం కాదు.
- ❖ రచనలు పంపిన వారికి వారం రోజుల్లోగా ఏ సంగతి మేమే తెలియజేస్తాం. (ఫోన్ లేదా ఇ-మెయిల్ ద్వారా).
- ❖ ఎంపిక చేసుకున్న రచనలను స్పేస్, ఐడియాలు జేలను బట్టి ఎడిట్ చేసే హక్కు సంపాదకవర్గానికి ఉంటుంది.
- ❖ ఇ-మెయిల్ ద్వారా కూడా మీ రచనలు పంపించవచ్చు. (పీడీఎఫ్ చేస్తే మంచిది. స్కాన్ చేసేటట్లుయితే పేజ్ మొత్తం చక్కగా స్కాన్ అయ్యేలా జాగ్రత్త పహించాలి)

రచనలు పంపించాల్సిన చిరునామా:

TELANGANA
RESOURCE CENTRE

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644, Mobile: 9030626288,

website : www.deccanland.com

deccanlandindia@gmail.comకు మీ రచనలను,
లేఖలను ఇ-మెయిల్ చేయవచ్చు.

మార్చుకునేలా చేసిందన్నారు. పర్యావరణం, నగర జీవనం, అభివృద్ధిపై ఆసక్తి గల పలు ప్రజాసంఘాలు, భావసారూప్యత గల వ్యక్తులతో ఎఫ్ బి హెచ్ ఏర్పడిందని పేర్కొన్నారు.

పలువరు పర్యావరణవేత్తలు, సామాజిక సంస్థల ప్రతినిధులు, ప్రజాసంఘాల కార్యకర్తలు ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

- దక్కన్ న్యూస్

తోడ్పాటు అందిస్తేనే ప్రగతి

యువజనోత్సవాలు

యువతను ప్రోత్సహిస్తే ఏదైనా సాధ్యమే. అసాధ్యాలను సుసాధ్యం చేయడం వారివల్లే అవుతుంది. వారిశక్తి ముందు కొండలైనా పిండి కావాల్సిందే. అంతటి శక్తి ఉన్న వారిలో నేడు నిరాశ, నిస్పృహలు ఆవరించాయి. సేవా ధృక్పథంతో ముందుకు సాగుదామన్న ఉద్దేశంతో సంఘాలు ఏర్పాటు చేసినా.. సరైన ప్రోత్సాహం లేకపోవడంతో ముందుకు సాగని పరిస్థితి. గ్రామీణ యువతలో ఉన్న ప్రతిభను యువజన సంఘాల ద్వారా వెలికి తీయడం.. తద్వారా జాతీయాభివృద్ధి కార్యక్రమాల్లో వారిని భాగస్వాములను చేయాలన్న లక్ష్యంతో కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసిన నెహ్రూ యువకేంద్రం అరకొర కార్యక్రమాలతో మమ అనిపిస్తోంది. ఉమ్మడి మెడకే జిల్లాకు సంబంధించి ఒకే కేంద్రం ఉండగా అది సిద్దిపేటలో కొనసాగుతోంది. దీని ద్వారా జిల్లాలో నిర్వహిస్తున్న కార్యక్రమాలు యువతను చైతన్యం చేయలేకపోతున్నాయి.

జిల్లాలో 406 యువజన సంఘాలు ఉన్నాయి. వీటిల్లో 10వేల మంది యువకులు సభ్యులుగా ఉన్నారు. అయితే ప్రస్తుతం చురుగ్గా ఉన్న సంఘాలు 199 మాత్రమే. ప్రభుత్వపరంగా ప్రోత్సాహం లేకపోవడం యువతను అసంతృప్తికి గురిచేస్తోంది. సేవచేయాలన్న ఆసక్తి ఉన్నా వారికి కనీస తోడ్పాటు కరవైంది.

లక్ష్యాలు ఇలా..

- యువతలో శక్తియుక్తులను వెలికితీసి వారిని సంఘటితం చేసి గ్రామాభివృద్ధికి తద్వారా దేశాభివృద్ధికి తోడ్పాటునందించేలా చూడటం.
- వృత్తి నైపుణ్యాన్ని పెంచేందుకు శిక్షణ శిబిరాలు నిర్వహించటం.
- వ్యక్తిత్వ వికాసాన్ని పెంపొందించి సంఘ కార్యకలాపాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించేలా చేయటం.
- ప్రభుత్వ యంత్రాంగానికి, గ్రామ ప్రజల అభ్యున్నతి సాధించటంలో సమన్వయానికి శిక్షణ.
- నూతన యువజన సంఘాలు స్థాపించడం.
- ప్రజాస్వామ్య పద్ధతుల్లో స్వయం సమృద్ధి సాధించేలా గ్రామ పునర్నిర్మాణం దిశగా అడుగులు వేయించటం.

నెరవేరట తీరు:

కేంద్రం లక్ష్యాలు నెరవేరటంలేదు. జిల్లాలో యువజన సంఘాలను చైతన్యం చేయడంతోపాటు కొత్త సంఘాలు సైతం స్థాపించాల్సి ఉండగా ప్రస్తుతం ఉన్న సంఘాలకే గుర్తింపులేని పరిస్థితి. యువతను చైతన్యం చేయటం ద్వారా గ్రామాభివృద్ధికి

తద్వారా దేశాభివృద్ధికి బాటలు వేయాలన్న ఆశయం నీరుగారుతోంది. నైపుణ్యాలు పెంపొందించేందుకు యువతకు వృత్తి శిక్షణ ఇవ్వాలి ఉన్నా జిల్లాలో ఇప్పటి వరకు ఆ ఊసేలేదు. యువజన సంఘాలకు సరైన గుర్తింపులేకపోవడంతో గ్రామాభివృద్ధి దిశగా వారు అడుగులు వేయలేని పరిస్థితి నెలకొంది.

మూడు కార్యక్రమాలతో సరి

జిల్లాల పునర్విభజన నేపథ్యంలో కేంద్ర కార్యక్రమాలు విస్తరించాల్సిన అవసరం ఉంది. ప్రతి జిల్లాకు ప్రత్యేకంగా కార్యాలయాలు ఉంటే ఇది సాధ్యమవుతుంది. నెహ్రూ యువకేంద్రం ద్వారా 13 కార్యక్రమాలు అమలు చేయాల్సి ఉండగా సంగారెడ్డి జిల్లాకు మూడు కార్యక్రమాలతో సరిపెట్టడం గమనార్హం. ఇక్కడ సంగారెడ్డి, నారాయణఖేడ్, జహీరాబాద్, సదాశివపేట, అందోలు బ్లాక్లు ఉండగా కేంద్రం వలంటీరు ఒకరు మాత్రమే ఉన్నారు. ప్రతి బ్లాక్కు ఒక వలంటీరు ఉండాల్సి ఉండగా ఇటీవల మూడు వలంటీర్ పోస్టుల భర్తీకి మాత్రమే ప్రకటన విడుదలచేశారు. ప్రతి బ్లాక్కు ఒక వలంటీర్ ఉంటే నెహ్రూ యువకేంద్రం సేవల విస్తరణతో యువజన సంఘాల కార్యక్రమాలు పెరిగే అవకాశం ఉంటుంది.

ప్రతిపాదనలు పంపాం

వెంకటేశం, నెహ్రూ యువకేంద్రం సమన్వయకర్త (ఉమ్మడి జిల్లా) కొత్తగా ఏర్పాటు చేసిన జిల్లాల్లోనూ నెహ్రూ యువకేంద్రం సేవలు విస్తరించాల్సిన అవసరముంది. యువజన సంఘాల ప్రతినిధుల నుంచి విజ్ఞప్తులు అందుతున్నాయి. ఈ మేరకు ప్రభుత్వానికి ఇప్పటికే ప్రతిపాదనలు పంపాం. ప్రభుత్వం నుంచి వచ్చే ఆదేశాలకు అనుగుణంగా చర్యలు తీసుకుంటాం.

కళా నైపుణ్యాలు వెలికితీసేందుకే యువజనోత్సవాలు

గ్రామాల్లో మారుమూలన ఉన్న యువ కళాకారుల నైపుణ్యాలను వెలికితీసేందుకే యువజన ఉత్సవ పోటీలు నిర్వహిస్తున్నట్లు కర్నూట్ బిఇడి కళాశాల ప్రిన్సిపాల్ రషీద్ అన్నారు. పట్టణంలోని కర్నూట్ బిఇడి కళాశాలలో జిల్లా యువజన సంక్షేమశాఖ ఆధ్వర్యంలో డివిజన్ స్థాయి యువజన ఉత్సవ పోటీలు నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా రషీద్ మాట్లాడుతూ సాంస్కృతిక అంశాలతో ఉత్సాహ వంతులైన కళాకారులను ఎంపిక చేసేందుకు పోటీలు నిర్వహిస్తున్నామన్నారు. వివిధ అంశాల్లో పోటీల్లో గెలు పొందినవారు జిల్లా స్థాయికి ఎంపికవుతారని తెలిపారు. యువజనోత్సవాల్లో 300 మంది యువత పాల్గొన్నారు. 150 మంది కళాకారులు వివిధ అంశాల్లో ప్రదర్శనలు ఇచ్చారు. కార్యక్రమంలో ముఖ్య కార్యనిర్వహణాధికారి ముత్తైన్ను, సూపరింటెండెంట్ కృష్ణకుమారి, కళాకారులు పాల్గొన్నారు. - దక్కన్ న్యూస్

“గల్ఫ్ దేశాలకు వలసలు- తెలంగాణ రాష్ట్రం ముందున్న సవాల్”

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఆధ్వర్యంలో “గల్ఫ్ దేశాలకు వలసలు-తెలంగాణ రాష్ట్రం ముందున్న సవాల్” అనే అంశంపై 180వ చర్చా కార్యక్రమం జరిగింది.

వక్తలు: డి జాక్ వైస్ చైర్మన్ మల్లేపల్లి లక్ష్మయ్య, సీనియర్ హైకోర్టు అడ్వకేట్ మంతెని రాజేందర్ రెడ్డి, మైగ్రెస్ట్ రైట్స్ కౌన్సిల్ (ఎమ్ఆర్సి) ప్రెసిడెంట్ పుసులూరి నారాయణస్వామి, ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ, మాజీ హెడ్ ఆఫ్ ది హిస్టరీ డిపార్ట్మెంట్ ప్రొఫెసర్ అడపా సత్యనారాయణ, మైగ్రెస్ట్ రైట్స్ కౌన్సిల్ (ఎమ్ఆర్సి) వైస్

ప్రెసిడెంట్ మంద భీంరెడ్డి పాల్గొన్నారు.

ఈ సందర్భంగా:

తెలంగాణలోని 10 జిల్లాల నుండి కార్మికులు అరబ్ గల్ఫ్ దేశాలకు వలస వెళుతున్నారు. గల్ఫ్ కో-ఆపరేషన్ కౌన్సిల్ (జిసిసి)లోని 6 అరబ్ దేశాలకు మనవారు వలస వెళుతున్నారు. గల్ఫ్తో సహా 17 ఇసిఆర్(ఎమిగ్రేషన్ క్రియరెస్స్ రిక్వయిర్డ్) దేశాలలో 60 లక్షల భారతీయ వలస కార్మికులు పనిచేస్తున్నట్లు ప్రవాస భారతీయ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ ప్రకటించింది. ఇందులో మన తెలంగాణ జిల్లాలకు చెందిన కార్మికులు 10 లక్షల మంది ఉన్నట్లు ఒక అంచనా.

ఒక కార్మికుడు కనీసం నెలకు 10వేల రూపాయలు ఇంటికి పంపిస్తాడనుకుంటే 10 లక్షలమంది కార్మికులు కలిసి నెలకు ఒక వెయ్యి కోట్ల రూపాయల ధనాన్ని తెలంగాణ పల్లెల్లోకి పంపిస్తున్నారు. అయితే వీరి సంక్షేమానికి ప్రభుత్వం వద్ద ఎటువంటి ప్రణాళికలు లేవు. వలస కార్మికుల సంపదతో, వారి కృషితో గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థను బలోపేతం చేయడంలో మనం దెబ్బతింటున్నాం. వలస కార్మికుల సంక్షేమానికి, వారి జీవన భద్రతకు తీసుకోవాల్సిన చర్యలన్నిటినీ

విస్మరిస్తున్నాం. ఇమిగ్రేషన్ యాక్ట్ 1983 ప్రకారం విదేశీ వలసలను నియంత్రించాలి. అక్రమ వలసలను నిరోధించాలి. ఇందుకు అవసరమైన చట్టబద్ధమైన చర్యలన్నిటినీ ప్రభుత్వం తీసుకోవాలి. అప్పుడే ఈ సమస్యకు మౌలికమైన పరిష్కారం లభిస్తుంది.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ప్రత్యేకంగా ప్రవాసి సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖను తప్పక ఏర్పాటు చేయాలి. విదేశాలకు వలస వెళ్ళే కార్మికులు, వారి కుటుంబ సభ్యులకు అందుబాటులో ఉండే విధంగా ప్రతి జిల్లా కలెక్టర్ కార్యాలయాల్లో ప్రవాసి సహాయ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయాలి.

విదేశాలకు వెళ్ళాలనుకునే యువతకు ప్రభుత్వం ఉచిత శిక్షణ కార్యక్రమాలు ఏర్పాటు చేయాలి. వాళ్ళ వృత్తి నైపుణ్యం పెంచేందుకు కృషి చేయడంలో ప్రభుత్వం చొరవ తీసుకోవాలి. కేరళ తరహాలో ప్రవాసీల రక్షణకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేక ఇన్సూరెన్స్ పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టాలి. వివిధ కారణాలతో విదేశాలలో ఎంతోమంది మరణిస్తున్నారు. వారి మృతదేహాలు స్వదేశానికి తీసుకు రావటానికి, వారి స్వగ్రామానికి తరలించడానికి ఏర్కారో మరియు పోలీస్ స్టేషన్ల చుట్టూ తిరుగుతూ ఎన్నో అవస్థలు ఎదుర్కొంటున్నారు. ఈ ఇబ్బందులనుండి వీరిని ఆదుకోవటానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలి. నకిలీ ఏజెంట్లను

అరికట్టి ప్రభుత్వమే విదేశాలకు వెళ్ళే అవకాశాలు కల్పించాలి. చట్టాలు తెలియక ఎంతోమంది కార్మికులు చిన్న తప్పులకు కూడా అక్కడి జైళ్ళలో పెద్ద శిక్షలు అనుభవిస్తూ మగ్గిపోతున్నారు, మరణిస్తున్నారు. గల్ఫ్ జైళ్ళలో ఇరుక్కున్న వలస కార్మికులు వారి ఇళ్ళకు ఫోన్ చేయడానికి అక్కడ ఉన్న స్థానికుల కాళ్ళను మొక్కి కాలి కార్డ్తో ఫోన్ చేస్తున్నామని తమతో వాపోయారని తెలిపారు. భవిష్యత్లో యువతే ప్రధాన ఎజెండాగా మారుతున్న సందర్భంలో వారికి స్కైల్స్ ఉపాధి కల్పనలు సృష్టించాల్సిన బాధ్యత ప్రభుత్వాలపై ఉంది. నవ తెలంగాణ సమాజం లాంటి స్వచ్ఛంద సంస్థలు ముందుకు వచ్చి వలస కార్మికులకు అండగా నిలుస్తున్నాయి. వారితోపాటు ప్రభుత్వం కూడా భాగస్వామ్యం కావాలని వక్తలు అభిప్రాయపడ్డారు.

రంజాన్ సందర్భంగా 7 గం||లకు ముస్లిం సోదరులకు తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఇష్టార్ విందును ఇచ్చింది.

ఈ కార్యక్రమంలో ఎం.వేదకుమార్, బసంత్ రెడ్డి, కృష్ణకుమార్, నరేష్ కుమార్, బండి వెంకటరెడ్డి, పి.నరహరి, నేముటూరి ప్రకాష్, ప్రశాంత్ తదితరులు పాల్గొన్నారు. -తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్

సాహస బాలిక మలాలా యూసఫ్ జాయ్

అత్యంత చిన్న వయసులో నోబెల్ బహుమతి గెలుచుకున్న వ్యక్తిగా పాకిస్థాన్ సాహస బాలిక మలాలా యూసఫ్ జాయ్ చరిత్ర సృష్టించారు. భారతీయుడు కైలాష్ సత్యార్థితో పాటు 17 ఏళ్ల మలాలాకు సంయుక్తంగా నోబెల్ శాంతి బహుమతి ప్రకటించారు. మహిళా విద్యకు తన మద్దతును ప్రకటించడమే కాకుండా, పాకిస్థాన్ లో ఉగ్రవాదుల అరాచకాలపై గళమెత్తిన మలాలా యూసఫ్ జాయ్ ను హత్య చేస్తామని తెహ్రీక్ ఈ తాలిబన్ తీవ్రవాద సంస్థ తాజాగా ప్రకటించింది. ఉగ్రవాదుల అరాచకాలపై గళమెత్తినందకు ఆమెపై తీవ్రవాదులు దాడి చేసి తీవ్రంగా గాయపరిచిన విషయం తెల్సింది.

ఆమెకు విజయవంతంగా ఆపరేషన్ జరిగింది. పెషావర్ లోని లేడీ రీడింగ్ ఆస్పత్రి డాక్టర్లు ఏడు గంటల పాటు శ్రమించి ఆమె వెన్నెముకలో ఉన్న బుల్లెట్ ను తొలగించారు. ప్రస్తుతం ఆమె కోలుకుంది. ఈ విషయం తెలుసుకున్న తాలిబన్ తీవ్రవాదులు.. ఆమెను హతం చేసి తీరుతామని ప్రకటించారు. డాక్టర్లు ఆమెను రక్షించినప్పటికీ తమ చేతుల్లో చాపు తప్పదని హెచ్చరించారు. ఈ యువతి సాహసంపై పాక్ విదేశాంగ మంత్రి హీనా రబ్బానీ ఖర్ మాట్లాడుతూ

మలాలా ఒక వ్యక్తికాదని ఓ శక్తి అని చెప్పుకొచ్చారు. ఆమె ధైర్యం, తెగింపును ప్రతి ఒక్కరూ మెచ్చుకోవా లన్నారు. ఉగ్రవాదంపై రోదాడి గెలుపు సాధిస్తామని చెప్పారు. ఈ దాడి పాకిస్థాన్ కు మేల్కొలుపు కావాలన్నారు. పాకిస్థాన్ అమ్మాయి మలాలా యూసఫ్ జాయ్ జీవిత చరిత్ర “ఐయామ్ మలాలా” పేరిట పుస్తక రూపంలో రాసుంది. తాలిబన్ దాడిలో గాయపడి ఇటీవలే పాఠశాలలో చేరిన పాక్ అమ్మాయి, మలాలా యూసఫ్ జాయ్ తన జ్ఞాపకాలను పుస్తక రూపంలోకి తీసుకురాసుంది. ప్రస్తుతం మలాలా వయస్సు పదిహేనేళ్లు. ఈ చిన్నారి తన జీవితంలో చోటు చేసుకున్న సంఘటనలను ‘ఐయామ్ మలాలా’ (నేను మలాలా) అన్న పేరుతో ఆమె ఈ పుస్తకాన్ని రాయనుంది.

నేపథ్యము

మలాలా అంటే అర్థం - బాధాసర్పద్రష్ట. ఆమె బాధంతా చదువుకునే హక్కు కోసమే. పస్తూన్ కవయిత్రి, పోరాటయోధురాలు మెయివాండ్ మలాలా పేరులోని ‘మలాలా’ను ఆమె తండ్రి జియావుద్దీన్ కూతురికి పెట్టారు. యూసఫ్ జాయ్ స్వాత్ లోయలో ప్రముఖ తెగ. స్వాత్ ప్రస్తావన ఎప్పుడు వచ్చినా మలాలా ‘నా స్వాత్ లోయ’ అనే అంటుంది. మలాలా తండ్రి కూడా కవి. కుశాల్

పబ్లిక్ స్కూల్స్ పేరిట ప్రైవేటు పాఠశాలలను నిర్వహిస్తూ ఉంటారు. ఇదికూడా కుశాల్ ఖాన్ ఖట్టక్ అనే పస్తూన్ కవి పేరులోదే.

ఆశయము

మలాలా ఆశయం వైద్యవృత్తి. కానీ తండ్రి ప్రోత్సాహం మేరకు రాజకీయాలలో చేరాలని నిర్ణయించుకుంది. ఇద్దరు తమ్ముళ్లు నిద్రపోతున్నా, అర్ధరాత్రి దాటే వరకు మలాలా తండ్రితో రాజకీయాల గురించి చర్చిస్తూనే ఉండేది. ఆ చైతన్యం ఫలితమే 2008 సెప్టెంబరులో పెషావర్ ప్రెస్ క్లబ్ లో ఇచ్చిన ఉపన్యాసం. అక్కడే మలాలా వేసిన ప్రశ్న ‘చదువుకోవడానికి నాకు ఉన్న హక్కుని

లాక్కోవడానికి తాలిబన్లు ఎవరు?’ ఇదే ప్రశ్న చానెళ్ల ద్వారా స్వాత్ లోయ మొత్తం ప్రతిధ్వనించింది. అప్పటి నుంచే ఆమె, ఆమె కుటుంబ సభ్యులు తాలిబన్లకు శత్రువులయ్యారు.

యుద్ధ వాతావరణానికి ఏ మాత్రం తీసిపోని స్వాత్ లోయలో సాధారణ ప్రజల జీవితం ఎలా ఉన్నదో ప్రపంచానికి తెలియం చేసేందుకు బీబీసీ పూనుకున్నది. స్వాత్ లోయ అనుభవాలను మలాలా ‘గుల్ మకామ్’ (జొన్న పువ్వు అని అర్థం) అనే మారు పేరుతో డైరీ

రూపంలో బీబీసీ కోసం ఉర్దూలో రాసింది. అది తాలిబన్ల నెత్తుటి చరిత్ర. ‘తూటాలతో మనలని మౌనంగా ఉండేటట్టు చేయగలమని ఉగ్రవాదుల ఆలోచన.

అందులో వాళ్లు విఫలమయ్యారు. ఆ మౌనం నుంచి వేల గొంతులు వినిపించాయి’ అంటూ సమితి సభలో మలాలా చెప్పిన మాట అక్షరాలా నిజం. మలాలా మీద కాల్పులు జరగగానే పాకిస్థాన్ ప్రజలతోపాటు, ప్రపంచంలో చాలామంది ఆ బాలికకు సంఘీభావం ప్రకటించారు. మలాలా మీద ఉగ్రవాదులు కాల్పులు జరిపిన (2012 అక్టోబరు 9) వార్త పెనుగాలిలా ప్రపంచాన్ని తాకగానే నోబెల్ శాంతి బహుమతి గ్రహీత డెస్సాండ్ టుటు అదే బహుమతికి మలాలా పేరును సిఫారసు చేశారు. అంతటి పురస్కారం పరిశీలనకు ఎంపికైన పిన్న వయస్కురాలు మలాలాయే. నాటికి ఆమె వయసు పదిహేనేళ్లు. అప్పటికే ఎన్నో జాతీయ, అంతర్జాతీయ బహుమతులు ఆమెను వెతుక్కుంటూ వచ్చాయి. ఆ ప్రయోణం ఎంత స్ఫూర్తిదాయకమో, అంత విప్లవాత్మకం కూడా.

‘ఎవరి మీదో ప్రతీకారం తీర్చుకోవడం గురించి మాట్లాడటానికి రాలేద’ని సమితి సభలో మలాలా చెప్పింది. ‘ఈ ప్రపంచంలోకి వచ్చిన ప్రతి చిన్నారికి చదువుకునే హక్కు ఉంది. అది

మాట్లాడేందుకు ఇక్కడ నిలబడ్డాను' అని ప్రకటించింది. నిజానికి ఆ ఆశయాన్నే పాకిస్థాన్ లో, స్వాత్ లోయలో ఆచరణలో పెట్టడానికి ప్రయత్నించింది. కానీ స్వాత్ లోయ ఒక యుద్ధభూమి. మత ఛాందసవాదుల స్థావరం. 2007-2008 విద్యాసంవత్సరంలో తాలిబన్లు అక్కడ యుద్ధం మొదలుపెట్టారు. తాలిబన్ల సమాంతర ప్రభుత్వంతో లోయ నలిగిపోతోంది.

తాలిబన్ల హింసాకాండ - మలాలా పోరాటం

స్వాత్ లోయలో ఆడపిల్లలకు అక్షరం నిషిద్ధమైంది. బాలికల పాఠశాలన్నీ మూసివేయాలని 2009లో తాలిబన్లు హుకుం జారీచేశారు. వందకు పైగా బాలికల పాఠశాల భవనాలను పేల్చివేశారు. ఉగ్రవాదుల మాటను ఖాతరుచేయని పౌరులు 2009 మార్చి తరువాత పెద్ద ఎత్తున మూల్యం చెల్లించవలసివచ్చింది. బడికి వెళ్లే బాలికలనే కాదు, ఉపాధ్యాయులను కూడా బహిరంగంగా చంపడం మొదలు పెట్టారు. ఆ జనవరిలో స్వాబి అనేచోట ఐదుగురు ఉపాధ్యాయులను తాలిబన్లు కాల్చిచంపారు. కొడుకుతో కలిసి బాలికల పాఠశాలకు వెళు తున్న ఒక ఉపాధ్యాయుని ఆ పసివాని ముందే రెండు నెలల తర్వాత కాల్చిచంపారు.

ఇది కరాచీలో జరిగింది. జూన్ లో క్వెట్టాలో మరో ఘోరానికి పాల్పడ్డారు. 40 మంది బాలికలతో వెళుతున్న పాఠశాల బస్సును ఆత్మాహుతి దళసభ్యుడు పేల్చి, 14 మంది బాలికలను పొట్టన పెట్టుకున్నాడు. ఓ అర్థరాత్రి మలాలా స్వస్థలం మింగోరా పట్టణంలో, వారింటి సమీపంలోనే, మూతపడిన బాలికల పాఠశాల భవంతిని కూడా తాలిబన్లు పేల్చివేశారు. అయినా మలాలా బడికి వెళుతూనే ఉంది. సంగీతం నిషిద్ధమైంది. టీవీలు మూగబోయాయి. స్త్రీలు గడపదాటి రావడం మీద ఆంక్షలు మొదలయ్యాయి. పెచ్చరిల్లిన తాలిబన్ల మీద చివరికి పాకిస్థాన్ సైన్యం యుద్ధం ప్రారంభించింది. అప్పుడే బీబీసీలో మలాలా డైరీ కూడా ఆగి పోయింది. అప్పుడే జర్నలి ప్రభుత్వానికి, తాలిబన్లకీ మధ్య ఒప్పందం కుదిరిందన్న వార్త ఎఫ్ఎం రేడియోలో ప్రసారమైంది.

ఆ ఇంటిల్లిపాదికి కన్నీటి పర్యంతమైంది. ప్రభుత్వం తలొగ్గినది మరి దేనికో కాదు, షరియత్ ను తుచ తప్పకుండా స్వాత్ లోయలో అమలు చేయడానికి తాలిబన్లను అనుమతించింది. ఆ తరువాత ఒకరోజు స్కూలు నుంచి తిరిగివస్తుండగా ఒక ముసుగు వీరుడు మలాలా ఎదురుపడి చంపుతానని హెచ్చరిం చాడు. కొద్దిరోజులకే స్కూలు నుంచి బస్సులో ఇంటికి వెళుతున్న మలాలా మీద ఒక ఆగంతకుడు కాల్పులు జరిపాడు. బ్రిటన్ లోని క్వీన్ ఎలిజబెత్ ఆస్పత్రిలో మృత్యువుతో పోరాడి ఎట్టకేలకు మలాలా గెలిచింది. ఈ ఉదంతం విన్న వెంటనే 'బిగ్గరగా ఏడవాలనిపించింది' అని వ్యాఖ్యానించింది మదోనా. ఆ రోజు లాస్ ఏంజెలిస్ లో

నిర్వహించిన కార్యక్రమంలో పాడిన 'హ్యూమన్ నేచర్' అన్న పాటను మలాలాకు అంకితం చేసింది.

ప్రఖ్యాత హాలీవుడ్ నటి ఏంజెలినా జోలీ వెంటనే ఒక వ్యాసం రాసింది. టీనా బ్రౌన్ తో కలిసి పాకిస్థాన్ బాలికల చదువు కోసం విరాళాలు సేకరించి పంపాలని జోలీ నిర్ణయించింది. హక్కుల కోసం వీరోచిత పోరాటం చేసిన బాలిక మలాలా అని హిల్లరీ క్లింట్న్ ఒక సభలో ప్రశంసించారు. లారా బుష్ 'వాషింగ్టన్ పోస్ట్' పత్రికలో ఒక వ్యాసం రాసింది. నాజీల దురాగతాల గురించి రహస్యంగా డైరీ రాసి చరిత్ర ప్రసిద్ధికెక్కిన యానీ ఫ్రాంక్ తో మలాలాను పోల్చింది లారా. పాకిస్థాన్ లోని పెషావర్ వంటి ప్రాంతాలలో నిరసన ప్రదర్శనలు జరిగాయి. ఈ కాల్పులు జరిపినవారు నిందితులని 50 మంది ముల్తాలు కలిసి ఫత్వా జారీచేశారు.

ఇంత కదలికను కూడా తాలిబన్లు గుర్తించడానికి సిద్ధంగా లేరు. షరియత్ ను అడ్డంపెట్టుకుని మలాలా అగ్లీనాన్ని ప్రోత్సహిస్తున్నదని ఆరోపిస్తున్నారు. ఆమె బతికి బట్టకట్టి తిరిగి పాకిస్థాన్ వచ్చినా చావు ఎదుర్కొనక తప్పదని హెచ్చరించారు. మలాలా మీద తాము కాల్పులు జరిపినది విద్యాహక్కు కోసం ఆమె చేస్తున్న ఉద్యమాన్ని చూసి కాదనీ, ఇస్లాం రక్షణకు పాటుపడుతున్న సంస్థలను దూషించినందుకేనని వివరణ ఇచ్చుకున్నారు. అయితే ఐక్యరాజ్యసమితిలో ఉపన్యాసం ముగిసిన తరువాత మలాలా మళ్లీ పాక్ కు తిరిగి రావలసిందనీ, ఇక్కడి మదర్సాలో చదువుకోవాలనీ తాలిబన్లు పిలుపునివ్వడం కొనమెరుపు. ఇకపై ఆమెను చంపే ప్రయత్నం మరోసారి జరగదని కూడా తాలిబన్ అధికార ప్రతినిధి ఔదార్థం ప్రకటించాడు.

ప్రపంచం మొత్తం మీద విద్యావకాశాన్ని కోల్పోయిన 5,70,00,000 బాలబాలికల తరపున 40 లక్షల మంది సంత కాలు చేసిన మహాజరును ఉపన్యాసం తరువాత సమితి ప్రధాన కార్యదర్శి బాన్ కి మూన్ కి మలాలా అందచేసింది. ఒక్క పాకిస్థాన్ లోనే చదువుకు నోచుకోని బాలబాలికలు 50 లక్షలు. ఇప్పుడు స్వాత్ లోయలో ప్రతి బాలిక గొంతు విప్పుతోంది. ఇక్కడ ప్రతి బాలిక మలాలాయే అని సీఎన్ఎన్ విలేకరి ఎదుట బాలికలంతా ముక్తకంఠంతో చెప్పారు. 'సాటి మనిషిని ప్రేమించడమే నా కుటుంబం నాకు నేర్పిన సంస్కారం. నా మీద తూటాలు కురిపించిన తాలిబన్ వచ్చి నా ఎదురుగా నిలిచినా అతడిని నేను క్షమిస్తాను. గాంధీజీ, మార్టిన్ లూథర్ కింగ్, మదర్ థెరిసాలే నాకు ఆదర్శమని మలాలా చెప్పింది. తాలిబన్లకు చదువు లేదు, అందుకే ఇలాంటి దుష్టకార్యాలకు పాల్పడుతున్నారని నిపర్ణగానే చెప్పింది. కానీ ఆ ఉపన్యాసంలో ఆమె ప్రపంచ పెద్దలను ఉద్దేశించి పలికిన మాట చరిత్రాత్మకం. -స్వజన్

ప్రపంచం మొత్తం మీద విద్యావకాశాన్ని కోల్పోయిన 5,70,00,000 బాలబాలికల తరపున 40 లక్షల మంది సంత కాలు చేసిన మహాజరును ఉపన్యాసం తరువాత సమితి ప్రధాన కార్యదర్శి బాన్ కి మూన్ కి మలాలా అందచేసింది. ఒక్క పాకిస్థాన్ లోనే చదువుకు నోచుకోని బాలబాలికలు 50 లక్షలు. ఇప్పుడు స్వాత్ లోయలో ప్రతి బాలిక గొంతు విప్పుతోంది.

జంటజలాశయాలు బలి

అక్రమ కట్టడాలతో కష్టాల్లో చెరువులు

శతాబ్దకాలంగా హైదరాబాద్, సికింద్రాబాద్ జంట నగరాలకు తాగునీరందిస్తున్న ఉస్మాన్ సాగర్, హిమాయత్ సాగర్ జంట జలాశయాలకు పూర్తిస్థాయిలో పునరుద్ధరించేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సిద్ధమైంది. కృష్ణానది నీటిని జూరాల ద్వారా ఈ జలాశయాలకు మళ్లించి జంట నగరాల తాగునీటి సమస్యను తీర్చేందుకు ప్రణాళికలు రూపొందిస్తున్నది. ఉస్మాన్ సాగర్, హిమాయత్ సాగర్ జలాశయాలపై గత ప్రభుత్వాలు ఏనాడూ దృష్టిసారించలేదు. ఈ చెరువులకు నీటిని చేర్చే వాగులు, వంకలు కట్టకు గురవుతున్నా పట్టించుకోలేదు. ఎగువ భాగంలోని శంకర్ పల్లి పరిసరాల్లో బహుళ అంతస్తుల భవనాలు, వెంచర్లు, ఫాంహౌజ్ లు, ఫంక్షన్ హాళ్లు, క్వారీలు నిర్మిస్తున్నా కండ్లు మూసుకున్నాయి. దీంతో వాగులు, వంకలు మార్పిగా క ను మ రు గ యాంంం . జలాశయాలకు రహదారిగా ఉన్న ప్రధాన వాగు సైతం అక్రమణకు గురైంది. జూన్ నెలలో మొదటి 20 రోజులు నగరంతో పాటు చుట్టూపక్కల భారీ వర్షాలు కురిసినా ఈ జంట జలాశయాలు మాత్రం నిండలేదు.

జంటజలాశయాల విస్తీర్ణం సుమారు 10వేల చదరపు కిలోమీటర్ల మేరకు వ్యాపించి ఉంది. కానీ వర్షపునీరు తగిన స్థాయిలో రాకపోవడంతో అవి నిండకపోగా నీటిమట్టం రోజురోజుకు తగ్గిపోతున్నది. హిమాయత్ సాగర్ పరిసర ప్రాంతాల్లో ఇష్టారాజ్యంగా కట్టడాలు జరిగినట్టు కనిపిస్తుంది. గత సంవత్సరంతో పోలిస్తే ఈ ఏడాది ఈ రెండు జలాశయాల్లో నీటిమట్టం తగ్గిపోయింది. గత ఏడాది జూన్ లో ఈ జలాశయాల నుంచి 18 ఎంజీల నీటిని రోజూ నగరవాసులకు సరఫరా చేశారు. ప్రస్తుతం ఉస్మాన్ సాగర్ నుంచి 11.200 ఎంజీలు, హిమాయత్ సాగర్ నుంచి 17.800 ఎంజీల నీటిని నిల్వలో ఉంచుతున్నారు. వీటి నుంచి రోజుకు 14 ఎంజీల నీటిని మాత్రమే సరఫరా చేస్తున్నారు.

ఉస్మాన్ సాగర్ లోకి వరద ప్రవహం మూసీ నదిలోని 15 వాగులు, వంకల నుంచి వస్తుంది. సుమారు 80 కిలోమీటర్ల దూరం నుంచి వరదనీరు గండిపేటలోకి ప్రవహిస్తుంది. మూసీనది రంగారెడ్డి జిల్లా, వికరాబాద్ లోని అనంతగిరి కొండల్లో

ప్రారంభమవుతుంది. మధ్యలో బుల్సుపూర్, మెకిల్ల దగ్గరలోని ముండా వాగు, దంతనపల్లి, జనివాడ దగ్గరలోని పెద్ద చెరువు, మియాఖాన్ గడ్డ, ఖానాపూర్, చిన్న మంగళారం, వెలువర్తి వాగు, తంగడపల్లి, టంగుటూర్, ప్రొద్దుటూర్, మెల్లపల్లి వాగులు శంకర్ పల్లిలోని ప్రొద్దుటూర్, చందిప్పుల బ్రిడ్జి వద్ద మూసీలో కలిసి గండిపేట చెరువులోకి చేరుతాయి. వర్షపాతం అధికంగా ఉంటే నదిలో ప్రవహం 14 అడుగుల వరకు చేరుతుంది. ప్రస్తుతం వాగులు, వంకలు కొన్ని అక్రమణకు గురయ్యాయి. పైగా చిలుకూర్, శంకర్ పల్లి గ్రామాల పరిధిలోని మురుగు నీరు వచ్చి గండిపేట చెరువులో చేరుతున్నది.

పరిగి, వికారాబాద్, తాండూర్, కందుకూరు మండలాల పరిధిలోని కుంటలు, వాగుల నుంచి హిమాయత్ సాగర్ లోకి నీటి ప్రవాహం వస్తుంది. అనంతగిరి, పరిగి, తాండూర్ ల నుంచి వచ్చే నీటికి అడ్డంగా వెంకటపురం (అమడపురం వాగు) వద్ద నిజాం కాలంలోనే 20 అడుగుల ఎత్తులో బ్రిడ్జి నిర్మించారు. కోరండ్లు, కొల్లపడకల్, అమీర్ పేట వాగులు పాలమాకులకు వస్తాయి. మదన్ పల్లి నుంచి కాసారం, దోండు నుంచి వచ్చే వాగులు

పాలమాకులను కలుపుకొని దొడ్డు సుల్తాన్ పల్లి బ్రిడ్జి ద్వారా ఈసీ కాల్వలో కలుస్తున్నాయి. సుమారు 28 గ్రామాల మీదుగా వచ్చే నీటి ప్రవాహం 30 కిలోమీటర్ల దూరం నుంచి అమడపురం వాగు, 36 గ్రామాల మీదుగా వచ్చే వరద ప్రవాహం 27 కిలోమీటర్ల దూరం నుంచి పాలమాకుల వాగు వచ్చి ఈసీ వాగులో కలుస్తాయి. ఈ వాగుల ద్వారా వచ్చే నీరు ప్రధాన కాల్వ ఈసీ నుంచే హిమాయత్ సాగర్ లోకి చేరుతుంది. ప్రస్తుతం ఈ వాగులు వచ్చే మార్గ మధ్య గ్రామాల్లో బోర్లు అధికంగా వేయడంతో ఓవైపు భూగర్భజలాలు తగ్గిపోగా, వాగుల్లో నీరు జలాశయాన్ని చేరడం లేదు.

అక్రమణదారులకు నోటీసులు

చెరువుకు ఇరువైపుల కట్టడాలకు పాల్పడిన వారికి హెచ్చరికలతోపాటు లీగల్ నోటీసులు జారీ చేసినట్లు అధికారులు అంటున్నారు. శంకర్ పల్లి సమీపంలో 8.5 ఎకరాల స్థలం కలిగిన పట్టాదారుడు నిబంధనలకు విరుద్ధంగా నిర్మాణాలు చేపట్టారు.

దీంతో చెరువులోకి వచ్చే నీటి ప్రవాహానికి అడ్డుకట్టపడింది. ఇలా కాలవల మధ్య నిర్మాణాలతో జలాశయాలకు నీరు చేరడం లేదని అధికారులు గుర్తించారు. వెయ్యికిపై రియల్ వెంచర్లు, 535 వ్యవసాయ క్షేత్రాలు, 49 పరిశ్రమలు, 25 రిసార్ట్లున్నట్లు గతంలో లెక్కలు చూపించారు. అక్రమణలను తొలగించాలని ఒకవైపు అధికారులు నోటీసులు జారీ చేస్తుండగానే, మరోవైపు ఫంక్షన్ హాళ్లు, స్పోర్ట్స్ కాంప్లెక్స్ ల నిర్మాణం జరిగిపోయింది. నాలుగేండ్ల క్రితం జరిగిన అక్రమనిర్మాణాలకు స్థానిక ప్రజాప్రతినిధులు సహాయపడినట్లు ఆరోపణలు ఉన్నాయి. ఇండ్ల నిర్మాణాలు, ప్రహరీ గోడలు, క్వారీలు తదితర అక్రమ నిర్మాణాలకు పాల్పడుతున్న 11 మందికి లీగల్ నోటీసులు జారీ చేశారు.

స్వచ్ఛ హైదరాబాదు కార్యక్రమంలో భాగంగా నగర సమస్యల పరిష్కారానికి ప్రజాప్రతినిధులతో ఓ కమిటీని నియమించారు. ఈ కమిటీ నగరంలో క్షేత్రస్థాయిలో పర్యటించి దీర్ఘకాలిక, సత్వరమే పరిష్కారించగల్గిన సమస్యలను గుర్తించింది. నీటి విషయంలో ఎన్నో ఏండ్లుగా నగరవాసుల దాహార్తిని తీరుస్తున్న జంట

జలాశయాలను కాపాడుకోవాల్సిన అవసరం ఉందని ఆ కమిటీ అభిప్రాయపడింది.

నాలుగుచోట్ల 10 ఎంఎల్డీల ఎస్టీపీలు...

జంట జలాశయాలు పరివాహక ప్రాంతాల్లోని నాలుగు చోట్ల సివరేజి ట్రీట్మెంట్ ప్లాంట్లు కట్టాలని అధికారులు నిర్ణయించారు. కలుషిత నీటి సమస్యకు ప్రధానంగా నాలుగు మార్గాలను గుర్తించారు. ఉస్మాన్ సాగర్ పరిధిలోని ఖానాపూర్ వద్ద 2.5 ఎంఎల్డీ సామర్థ్యం, చిలుకూరు (2 ఎంఎల్డీ) ఎస్టీపీలు.. ఒక హిమాయత్ సాగర్ విషయాకొస్తే కోత్వాల్ గూడ (ఫిరంగి నాలా) (2.25 ఎంఎల్డీ) శంషాబాద్ రాజీవ్ స్వగృహ (2.25 ఎంఎల్డీ) ఎస్టీపీలు కట్టాలని ప్రణాళిక సిద్ధం చేశారు. ఈ గ్రామాల నుంచి వచ్చే మురుగునీటిని నేరుగా ఈ ఎస్టీపీలకు చేరే విధంగా మార్గ మధ్యలో ప్రత్యేకంగా ట్యాంకులను నిర్మించడం, సెప్టిక్ ట్యాంకుల ద్వారా మురుగును ఎస్టీపీలకు తరలించి శుద్ధి చేయాలని నిర్ణయించింది. వీటి నిర్మాణానికి రూ.38 కోట్లు ఖర్చు అవుతుందని అంచనా. - చైతన్య

పుడమి తల్లి కోసం... కోటి మొక్కల హారం

పచ్చని చెట్లతో కళకళలాడిల్లిన పల్లెలు మోడువారు తున్నాయి. వర్షాకాలంలో పడాల్లిన వర్షాలు మబ్బు చాటున ముఖం చాటేస్తున్నాయి. పెరిగిపోతున్న ఉష్ణోగ్రతలు.. మారుతున్న వాతావరణ పరిస్థితులు మనిషి మనుగడకు పెనుసవాలుగా మారుతున్నాయి. ఇప్పుడు గ్రీన్ రెవల్యూషన్ రావాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. మొక్కలు భూమిలో కాదు.. మనుషుల హృదయాల్లో నాటాలనే సందేశం ఇవ్వాలి అవశ్యకత ఉంది. అడవులు పూర్వ కళను సంతరించుకోవాలి. పల్లెల్లో.. పట్టణాల్లో పత్రహారితం వికసించాలి. వందలు కాదు.. లక్షలు కాదు.. కోట్ల మొక్కలు నాటే కార్యక్రమానికి చేయి కలిపి సతత హరితాన్ని నిర్మించాలి. సతత హరితం అంటే ఎల్లప్పుడు ఆకుపచ్చగా ఉండటం. సో, మనమంతా పర్యావరణ మిత్రులుగా మారి... భావితరాలకు బంగారు భవిష్యత్ ను అందిద్దాం. ముక్కోటి చేతుల్ని కలిపి హరితయుత సమాజం కోసం మరోసారి ఉద్యమిద్దాం.

తెలంగాణ పునర్నిర్మాణం పునాదాల నుంచి మొదలు కావాలి. అప్పుడు మాత్రమే దీర్ఘకాలికంగా తిష్టవేసిన సమస్యలు పరిష్కారవుతాయి. తెలంగాణ జనజీవితాన్నే కాదు, ప్రకృతిని కూడా సమైక్య పాలన నిర్లక్ష్యమే చేసింది. ఫలితంగా తెలంగాణ అభివృద్ధి క్రమంగా కుంటుపడ్డది. ముఖ్యంగా వ్యవసాయ రంగం కోలుకోలేని స్థితికి చేరుకున్నది. పాలకుల నిర్లక్ష్యానికి తోడు, ప్రకృతి మార్పులు కూడా తెలంగాణ రైతాంగాన్ని అతలాకుతలం చేశాయి. దీంతో పచ్చదనం కనుచూపు మేరలో కనబడకుండా పోయింది. ఇది ఏ

ఒక్క ఏడాది చరిత్రలో కాదు. దశాబ్దాలుగా తెలంగాణ నేలది ఇదే పరిస్థితి. తెలంగాణ రాష్ట్రం తెచ్చుకున్నం. చరిత్రలో ఊహించని మంచి కార్యక్రమాలు చేసుకుంటున్నాం. మన దళితులు, గిరిజనులు, అందరూ మంచిగ ఉండాలె ! దానికి బంగారు తెలంగాణ దిశగా అడుగులు వేద్దాం. పచ్చదనం పెంచి తేనే బంగారు తెలంగాణ రాష్ట్రం సాధ్యం. మన సంపద, మన సంపద. ఇది ఎవరికో చేసే సేవ కాదు. మనకోసం మనం చేసుకునే సేవ. చెట్ల విలువ గుర్తించి హరితహారం కార్యక్రమాన్ని విజయవంతం చేసుకుందాం. దీనిని మహాయజ్ఞంగా నిర్వహించి.. రెండేండ్ల తర్వాత తెలంగాణల కరువు అనేది కనిపించకుండా తరిమివేద్దాం.

తెలంగాణ సాగునీటి పథకాలను రీ ఇంజనీరింగ్ చేసుకోవాలి

తెలంగాణరాష్ట్రంలో ప్రాజెక్టుల నిర్మాణంలో రీఇంజనీరింగ్ తప్పనిసరి అని వక్రలు పేర్కొన్నారు. శనివారం హైదరాబాద్ లోని హిమాయత్ నగర్ లో చంద్రం భవనంలో 'కొత్తగా ఆవిర్భవించిన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో పాత నీటిపారుదల ప్రాజెక్టుల ఇంజనీరింగ్ సమానాలలో మార్పుల ఆవశ్యకత' అనే అంశంపై 179 చర్చ జరిగింది. ఈ కార్యక్రమానికి ప్రధాన వక్రలుగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సలహాదారు, ఇంజనీర్ కె.పెంటారెడ్డి, నీటిపారుదల శాఖ సి.ఇ. (రిటైర్డ్) కె.వేణుగోపాల్ రావు, తెలంగాణ రిటైర్డ్ ఇంజనీర్స్ ఫోరమ్ ప్రధాన కార్యదర్శి ఇంజనీర్ ఎం.శ్యామ్ ప్రసాద్ రెడ్డి, నీటిపారుదల శాఖ సి.ఇ. జి.సాంబయ్య హాజరయ్యారు.

ఈ సందర్భంగా తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ చైర్మన్ యం. వేదకుమార్ మాట్లాడుతూ, ఆరు దశాబ్దాలుగా తెలంగాణ ప్రాంతం వివక్షకు గురై వ్యవసాయికంగా వెనుబడిందని అన్నారు. సాగు నీరు, తాగు నీరు, ఫ్లోరైడ్, భూగర్భజలాలు, పర్యావరణం మొదలైన అంశాల్లో సమస్యలను ఎదుర్కొంటున్నదని పేర్కొన్నారు. నీటి హక్కుల కోసం పోరాటం చేసి తెలంగాణ సాధించుకున్నామని, ఇక పాత, కొత్త ప్రాజెక్టులను సమర్థంగా నిర్వహించుకోవాలని, అవసరమైన మార్పుచేర్పులు చేసుకోవాలని సూచించారు. అతి తక్కువ నష్టం ఉండేలా చూసుకుంటూ కొత్త ప్రాజెక్టులు నిర్మించుకోవాలని అన్నారు. అభివృద్ధి అనేది పర్యావరణ విధ్వంసంగా ఉండకూడదని సూచించారు. మన సంస్కృతి, పర్యావరణం, భవిష్యత్తును దృష్టిలో ఉంచుకొని పని చేయాలని కోరారు. కాకతీయుల కాలం నాటి గొలుసుచెరువులతో సరిపెట్టుకోకుండా అధునాతన సాంకేతిక

నైపుణ్యాలతో కొత్తగా లక్షలాది ఎకరాలను సాగులోకి తెచ్చేందుకు కృషి చేయాలన్నారు.

ఈ సందర్భంగా జరిగిన చర్చలో వక్రల ప్రసంగ సారాంశం:

తెలంగాణ పై సమైక్యపాలనలో నీటికేటాయింపులలో వివక్ష చూపించారు. వాటిని అధిగమిస్తు మన ప్రాజెక్టుల డిజైన్ లను తిరిగి రూపొందించుకోవాలి. గోదావరి నుంచి దేవాదుల లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ చేపట్టారు కానీ చెక్ డ్యాంలు నిర్మించకపోవడంతో అది వృథాగా మారే పరిస్థితి ఏర్పడింది. తెలంగాణకు ప్రాజెక్టుల నిర్మాణంలో అంతరాష్ట్ర వివాదాలు, వన్యప్రాణులు ఉండే ప్రాంతాలను కేటాయిం చారు. దీంతో అపార నష్టం వాటిల్లే ప్రమాదం ఉంది. కావున ఇలాంటి వాటిని రీ ఇంజనీరింగ్ చేసుకోవాలి. కృష్ణ, నెట్టంపాడు, కల్వకుర్తి ప్రాజెక్టులకు 90 రోజులలో నీరు చేరేలా ఏర్పాటు చేసి ఆంధ్రప్రాంతంలోని ప్రాజెక్టులైన తెలుగు గంగ లాంటి వాటికి 30 రోజులలో నీరు అందేలా నిర్మించి తెలంగాణకు అన్యాయం చేశారు. ఆంధ్ర ప్రాజెక్టుల నీటి సామర్థ్యం పెంచి తెలంగాణ ప్రాజెక్టుల నీటి సామర్థ్యాన్ని తగ్గించారు. దేవాదుల, కాంతనపల్లి ప్రాజెక్టులను రీ ఇంజనీరింగ్ చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. ఆనకట్టలు కట్టడమే కాదు నీటిని సరఫరా చేసేందుకు ఆధునిక కెనాల్ ను నిర్మించు కోవాలి. హైదరాబాద్ రాష్ట్రంగా ఉన్నప్పుడు కర్ణాటక నుంచి గ్రావిటి ద్వారా నీటిని తీసుకునేవాళ్ళం. కానీ ఆంధ్ర తో విలీనం అనంతరం వాటిని పట్టించుకోలేదు. ఇప్పుడు వాటి పైన దృష్టి పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది. కృష్ణానది జలాలలో మనకు కేటాయించిన నీటిని కేవలం ఆరు సంవత్సరాలు

నిలోఫర్లో వేధిస్తున్న వైద్యుల కొరత

రాష్ట్రంలోనే చిన్న పిల్లల కోసం ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటైన నిలోఫర్ వైద్యశాలను సమస్యలు వేధిస్తున్నాయి. ముఖ్యంగా రోగులకు ట్రీట్‌మెంట్ అందించేందుకు కావాల్సిన డాక్టర్లు తగిన సంఖ్యలో లేకపోవడం పెద్దలోటుగా పరిగణమించింది. అరకొర వైద్యం అందుతుండటంతో చిన్నారులు అవస్థలు పడుతున్నారు. ఒక్కోసారి కొందరు మృత్యువాత పడుతున్నట్లు సర్వత్రా ఆందోళన వ్యక్తమవుతోంది. ప్రొఫెసర్లు, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్లు, సర్జన్లు, రేడియాలజిస్టులు, అవస్థిషియన్లు లేకపోవడంతో అత్యవసర పరిస్థితుల్లో చిన్నారుల ఆరోగ్య పరిస్థితి ప్రశ్నార్థకంగా మారింది. వైద్యుల కొరతతో జుడాలు, పీజీలు, కొన్ని కొన్ని సందర్భాల్లో సర్కులే సేవలందించాల్సిన దుస్థితి ఉందని రోగుల సహాయకులు వాపోతున్నారు. ఈ వైద్యశాలలో 500 పడకలకు గాను సుమారు 600 పైగా ఇన్ పేషెంట్లు చికిత్స పొందుతున్నారు. రోజూ కనీసం వెయ్యి మంది వరకు ఔట్ పేషెంట్లు వస్తుంటారు. పీడీయాట్రిక్తో పాటు గైనెక్, మెటర్నరీ (ప్రసూతి విభాగం) కూడా ఉండడంతో వచ్చే రోగుల సంఖ్య ఎక్కువే. ముఖ్యంగా పీడీయాట్రిక్, పీడీయాట్రిక్ సర్జన్, మహిళలకు సంబంధించి గైనెక్, ప్రసూతి విభాగాలు అందుబాటులో ఉన్నాయి. అయితే ప్రధాన విభాగాల్లో వైద్యులు సరిగా లేకపోవడంతో చిన్నారు రోగులు తీవ్ర ఇబ్బందులకు గురవుతున్నారు.

పీడీయాట్రిక్ విభాగంలో అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్లు ఏడు పోస్టులు ఖాళీగా ఉన్నాయి. పీడీయాట్రిక్ సర్జన్ విభాగంలో మొత్తం తొమ్మిది పోస్టులకు గాను ఏడు ఖాళీయే. రేడియాలజీ విభాగంలో ఉన్న రెండు పోస్టులు భర్తీ కాలేదు. అనస్థీషియాలో రెండు పోస్టులా

సైతం ఖాళీగానే ఉన్నాయి.

వైద్యశాలలో పూర్తిస్థాయి డాక్టర్లు లేకపోవడంతో అత్యవసర విభాగాలను డిప్యూటీషన్లతో సరిపెడుతున్నారు. అత్యవసర విభాగమైన పీడీయాట్రిక్ సర్జన్ విభాగంలో తొమ్మిది పోస్టులకు ఇద్దరే వైద్యులు ఉండడంతో ఉస్మానియా నుంచి పీజీలను డిప్యూటీషన్ పై పిలిచి వైద్యం చేయిస్తున్నారు. దీంతో నాలుగురోజులకు ఒక వైద్యుడు మారడంతో రోగులు ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్నారు. ఇక అనస్థీషియా విభాగానికి వస్తే ఛాతీ వైద్యశాల నుంచి మత్తు వైద్యులను డిప్యూటీషన్ పై పిలిచిస్తున్నారు. రేడియాలజిస్టులు సైతం లేకపోవడంతో ఉస్మానియా నుంచి రప్పిస్తున్నారు. వీరు తరచూ మారుతుండడంతో రోగులకు ఇబ్బందులు ఎదురవుతున్నాయి.

డ

మాత్రమే వినియోగించుకున్నాం. కానీ సీమాంధ్రులు 18 సంవత్సరాలు మన నీటిని కూడ వాడుకున్నారు. ప్రాణహిత- చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టులో మహారాష్ట్ర అనుమతి తప్పని సరి కాబట్టి వారిని సంప్రదించి నిర్మాణాలు చేపట్టాలి. ఆ దిశగా ప్రభుత్వం అడుగులు వేస్తుంది. అందుకోసం ప్రాణహితను మేడిగడ్డకు మార్చారు. ఎస్ఆర్ఎస్సీ ప్రాజెక్టును రీ ఇంజనీరింగ్ చేసుకుని సాగు సామర్థ్యాన్ని పెంచాలి. అనేక మెలికలతో ప్రాజెక్టులు నిర్మించి కాంట్రాక్టుల జేబులు నింపేందుకే తప్ప తెలంగాణకు ఏవిధమైన న్యాయం చేయలేదు. ఎన్ ఎస్పీలో సేవింగ్స్ ఉన్నా ఇప్పుడు ఇవ్వమని అంటున్నారు. బచావత్ ట్రైబ్యూనల్ ప్రకారం 181 టీఎంసీల నీటిని కేటాయించినా వాటిని వినియోగించు కోలేకపోయాం. కృష్ణా జలాలలో భీమా ప్రాజెక్టుకు 20 టీఎంసీలు, పులిచింతలకు 9 టీఎంసీలు ఇవ్వాలి ఉంది. కానీ 70 శాతం పూర్తి అయిన భీమా ప్రాజెక్టును ఇంకా పూర్తి కాలేదంటూ నీరు ఇవ్వకుండా మోకాలు అడ్డుతున్నారు. పులిచింతల ప్రాజెక్టు పూర్తి అయి 36 టీఎంసీ నీటి సామర్థ్యం

ఉన్నా దానికి రావాల్సిన 9 టీఎంసీల నీటిని కేటాయించడం లేదని ఆక్షేపించారు. ప్రాజెక్టుల ఆధునీకరణకు రూ. 3,300 కోట్లు కేటాయించారు. వాటితో ప్రాజెక్టులను ఆధునీకరించుకోవాలి. సీమాంధ్రనాయకులు వారికి ఒకలాగా తెలంగాణకు ఒకలా ప్రాజెక్టులు నిర్మించి నీటి కేటాయింపులలో వివక్ష చూపించారు. నీటిని పొందే కాలంలో వివక్ష ప్రదర్శించారు. ఎస్ఎల్బీసీ సొరంగం నుంచి 4 వేల క్యూ సెక్కులకు కేటాయించారు. అనగా రోజుకు 1/3 టీఎంసీ నీటిని వాడుకోగలం. ఆవిధంగా నెల రోజుల్లో 10 టీఎంసీ ల నీటిని మాత్రమే వాడుకోగలుగుతున్నాం.

కార్యక్రమంలో మాజీ ఎమ్మెల్యే నర్సింహారెడ్డి, ప్రొఫెసర్ అన్వర్ఖాన్, సుధాకర్ గౌడ్, పిట్టల శ్రీశైలం, పి. ఇంద్రకరణ్ రెడ్డి, బి.రత్నాకర్, బక్క బాబూరావు, జె.సూర్యప్రకాష్, ఎం.ప్రభాకర్, సయ్యద్ సాబీర్, బేగ్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

-తెలంగాణ రిపోర్ట్ సెంటర్

డ

సాహితీ యోధుడు

దాశరథి రంగాచార్య 'జీవనయానం'

దాశరథి రంగాచార్యులు ఖమ్మం జిల్లా లోని చిట్టి గూడూరులో ఆగస్టు 24, 1928న జన్మించారు. ఆయన అన్న ప్రముఖ కవి, సాయుధ పోరాట యోధుడు దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు. తెలంగాణ సాయుధ పోరాటంలో పాల్గొన్నారు. సాయుధపోరాట కాలంలో ఉపాధ్యాయునిగా, గ్రంథపాలకునిగా పనిచేశారు. సాయుధపోరాటం ముగిసాకా సికింద్రాబాద్ పురపాలక కార్పొరేషన్లో 32 ఏళ్ళు పనిచేసి ఉద్యోగవిరమణ చేశారు.

నైజాం రాజ్యంలో నిజాం పాలన కాలంలో జన్మించిన దాశరథి రంగాచార్య ఎదుగుతూండగా ఆంధ్రమహాసభ, ఆర్య సమాజాలు వేర్వేరుగా నిజాం పాలనలోని లోపాలను ఎదుర్కొంటున్న తీరుకు ఆకర్షితులయ్యారు. తండ్రి సనాతనవాది ఐనా అన్నగారు ప్రఖ్యాత కవి, అభ్యుదయవాది కృష్ణమాచార్యుల సాంగత్యంలో అభ్యుదయ భావాలను, విప్లవ భావాలను అలవర్చుకున్నారు. అసమానతలకు, అణచివేతకు నిలయంగా మారిన నాటి నైజాం సమాజాన్ని గమనించి పెరిగిన రంగాచార్యులు 1945ల్లో ప్రారంభమైన తెలంగాణ సాయుధ పోరాటంలో క్రియాశీలకమైన పాత్ర పోషించారు. తండ్రి కుటుంబకలహాల్లో భాగంగా తల్లిని, తమనూ వదిలి వేయడంతో అన్నతో పాటుగా ఉంటున్న రంగాచార్యులకు ఆపై సాయుధ పోరాటంలో కృష్ణమాచార్యులను అరిస్తూ చేయడంతో కౌమార ప్రాయం ముగిసేలోపే కుటుంబ బాధ్యతలు స్వీకరించాల్సి వచ్చింది.

కుటుంబ బాధ్యతల కారణంగా గ్రంథపాలకునిగా, ఉపాధ్యాయునిగా పనిచేస్తూనే ఆనాటి సమాజంలో అసమానతల గురించి ప్రజలను చైతన్యపరిచారు. ఆ క్రమంలో రంగాచార్యుల కుటుంబంపై నైజాం ప్రభుత్వ అనుకూలురు, భాగస్వాములు దాడిచేసినా వెనుదీయలేదు. పోరాటం కీలకదశకు చేరుకున్న కాలానికి ఆయన కాంగ్రెస్ దళంలో చేరి సాయుధ పోరాటంలో పాల్గొన్నారు. ఈ క్రమంలో రంగాచార్యులు తుపాకీ బల్లెట్లు దెబ్బ తప్పించుకుని ప్రాణాపాయాన్ని కూడా ఎదుర్కొన్నారు. తెలంగాణ సాయుధ పోరాటం నాటి స్థితిగతులు, ఆ కాలంలోని దారుణమైన బానిస పద్ధతులను దాశరథి రంగాచార్యులు చిల్లర దేవుళ్ళు, మోదుగుపూలు, జనపదం నవలల్లో చిత్రికరించారు.

చిల్లర దేవుళ్ళు నవలలో సాయుధపోరాటం ముందు స్థితిగతులు, మోదుగుపూలు నవలలో తెలంగాణ సాయుధ పోరాట

కాలం నాటి పరిస్థితులు, అనంతర పరిస్థితులు “జనపదం”లో అక్షరీకరించారు. వట్టికోట ఆళ్వారుస్వామి ప్రజల మనిషి, గంగు వంటి నవలల ద్వారా నాటి జీవన చిత్రణ చేయాలనే ప్రయత్నం ప్రారంభించారు. ఆ నవలల ప్రణాళిక పూర్తి కాకుండానే ఆళ్వారు స్వామి మరణించారు. సాయుధపోరాట యోధులుగా, సాహిత్య వేత్తలుగా ఆళ్వారుస్వామికి, రంగాచార్యులకూ సాన్నిహిత్యం ఉండేది.

పోరాటానికి పూర్వం, పోరాట కాలం, పోరాటం అనంతరం అనే విభజనతో నవలలు రాసి పోరాటాన్ని నవలలుగా రాసి అక్షరీకరించాలనీ, అది పోరాటంలో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొన్న సాహిత్య వేత్తలపై ఉన్న సామాజిక బాధ్యత అనే అభిప్రాయాలను వారిద్దరూ పంచుకున్నవారే కావడంతో ఆళ్వారుస్వామి మరణానంతరం ఆ బాధ్యతను రంగాచార్యులు స్వీకరించారు. ఆ నవలా పరంపరలో తొలి నవలగా 1942వరకూ ఉన్న స్థితిగతులు “చిల్లర దేవుళ్ళు” లో కనిపిస్తాయి. తొలుత కమ్యూనిస్టు భావజాలంతో ప్రభావితమైన రంగాచార్యులు తదనంతర కాలంలో ఆధ్యాత్మిక భావాలను అలవర్చుచుకున్నారు. ఈ నేపథ్యంలో రంగాచార్యులు శ్రీమద్రామాయణం, శ్రీ మహాభారతాలను సరళంగా తెలుగులో రచించారు.

- నవలలు:** మోదుగుపూలు, చిల్లర దేవుళ్ళు, జనపదం, రానున్నది ఏది నిజం?, అమృతంగమయ
- ఆత్మకథ:** జీవనయానం
- అనువాదాలు:** నాలుగు వేదాల అనువాదం, ఉమ్రూవ్ జాన్
- జీవిత చరిత్ర రచనలు:** శ్రీమద్రామానుజాచార్యులు, బుద్ధుని కథ
- ఇతరాలు:** శ్రీమద్రామాయణం, శ్రీ మహాభారతం, వేదం-జీవన నాదం, శతాబ్ది

ఉద్యమ రంగం
నైజాం రాజ్యంలో నిజాం పాలన కాలంలో జన్మించిన దాశరథి రంగాచార్య ఎదుగుతూండగా ఆంధ్రమహాసభ, ఆర్య సమాజాలు వేర్వేరుగా నిజాం పాలనలోని లోపాలను ఎదుర్కొంటున్న తీరుకు ఆకర్షితులయ్యారు. తండ్రి సనాతనవాది ఐనా అన్నగారు ప్రఖ్యాత కవి, అభ్యుదయవాది కృష్ణమాచార్యుల సాంగత్యంలో అభ్యుదయ భావాలను, విప్లవ భావాలను అలవర్చుకున్నారు. అసమానతలకు, అణచివేతకు నిలయంగా మారిన నాటి నైజాం సమాజాన్ని

గమనించి పెరిగిన రంగాచార్యులు 1945లో ప్రారంభమైన తెలంగాణ సాయుధ పోరాటంలో క్రియాశీలకమైన పాత్ర పోషించారు.

తండ్రి కుటుంబ కలహాల్లో భాగంగా తల్లిని, తమనూ వదిలివేయడంతో అన్నతో పాటుగా ఉంటున్న రంగాచార్యులకు ఆపై సాయుధ పోరాటంలో కృష్ణమాచార్యులను అరెస్టు చేయడంతో కౌమార ప్రాయం ముగిసేలోపే కుటుంబ బాధ్యతలు స్వీకరించాల్సి వచ్చింది. కుటుంబ బాధ్యతల కారణంగా గ్రంథపాలకునిగా, ఉపాధ్యాయునిగా పనిచేస్తూనే ఆనాటి సమాజంలో అసమానతల గురించి ప్రజలను చైతన్యపరిచారు. ఆ క్రమంలో రంగాచార్యుల కుటుంబంపై వైజాం ప్రభుత్వ అనుకూలురు, భాగస్వాములు దాడిచేసినా వెనుదీయలేదు. పోరాటం కీలకదశకు చేరుకున్న కాలానికి తో చేరి సాయుధ పోరాటంలో పాల్గొన్నారు. ఈ క్రమంలో రంగాచార్యులు తంపాకీ బుల్లెట్టు దెబ్బ తప్పించుకుని ప్రాణాపాయాన్ని కూడా ఎదుర్కొన్నారు.

సాహిత్య రంగం

తెలంగాణ సాయుధ పోరాటం నాటి స్థితిగతులు, ఆ కాలంలోని దారుణమైన బానిస పద్ధతులను దాశరథి రంగాచార్యులు చిల్లర దేవుళ్ళు, మోదుగుపూలు, జనపదం నవలల్లో చిత్రికరించారు. చిల్లర దేవుళ్ళు నవలలో సాయుధపోరాటం ముందు స్థితిగతులు, మోదుగుపూలు నవలలో తెలంగాణ సాయుధ పోరాటకాలం నాటి పరిస్థితులు, అనంతర పరిస్థితులు “జనపదం”లో అక్షరీకరించారు.

వట్టికోట ఆళ్వారుస్వామి ప్రజల మనిషి, గంగు వంటి నవలల ద్వారా నాటి జీవన చిత్రణ చేయాలనే ప్రయత్నం ప్రారంభించారు. ఆ నవలల ప్రణాళిక మార్చి కాకుండానే ఆళ్వారు స్వామి మరణించారు. సాయుధపోరాట యోధులుగా, సాహిత్యవేత్తలుగా ఆళ్వారుస్వామికి, రంగాచార్యులకూ సాన్నిహిత్యం ఉండేది. పోరాటానికి పూర్వం, పోరాట కాలం, పోరాటం అనంతరం అనే విభజనతో నవలలు రాసి పోరాటాన్ని నవలలుగా రాసి అక్షరీకరించాలనీ, అది పోరాటంలో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొన్న సాహిత్యవేత్తలపై ఉన్న సామాజిక బాధ్యత అనే అభిప్రాయాలను వారిద్దరూ పంచుకున్నవారే కావడంతో ఆళ్వారుస్వామి మరణానంతరం ఆ బాధ్యతను రంగాచార్యులు స్వీకరించారు. ఆ నవల పరంపరలో తొలి నవలగా 1942వరకూ ఉన్న స్థితిగతులు “చిల్లరదేవుళ్ళు”లో కనిపిస్తాయి. నాణానికి మరోవైపు చూస్తే తెలంగాణ పోరాటం ముగిసిన దశాబ్దికి కొందరు నిజాం రాజును మహనీయునిగా, ఆ నిజాం రాజ్యస్థితిగతులను ఆదర్శరాజ్యానికి నమూనాగా పలు రాజకీయ కారణాల నేపథ్యంలో కీర్తించారనీ, ఆరోగ్యాన్ని నాశనం చేసుకుని, ప్రాణాన్ని లెక్కచేయక నిజాంను ఎదిరించిన తమకు ఆనాటి దుర్భర స్థితిగతుల్ని ఇలా అభివర్ణిస్తూంటే ఆవేశం వచ్చేదని రంగాచార్య ఒక సందర్భంలో పేర్కొన్నారు. నిజాం రాజ్యంలో బానిసల్లా జీవించిన ప్రజల స్థితిగతులను, మానప్రాణాలను దొరలు

కబళించిన తీరును ఆ నేపథ్యంలో ప్రపంచమే ఆశ్చర్యపోయేలా సాగిన తెలంగాణ సాయుధపోరాటం, పోరాటానంతర స్థితిగతులు వంటివి భావితరాలకై అక్షరరూపంగా భద్రపరచదలిచిన ఆళ్వారుస్వామి ప్రణాళికను స్వీకరించినట్లు రచయిత తెలిపారు.

తొలుత కమ్యూనిస్టు భావజాలంతో ప్రభావితమైన రంగాచార్యులు తదనంతర కాలంలో ఆధ్యాత్మిక భావాలను అలవరుచుకున్నారు. ఈ నేపథ్యంలో రంగాచార్యులు శ్రీమద్రామాయణం, శ్రీ మహాభారతాలను సరళంగా తెలుగులో రచించారు. పాత్రికేయులు ఎ.బి.కె.ప్రసాద్ ప్రోద్బలంతో ఆత్మకథ “జీవనయానం” రచించారు. అనంతర కాలంలో తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలోనే తొలిసారిగా నాలుగు వేదాలను తెలుగులోకి అనువదించారు. వేదాలకు ప్రవేశికగా వేదాలు మానవజాతి అభివృద్ధిపై ఎలాంటి ప్రభావం చూపాయో, నేటి యాంత్రిక నాగరికతకు వేదసాహిత్యంలో ఎటువంటి సమాధానలు ఉన్నాయో వివరిస్తూ “వేదం-జీవన నాదం” రచించారు. ఇవే కాక ఇతర నవలలు, వ్యాసాలు, పుస్తకాలు కలిపి ఎన్నో పుటల సాహిత్యాన్ని సృష్టించారు.

విశిష్టత, ప్రాచుర్యం

దాశరథి రంగాచార్యులు రాసిన “చిల్లర దేవుళ్ళు” నవల సినిమాగా తీశారు. టి.మధుసూదనరావు దర్శకత్వంలో నిర్మించిన ఈ చిత్రం ఘనవిజయం సాధించింది. పలు భాషలలోకి అనువాదమైంది. రేడియో నాటకంగా ప్రసారమై బహుళప్రాచుర్యం పొందింది. దాశరథి రంగాచార్యులు విశిష్టమైన సాహిత్యాన్ని సృష్టించి తెలుగు సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేశారు. తెలంగాణ పోరాట క్రమానికి నవలల రూపం కల్పించడం, తెలంగాణ ప్రాంత చారిత్రిక, సామాజిక, రాజకీయ పరిణామాలకు ప్రతిబింబంగా రచించిన ఆత్మకథ “జీవనయానం” వంటివి సాహిత్యంపై చెరగని ముద్ర వేశాయి. వేదం లిపిబద్ధం కారాదనే నిబంధనలు ఉండగా ఏకంగా తెలుగులోకి అనువదించడం వంటి విప్లవాత్మకమైన పనులు చేపట్టారు. తెలుగులోకి వేదాలను అనువదించిన వ్యక్తిగా ఆయన సాహిత్యచరిత్రలో స్థానం సంపాదించుకున్నారు.

పురస్కారాలు, సత్కారాలు

దాశరథి రంగాచార్యుల “చిల్లర దేవుళ్ళు” నవలకు ఆంధ్ర సాహిత్య అకాడెమీ పురస్కారం పొందారు. వేదాలను అనువదించి, మహాభారతాన్ని సులభవచనంగా రచించినందు వల్ల రంగాచార్యులను అభినవ వ్యాసుడు బిరుదు ప్రదానం చేశారు. 21-1-1994న ఖమ్మంలో సాహితీ హారతి ఆధ్వర్యంలో వెండి కిరీటాన్ని పెట్టి రంగాచార్యులు దంపతులకు సత్కరించారు. వేదానువాదం, ఇతర విశిష్ట గ్రంథాల రచన సమయంలో దాశరథి రంగాచార్యులకు విశేషమైన సత్కారాలు, సన్మానాలు జరిగాయి.

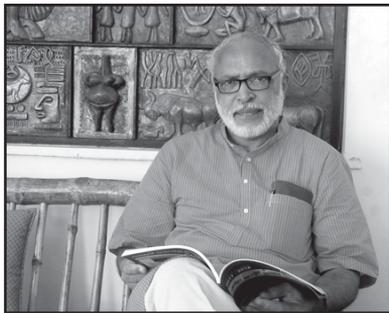
మరణం: గత కొంతకాలంగా అనారోగ్యానికి గురై హైదరాబాద్ సోమాజిగుడాలోని యశోదా ఆసుపత్రిలో చికిత్సపొందుతున్న దాశరథి (86) 2015, జూన్ 8 సోమవారం ఉదయం కన్నుమూశారు. - టీఎస్సీ

అక్షరం పునాదిగా మన తెలంగాణ నిర్మించుకుందాం!

స్వరాష్ట్ర పునర్ నిర్మాణంలో పుస్తకాల పాత్ర

తెలంగాణ స్వరాష్ట్రాన్ని సాధించుకొని ఒక ఏడాది గడిచిపోయింది. ఆరు నెలల పాటు ఇంట్లో ఉండక, ఆ తరువాత తిరిగి వస్తే, ఇల్లు శుభ్రం చేసుకునేందుకే కనీసం వారం రోజులు పడుతుంది. అలానే, అరవై ఏళ్ళ పోరాటంతో సాధించుకున్న స్వరాష్ట్రంలో ఎక్కడివక్కడ సర్దుకోవడంలోనే ఈ ఏడాది కాలం గడిచిపోయింది. ఇక మనకు నచ్చినట్లుగా మన ఇంటిని తీర్చిదిద్దుకునే పని మొదలెట్టాల్సి ఉంది. ఇలా తీర్చిదిద్దుకోవడంలో పుస్తకం పాత్ర కీలకం. గతంలో తెలంగాణ ఉద్యమం సమయంలోనూ పుస్తకం వహించిన పాత్ర ఎంతో కీలకం. తెలంగాణ పాటకు, ఆటకు, పోరాటానికి అక్షర రూపం ఇచ్చి తెలంగాణ భావజాలాన్ని ప్రపంచవ్యాప్తం చేయడంలో అక్షరం పోషించిన పాత్ర అనిర్వచనీయం. కవులు కవిత్వంతో, ఉద్యమకారులు తమ రచనలతో అక్షరాలను ఆయుధాలుగా తీర్చిదిద్దారు. ఆ ఆయుధాలను ప్రజలకు అందించారు. నేడు తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణంలోనూ ఇలాంటి మహత్తర పాత్రను అక్షరం పోషించాల్సి ఉంది. అందుకు కవులు, కళాకారులు, సామాజిక ఉద్యమకారులు తమ వంతు పాత్రను నిర్వర్తించాలి.

సమాజ వికాసానికి అవకాశం కల్పించేది అక్షరం. ప్రజల్ని చైతన్యవంతం చేసేది అక్షరం. తెలంగాణ ఉద్యమానికి ప్రజల్ని జాగృతం చేసింది అక్షరమే. చదువు పేరిట అక్షరాల్లోని సామాజిక చైతన్యాన్ని దూరం చేసుకున్నాం. బ్రిటిష్ వారు తమ కోసం రూపొందించిన విద్యావిధానమే నేటికీ కొనసాగుతోంది. స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన నాటి నుంచి కూడా విద్యారంగాన్ని గాలికి వదిలేశాం. ఇలా జరిగితే యువతను ఎలా తీర్చిదిద్దగలుగుతామో ఆలోచించుకోవాలి. అధికారపక్షం, విపక్షం వరస్పరం దుమ్మెత్తిపోసుకోవడమే తప్ప ఎవరూ అధికారంలో ఉన్నా విద్యారంగాన్ని పట్టించుకున్న పాపాన పోలేదు. ఈ బాధ్యత ఇప్పుడు సమాజమే స్వీకరించాలి. విద్యావిధానంలో మార్పు రానంత వరకూ అక్షరంతో ఎలాంటి ఉపయోగం ఉండదు. డాక్టర్, ఇంజనీర్ చేయడమే విద్యావ్యవస్థ లక్ష్యంగా మారింది. రెక్కాడితే డొక్కాడని వారు కూడా పిల్లలను కార్పొరేట్ విద్యాసంస్థల్లో చేర్చిస్తున్నారు. ఈ క్రమంలో పిల్లల ఆసక్తులను పట్టించుకోవడం లేదు. సమాజం అంటే డాక్టర్లు ... ఇంజనీర్లు మాత్రమే కాదు... వివిధ రంగాల్లో మనకు మార్గదర్శకులు కావాలి. మరి వారంతా ఎక్కడి నుంచి

వస్తారు? ఈ విద్యావిధానంలో మార్పు రావాలి. బిజినెస్ హౌస్ లు, కార్పొరేట్ సంస్థలు ఇప్పుడు విద్యారంగాన్ని నియంత్రిస్తున్నాయి. పాత్రిఫామ్ లుగా విద్యాసంస్థల్ని నిర్వహిస్తున్నాయి. పిల్లల ఆలోచనలను పెంచడం లేదు. వ్యక్తిత్వ వికాసాన్ని పెంచడం లేదు. సమాజం, పర్యావరణం లాంటి అంశాలను పట్టించుకోవడం లేదు. మెమరీతో ముడిపడిన విద్యావ్యవస్థ కొనసాగుతూ ఉంది. అక్షర క్రమంలోనే కాదు... తప్పుడు అడుగులు వేయడంలోనూ ఆండ్రప్రదేశ్ అగ్రగామిగా ఉంటోంది. వివిధ రంగాల్లో ఆధిపత్య వర్గాల ఆధిపత్యం కొనసాగుతోంది. విద్యారంగం లోనూ అదే జరిగింది. మన తెలంగాణలో దీన్ని మనం సరిదిద్దుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. విద్యార్థి బాల్యాన్ని, దాని మధురానుభూతులను కోల్పోకూడదు. ఎన్ని కోట్లు ఖర్చుపెట్టినా బాల్యం తిరిగిరాదు. దాన్ని పరిరక్షించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. అలా చేసిన నాడే వారు అసలైన మనుషులుగా ఎదుగుతారు. తల్లి కడుపులో ఉన్నప్పుడే అడ్మిషన్ తీసుకోవాల్సిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. మమ్మీ, డాడీ చదువు చెప్పించాల్సి వస్తోంది. గుర్రానికి గంతలు కట్టి నడిపినట్లు పిల్లలను

చిన్నప్పటి నుంచే ఎంట్రన్స్ ల బాటలో నడిపిస్తున్నారు. రోజూ పరీక్ష...వారంతంలో పరీక్ష...నెల చివర్లో పరీక్ష...చదువంతా పరీక్షల చుట్టే తిరుగుతోంది. పదిమందికి వచ్చే ర్యాంకులను చూపిస్తూ, వేలాది మందిని మోసం చేస్తున్నాయి. విద్యాసంస్థలను ఫ్యాక్టరీలుగా మారుస్తున్నారు. విషయం అర్థం చేయించకుండా బట్టి పట్టిస్తున్నారు. బియ్యం ఎక్కడి నుంచి వస్తాయో తెలియదు. పల్లీలు ఎక్కడ కాస్తాయో తెలియదు. బురద అంటే తెలియదు. చెట్టు ఎక్కడం రాదు. వాన తెలియదు. పల్లె తెలియదు. మట్టి వాసన తెలియదు. ఈ పరిస్థితి మారాలి.

పుస్తకం అంటే పాఠ్యపుస్తకం కావచ్చు. కథల పుస్తకం కావచ్చు. కవిత్వం కావచ్చు. మన సమాజానికి ఎలాంటి పుస్తకాలు కావాలి, ఎవరిని చేరాలి, ఎలా చేరాలి, చేరిన తరువాత వారు ఎలా వాడుకోవాలి...లాంటి అంశాలన్నింటినీ ఈ సందర్భంగా పరిశీలించాలి. విద్యార్థుల్లో పఠనాసక్తిని పెంచడం ద్వారా వారి శక్తియుక్తులను వెలుగులోకి తేవాలి. బట్టి చదువులను వదిలించుకుందాం. ఇన్ని దశాబ్దాలుగా ఈ రంగంలో కొనసాగుతున్న నిశ్శబ్దాన్ని బద్దలు గొడుదాం. విద్యారంగం ఎలా ఉండాలో ఆలోచిద్దాం. ఎవరి బాధ్యత ఎంతవో ప్రశ్నించుకుందాం. ఈ వ్యవస్థను సరిచేసుకొని యావత్ దేశంలోనూ తెలంగాణను

ఆదర్శంగా నిలబెట్టుకుందాం. మనిషిని మనిషి గౌరవించుకునే విధంగా విద్యార్థులను తీర్చిదిద్దుకుందాం. బట్టి పట్టి పరీక్షలు పాస్ అయిన వారు సమాజాన్ని మార్చలేరు. సమాజాన్ని మార్చే శక్తి గలవారిని అందించేందుకు మనం కృషి చేద్దాం.

తెలంగాణ సాయుధ పోరాటం, ఆంధ్ర మహాసభలు, గోలకొండ వత్రిక...ఇలా ఎన్నెన్నో మైలురాళ్ళు. అంతిమంగా స్వరాష్ట్రం.. దీన్ని అభివృద్ధి చేసుకోవాల్సిన బాధ్యత మనపై ఉంది.

ప్రభుత్వానిదే కాదు... మనందరి బాధ్యత!

తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం ఏ ఒక్కరి బాధ్యతనో కాదు. ప్రభుత్వం ఒక్కటి మాత్రమే ఈ పని చేయలేదు. యావత్ తెలంగాణ సమాజం తమ భావజాలాలకు, ఇజాలకు, అభీష్టాలకు అతీతంగా కేవలం తెలంగాణ ప్రజల అజెండానే తమ అజెండాగా చేసుకుంటూ కనీసం కొన్నేళ్ళ పాటు ఈ కృషిలో భాగస్వాములు కావాల్సిన అవసరం ఉంది. తెలంగాణ ఉద్యమం నమయంలో జరిగింది. తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణంలోనూ జరగాల్సింది ఇదే. ఇందులో కొన్ని వ్యవహారాలు ప్రభుత్వం మాత్రమే చేయగలదు. అది చేయలేని మరెన్నో పనులను తెలంగాణ సమాజం చేయగలదు. ప్రభుత్వం మీద మాత్రమే ఆధారపడితే లేదా ప్రభుత్వం మాత్రమే అన్ని పనులూ చేయాలనుకుంటే తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం సాధ్యపడదు. ప్రభుత్వం తాను చేయగలిగిన పనులు తాను చేస్తుంటే మరో వైపున తెలంగాణ సమాజం తాను చేయగలిగిన పనులు తాను చేయాలి. ఈ విధంగా ప్రభుత్వం, సమాజం రెండూ కాదెట్ల మాదిరిగా తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణ దిశలో పయనించాలి. ఈ పయనంలో తెలంగాణ సమాజమే ప్రభుత్వానికి మార్గనిర్దేశం చేయాలి. ఆ దిశలో పౌరసంఘాలు, సామాజిక సంఘాలు, కవులు, కళాకారులు, ఇతర జాతుల ప్రజలు కోరుకునే మార్పులను అవి స్వయంగా తీసుకువస్తూ, తమ పరిధిలో లేనివాటిని ప్రభుత్వం ద్వారా చేయించేలా ప్రయత్నించాలి. తెలంగాణ పోరాట నమయంలో సొంత జెండాలను, అజెండాలను పక్కనబెట్టినట్లుగానే తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం లోనూ కనీసం ఓ పదేళ్ళపాటు ఈ విధమైన ప్రయత్నాలు జరగాలి. సీమాంధ్ర ఆధిపత్య వర్గాల ప్రభావం పూర్తిగా తొలగిపోయే వరకూ ఇది కొనసాగాలి. తెలంగాణ భావజాలం మరింత బలోపేతమై రాజకీయరంగంతో సహా అన్ని రంగాల్లోనూ వేళ్ళూనుకున్నప్పుడు ఇక సమాజంలోని భిన్న వర్గాలు తిరిగి తమ సొంత జెండాలతో, సొంత ఎజెండాలతో తమ తమ మార్గాల్లో పయనించవచ్చు. అప్పటి వరకు మాత్రం తెలంగాణ భావజాలం రాష్ట్రంలో వేళ్ళూనుకునే దుకు తోడ్పడాల్సిన అవసరం ఉంది. ప్రభుత్వాన్ని శాసించే శక్తి సమాజానికి ఉంది. అలా ప్రశ్నిస్తూ మన

తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం ఏ ఒక్కరి బాధ్యతనో కాదు. ప్రభుత్వం ఒక్కటి మాత్రమే ఈ పని చేయలేదు. యావత్ తెలంగాణ సమాజం తమ భావజాలాలకు, ఇజాలకు, అభీష్టాలకు అతీతంగా కేవలం తెలంగాణ ప్రజల అజెండానే తమ అజెండాగా చేసుకుంటూ కనీసం కొన్నేళ్ళ పాటు ఈ కృషిలో భాగస్వాములు కావాల్సిన అవసరం ఉంది.

ఆకాంక్షలు నెరవేర్చుకుందాం. తెలంగాణ సాధన కంటే పునర్ నిర్మాణ బాధ్యత మరింత పెద్దది. దాన్ని నక్రమంగా నెరవేర్చుకోవాలి. అమరులకు నివాళి అంటే ప్రజలు కోరుకున్న తెలంగాణ సాధించడమే. అందుకు పునాది అక్షరంతోనే సాధ్యం.

తెలంగాణ భావజాలం మనందరి సొత్తు!

ఈ సందర్భంగా గమనించాల్సిన అంశం ఒకటుంది. తెలంగాణ భావజాలం ఏ ఒక్కరి సొత్తు కాదు. తెలంగాణ భావజాలం యావత్ తెలంగాణ ప్రజానీకం సొత్తు. ఈ నేలపై నుంచి పుట్టిన ప్రతీ ఒక్క పార్టీ, ప్రతీ ఒక్క ప్రజాసంఘం, ప్రతీ ఒక్క సామాజిక సంఘం తెలంగాణ భావజాలాన్ని ఉపయోగించుకునే వీలుంది. దాన్ని అలా ముందుకు తీసుకుపోయే హక్కు కూడా వాటికి ఉంది. ఇలా తీసుకువెళ్ళే క్రమంలో వాటికి తోడుండేది అక్షరమే. ఆ అక్షరాలను తెలంగాణ నుడికారంతో, మమకారంతో మేళవించడమే మనమిప్పుడు చేయాల్సిన పని.

కంటికి కన్పించేదే పునర్ నిర్మాణం కాదు!

తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం అంటే వివిధ రంగాల్లో కంటికి కనిపించే అభివృద్ధి మాత్రమే కాదు. అంతకు మించిన స్థాయిలో కంటికి కన్పించకుండా ఉండే భావజాల వ్యాప్తి కూడా. తెలంగాణ జరిగే ప్రతి వనిలోనూ ఇది అణువణువునా కానరావాలి. మృస్తకాల విషయానికి వస్తే పాఠ్యపుస్తకాలు, పాఠ్యేతర పుస్తకాల విషయంలోనూ తెలంగాణ ఆత్మ దర్శనమివ్వాలి. పుస్తకం తెరిస్తే తెలంగాణ ఆత్మ సంభాషిస్తున్నట్లుగా ఉండాలి. అక్షరాలను తెలంగాణ భావజాలం ఆవహించాలి. ఇలా చెప్పడం అంటే మితిమీరిన జాతీయవాదం ప్రచారం తరహా కాదు. ఇప్పటి వరకూ పరాయీకరణ చెందిన వివిధ అంశాలను తెలంగాణమయం చేయడం మాత్రమే.

పరాయీకరణను వదిలించుకుందాం

అరవైఏళ్ళ పరాయి పాలనలో మన భాష పరాయీకరణ చెందింది. మన రాజకీయం పరాయీకరణ చెందింది. మన సంస్కృతి పరాయీకరణ చెందింది. రాజకీయంతో సహా వివిధ రంగాల్లో ఈ పరాయీకరణ ఇప్పటికీ తన ప్రాబల్యాన్ని చాటు కునేందుకు కృషి చేస్తూనే ఉంది. ఆ ఆధిపత్యాన్ని ఎదిరించాలంటే బహుముఖ దాడి తప్పదు. అది అక్షరాలతోనే సాధ్యం. ఆ అక్షరాలు అందించే ఆయుధాలతోనే సాధ్యం. అక్షరాలతో సాయుధమయ్యే తెలంగాణ ప్రజానీకం తననుతాను కాపాడుకోగలదు. తన కోసం తాను పోరాటం చేయగలదు.

పాఠ్యపుస్తకాల విషయానికి వస్తే కేజీ నుంచి పీజీ దాకా ఈ అరవై ఏళ్ళ పరాయి పాలనలో కొన సాగిందంతా రెండున్నర జిల్లాల భాషనే. దాన్ని పదిజిల్లాల తెలంగాణ భాషగా మార్చు

చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. పరాయి పాలకులు మన చరిత్రను వెలుగులోకి రానీయకుండా చేశారు. దాన్ని ఇప్పుడు మనం వెలుగులోకి తెచ్చుకోవాలి. మనం మాట్లాడుకునే భాషను యాసగా మాత్రమే పరిమితం చేశారు. దాన్ని ఇప్పుడు ఒక సంపూర్ణ సర్వసతంత్ర భాషగా తీర్చిదిద్దుకోవాలి.

మూడు తరాల కథ

ఏడు తరాల కథ అందరికీ తెలిసిందే. మూడు తరాల కథ ఏంటో చూద్దాం. ఒక కుటుంబంలో మూడు తరాల చరిత్రను పరిశీలిస్తే ఆనాడు తాత... తెలంగాణ భాష మాట్లాడేవాడు. ఇతరులు తెలంగాణ భాషలో మాట్లాడితే అర్థం చేసుకోగలిగాడు. తండ్రి కాలానికి వస్తే...తండ్రి తాను స్వయంగా తెలంగాణ భాష మాట్లాడలేనప్పటికీ, ఇతరులు మాట్లాడితే అర్థం చేసుకోగలి గాడు. మనవడి కాలానికి వస్తే, మనువడు తెలం గాణ భాష మాట్లాడ లేడు...అర్థం చేసుకోలేడు. ఇదీ తెలంగాణలో మూడు తరాల చరిత్ర. ఇలాంటి కుటుంబాలు తెలంగాణలో లక్షల సంఖ్యలో ఉన్నాయి. పురిటిగడ్డతో పేగు బంధం తెగిపోతోంది. అలా తెగిపోతే చోటు చేసు కునే సాంస్కృతిక విపరిణా మాలు తీవ్రస్థాయిలో ఉంటాయి. సొంత తల్లిపై మమకారం లేని వారు అన్నింటా విలువలకు తిలోదకాలు ఇస్తుంటారు. అలాంటి పరిస్థితి తలెత్తకూడదనుకుంటే, మన బిడ్డలను ఈ నేలతల్లి బిడ్డలుగా తీర్చిదిద్దాల్సిన అవసరం ఉంది. అందుకు పాఠ్యపుస్తకాలు వేదికలు కావాలి. భాష, సామాన్య శాస్త్రం, సాంఘిక శాస్త్రం, గణితం...

ఇలా బోధించే అంశం ఏదైనా సరే...అందులో తెలంగాణతనం ఉట్టిపడాలి. ఆంగ్ల మాధ్యమంలో బోధన జరిగే పాఠశాలల్లోనూ తెలుగు భాష పుస్తకాల్లో తెలంగాణ భావజాలం వ్యక్తమయ్యేలా చూడాలి. వారికి ప్రత్యేక తరగతులు నిర్వహిస్తూ ఆంగ్ల భాష మాధ్యమంలోనే తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతి లాంటి వాటి గురించి వివరించాలి. ఇదంతా కూడా తెలంగాణ ఆత్మ తనను తాను పునర్ ఆవిష్కరించుకోవడమే. ఇది జరిగిన నాడే తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం సాధ్యమవుతుంది.

పునర్ నిర్మాణం అంటే...

ఒక ప్రభుత్వ పాఠశాలలో ఒక గ్రంథాలయం ఏర్పాటు చేయడం మాత్రమే తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం కాదు. తెలంగాణ భాష, సంస్కృతి, చరిత్రకు సంబంధించిన పుస్తకాలను అందులో ఉంచుతూ వాటిని విద్యార్థులకు అందుబాటులోకి తీసుకెళ్ళాలి. అదీ అసలైన తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం. ఈ మొత్తం వ్యవహారాన్ని ప్రభుత్వం మాత్రమే చేయలేదు. ప్రభుత్వం ఒక లైబ్రరీ గదిని కట్టించవచ్చు. మహా అంటే వందల సంఖ్యలో పుస్తకాలు సమకూర్చవచ్చు. మిగిలిన పని అంటే...ఇతరత్రా కనీస మౌలిక

వసతులు ఏర్పాటు చే యడం, పుస్తకాలును అధికంగా చేర్చడం, పిల్లలు అవి చదివేలా చేయడం లాంటి వన్నీ మనం చేయాల్సిన పనులు. ఆ పనులు మనం చేద్దాం. ఇది కేవలం ఒక ఉదాహరణ మాత్రమే. ప్రతీ రంగంలోనూ ఇలాంటివెన్నో ఉంటాయి.

పుస్తకం ఎందుకు చదవాలి?

పుస్తకం ప్రపంచానికి కిటికీలాంటిది. ఆ కిటికీ నుంచి ప్రపంచాన్ని చూడవచ్చు. ప్రపంచాన్ని తెలుసుకోవచ్చు. మానవ సంబంధాలను అది పటిష్ఠం చేస్తుంది. మనిషిగా తీర్చిదిద్దుతుంది. పరిణిత వ్యక్తిత్వాన్ని అందిస్తుంది. పుస్తకం అనేది మనిషి జ్ఞానాన్ని, ఊహా శక్తిని, ఆలోచనలను పెంచుతుంది. ఎలాంటి జ్ఞానాన్ని పెంచుకోవాలో, ఎలాంటి ఊహల్లోకి వెళ్లాలో, ఎలాంటి ఆలోచనలు చేయాలో అనే విషయంలో మాత్రం పిల్లలకు మన మార్గదర్శకత్వం అవసరమవుతుంది.

ఎలాంటి పుస్తకాలు చదవాలి?

చిన్నతనంలో నాకు తెలిసిన వారెందరో డిటెక్టివ్ పుస్తకాలు చదివేవారు. నిజం చెప్పాలంటే అలాంటి వారెం దరో నేడు సమాజంలో వివిధ రంగాల్లో నాయకత్వ స్థానాల్లో ఉన్నారు. అప్పట్లో డిటెక్టివ్ పుస్తకాలు వారిలో పఠనాభిలాషను పెంచాయి. ఆ తరువాత వారు తాము ఎలాంటి పుస్తకాలు చదవాలో తెలుసుకోగలిగారు. అ లాంటి పుస్తకాలు చదవడం ద్వారా ఉన్నత స్థానాలకు చేరుకున్నారు. పుస్తకం చదవడం ఓ వ్యసనం లాంటిది. అలాంటి వ్యసనం ఉన్న వారికి మంచి పుస్తకాలను అందించగలిగితే వారు మార్గదర్శకులుగా మారుతారు. ఆ దిశలో మనం కృషి చేయాల్సి ఉంది. పుస్తకాలు జీవితాన్ని మార్చివేస్తాయి అనేది చాలావరకు వాస్తవం. ఇవాళ ఉపాధికోసం మాత్రమే పుస్తక పఠనం జరుగుతోంది. మానవ సంబంధాలు, సంస్కృతి లాంటి అనేక అంశాలపై పుస్తకాలు చదవడం లేదు. కవిత్వం చదివే వారి సంఖ్య తగ్గింది. ఎంతో చిన్నగా ప్రారంభించిన తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఇప్పుడు తెలంగాణ ఉద్యమ చరిత్రకు ఓ చిరునామాగా మారింది. ఈ అంశంపై పరిశోధన చేస్తున్న వారు, ఆసక్తి ఉన్న వారెందరో టి.ఆర్.సి.కి వస్తున్నారు.

పుస్తకపఠనంపై ఆసక్తి పెంచాలి

పుస్తకాలు చదివే ఆకాంక్షను కల్పించాల్సిన అధ్యాపకులకే చదివే అలవాటు తగ్గిపోతున్న ఈ రోజుల్లో పుస్తకాలు చదివే అలవాటు ఇక ఏ విధంగా వస్తుంది? విద్యార్థుల్లో విజ్ఞానాన్ని పెంపొందించుకోవాలనే జిజ్ఞాస తగ్గిపోతోంది. పుస్తక పఠనం పై అవగాహన విద్యార్థులకు లేకపోవటానికి అధ్యాపకులే కారణం. చదివే జిజ్ఞాస ఎలా రగిలించాలి అనేది మనందరం ఆలోచించాలి. పాఠ్యపుస్తకాల్లోనూ ఇందుకు బాట వేయాలి. ఉదాహరణకు ఒక

పాఠం కింద దానికి సంబంధించి ఇతరత్రా చదవతగ్గ పుస్తకాలు అని కొన్ని పుస్తకాల జాబితా ఇచ్చి, అలాంటి పుస్తకాలు పాఠశాలల లైబ్రరీల్లో ఉంచితే ఆసక్తి ఉన్న కొందరు విద్యార్థులైనా వాటిని చదువుతారు. రే పటి తెలంగాణ సమాజానికి వారే మార్గదర్శకులవుతారు. పిల్లలు ఎన్ని పుస్తకాలు చదివారు అనేది పరీక్షించాలి. పరీక్షల్లో వాటిపైన ప్రశ్నలు వేయాలి. అప్పుడే పిల్లలు పుస్తకాలు చదవగలరు. స్కూల్లో పుస్తకం చదవలేని ప రిస్థితుల్లో ఉన్నారు. దీనికి కారణం ప్రాక్టీస్ లేకపో వడం. పుస్తకాలు అంటే రాయడం, అమ్మడం కాదు. వారు చదివేలా చేయటం. ఇది అందరి బాధ్యత. లైబ్రరీలు ఉపయోగించుకోవటం లేదు. ఇలాంటి పరిస్థితి మారేందుకు విద్యాసంస్థలు కృషి చేయాలి. ఈ సంస్థలని ఆ దిశలో నడిపించాలి.

పుస్తక ప్రదర్శనలను ప్రోత్సహిద్దాం!

హైదరాబాద్, ఇతర తెలంగాణ జిల్లాలతో పాటుగా జాతీయ, అంతర్జాతీయ మేళాల్లో మన తెలంగాణ పుస్తకాలు చాలా తక్కువగా చోటు చేసుకుంటున్నాయి. దీనికి ప్రధాన కారణం అరవై ఏళ్ళ పరాయి పాలన. ఇప్పుడు మన స్వరాష్ట్రం వచ్చింది కాబట్టి మనకు సంబంధించిన ప్రతి అంశంలోనూ విరివిగా రచనలు వచ్చే లా చూడాలి. తెలంగాణ విశ్వవిద్యాలయాలు, తెలంగాణ భాష, సాంస్కృతిక సంస్థలు ఇందుకు చొరవ తీసుకోవాలి. కవితవ్వం, సామాజిక అంశాలు, చరిత్ర, సంస్కృతి...ఎంచుకునే అంశం ఏదైనా సరే...అది తెలంగాణ ఉట్టిపడేలా ఉండాలి. నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్ తరపున పుస్తక ప్రదర్శనలను మన గ్రామంలో లేదా స్కూల్లో ఏర్పాటు చేసేందుకు వీలుంది. ఇలాంటి అవకాశాలను వినియోగించుకోవాలి. స్వచ్ఛంద సంస్థలు, పబ్లిషర్స్ ముందుకు వస్తే అలా ఏర్పాటు చేసే బుక్ ఫెయిర్ కి ఆర్థిక సహాయాన్ని చేసేందుకు కూడా ఎన్పీటీ లాంటి సంస్థలు సిద్ధంగా ఉన్నాయి. పుస్తకం సామాన్యని దగ్గరకు చేరేలా ఉండాలి. ఎంచుకునే అంశం, చెప్పే విధానం, దాని ధర... అలా గనుక ఉంటే దాన్ని తప్పకుండా ఆదరిస్తారు.

నేను కూడా హైదరాబాద్ తో సహా దేశవిదేశాల్లో ఎన్నో బుక్ ఫెయిర్ లలో పుస్తకాలు చూసి కొన్నవాడినే. బుక్ ఫెయిర్ అనేది అందరికీ ఒక గొప్ప అవకాశం. పఠనాసక్తి తగ్గిపోతున్న ఈ రోజుల్లో పుస్తకం మన చేతిలో ఉందంటే ఒక శక్తి మనకు తోడుగా ఉన్నట్లుగా ఉంటుంది. ఒక రచయిత తన జీవితకాలం అంతా కష్టపడి ఎంతో శాస్త్రీయ, సామాజిక విజ్ఞానాన్ని సాధించి దాన్ని ఒక గ్రంథ రూపంలో మనకు అందిస్తున్నప్పుడు అం దులోని అంశాల్ని కొన్ని గంటల్లోనే మనం సంపాదించగలం. అంతటి అద్భుత అవకాశాన్ని పుస్తకం మనకు అందిస్తోంది. మనం ఏ రంగానికి చెందిన వారం అయినా కావచ్చు ...అందరికీ ఒకచోటకి వెళ్ళి పుస్తకాలు కొనే

అవకాశం రాదు. అలాంటి అవకాశాన్ని పుస్తక ప్రదర్శనలు అందిస్తాయి. అందుకే పుస్తక ప్రదర్శనల నిర్వహణను ప్రోత్సహించాలి. వాటిని సందర్శించి పుస్తకాలు కొనడాన్ని ప్రజలకు మరి ముఖ్యంగా విద్యార్థులకు అలవాటు చేయాలి.

మనపుస్తకాలకు పట్టం కట్టాలి

పుస్తకం తెలంగాణ సంస్కృతిని పునరుజ్జీవింపజేసింది. తెలంగాణ సమాజ సంస్కృతి గమనాన్ని నిర్దేశించింది. ఇక పుస్తకాల ప్రచురణ విషయానికి వస్తే ఇందులోనూ ఎన్నో సంస్కరణలు రావాల్సిన అవసరం ఉంది. ప్రభు త్వపరంగా ముద్రితమయ్యే పుస్తకాల కాంట్రాక్టులను స్థానిక తెలంగాణ సంస్థలకే అందించాలి. తెలంగాణ మూలాలు, తెలంగాణవాసుల ఆధిక్యం ఉన్న సంస్థలకే వాటిని ఇవ్వాలి. ప్రచురణల విషయంలో గమనించాల్సిన అంశాలు మరికొన్ని ఉన్నాయి. రచయితలే పుస్తకాలను పబ్లిష్ చేసుకోవాల్సిన దుస్థితి వచ్చింది. రచయిత రా యడంపైనే దృష్టి పెట్టేలా ఉండాలి

హైదరాబాద్, ఇతర తెలంగాణ జిల్లాలతో పాటుగా జాతీయ, అంతర్జాతీయ మేళాల్లో మన తెలంగాణ పుస్తకాలు చాలా తక్కువగా చోటు చేసుకుంటున్నాయి. దీనికి ప్రధాన కారణం అరవై ఏళ్ళ పరాయి పాలన. ఇప్పుడు మన స్వరాష్ట్రం వచ్చింది కాబట్టి మనకు సంబంధించిన ప్రతి అంశంలోనూ విరివిగా రచనలు వచ్చే లా చూడాలి.

తప్పితే ప్రింటింగ్, పంపిణీ లాంటి అంశాలను కూడా వట్టించుకోవాల్సిన పరిస్థితి ఉండకూడదు. అది రచయితల సృజనా తృకతను దెబ్బ తీస్తుంది. వారి శక్తి సామర్థ్యాలకు పరిధులు ఏర్పరుస్తుంది. పుస్తకాలను ఉచితంగా పంపిణీ చేసే సంప్రదాయానికి క్రమంగా స్వస్తి పలకాలి. ప్రజలు సైతం పుస్తకాలు కొనడాన్ని తమ నిత్య జీవితంలో భాగంగా చేసుకోవాలి. ఇంట్లోకి కిరాణి కొంటున్నట్లుగా, వేసుకోవడానికి దుస్తులు కొంటున్నట్లుగా ఎంతలో వీలైతే అంతలో పుస్తకాలు కొనేందుకు సిద్ధపడాలి. ఇది తెలంగాణవాదాన్ని పటిష్ఠం చేసేందుకు ఎంతగానో తోడ్పడుతుంది. పరాయి పాలనలో మన భాష, సంస్కృతి కనుమరుగయ్యే పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఇలాంటి ఆం దోళన నుంచే తెలంగాణ ఏర్పడింది. స్వరాష్ట్ర సాధన నేపథ్యంలో మన భాష, సంస్కృతి అభివృద్ధి చేసుకోవటానికి పుస్తక పఠనం చేయాలి. ఆ దిశలో కలిసి ముందుకు సాగాలి.

మన భాషలో రచనలు రావాలి

ప్రజలు ఎలాంటి పుస్తకాలు ఎక్కువగా కొంటున్నారు అనే సర్వే చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. పిల్లల పుస్తకాల్లో ఎక్కువగా ఇంగ్లీష్ పుస్తకాలే అమ్ముడుపోతున్నాయి. మన రాష్ట్రంలో ఎందుకు మన భాషలో పుస్తకాలు ప్రచురించటంలేదు.. చదవటం లేదు.. కొనటం లేదు... అనే విషయాన్ని ఆలోచించాలి. తెలంగాణలో వందల ఏళ్ళుగా ఉర్దూ ద్వారా తెలంగాణ భాషను చంపారు అంటున్నారు. కానీ అది నిజం కాదు. కుతుబ్ షాహీల కాలం నుంచి అసఫ్ జాహీ చివరి నిజాంకు ముందు కాలందాకా తెలంగాణ భాష వెలు గొందింది. ఉర్దూ సోపతితో అది మరింత బలోపేతం కూడా అయింది. చివరి నిజాం కాలంలో ఉర్దూకు అధిక ప్రాధాన్యం ఇచ్చినప్పటికీ ఆ అంశాన్ని పాలకవర్గాల స్వభావంగానే చూడాలి. ఇప్పుడు మన స్వరాష్ట్రం ఏర్పడింది. మన భాషను మనం ప్రోత్సహించ

చుకుందాం. పిల్లలు తెలంగాణ భాషలో చదవాలంటే ముందుగా తెలంగాణ భాషలో ఎక్కువ పుస్తకాలను రచించాలి. అది కూడా ఇప్పుడు చదువుతున్న తరం వాళ్లు రచించాలి. ఉద్యమ కాలంలో చాలామంది సాహిత్యం మన తెలంగాణలో వచ్చింది. ఇప్పుడు మనం స్వరాష్ట్రం సాధించాం. ఇక స్వరాష్ట్ర పునర్ నిర్మాణంపై దృష్టి పెట్టాలి. పునర్ నిర్మాణ అంశాలపైన కూడా కవిత్యం, ఇతరత్రా రచనలు రావాల్సిన అవసరం ఉంది. నేడు మన భాషనే మనకు కాకుండా పోతున్న పరిస్థితి ఉంది. భాషనే నేర్వకుంటా ఉంటున్నాం. అలాంటప్పుడు చదవడం, రచనలు చేయడం ఎలా సాధ్యం? ఇవన్నీ సీరియస్ గా ఆలోచించాలి.

ఎలాంటి రచనలను ప్రోత్సహిద్దాం?

నేడు పాపులర్ సాహిత్యం బాగా ప్రజాదరణ పొందుతోందని పుస్తక విక్రేతలు అంటున్నారు. పాపులర్ సాహిత్యానికి నిర్వచనం రెండు మూడేళ్ళకోసారి మారిపోతూ ఉంటోంది.

ఒకప్పుడు నవలలు బాగా జనాదరణ పొందాయి. ఆ తరువాత కెరీర్ గైడెన్స్ పుస్తకాలు బాగా విక్రయ మయ్యాయి. అనంతర కాలంలో ప్రముఖుల జీవిత చరిత్రలు పాపులర్ సాహిత్యంగా వచ్చాయి. మరి మన తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతి, వ్యూహకం లాంటి అంశాలను కూడా అలా 'పాపులర్' చేయవచ్చేమో ఆలోచించాలి. తెలంగాణ మట్టిమను షులను, తెలంగాణ వీరులను వెలుగులోకి తేవాలి. తెలంగాణ ప్రముఖుల జీవిత చరిత్రలపై పుస్తకాలు రావాలి. తెలంగాణ

నేడు పాపులర్ సాహిత్యం బాగా ప్రజాదరణ పొందుతోందని పుస్తక విక్రేతలు అంటున్నారు. పాపులర్ సాహిత్యానికి నిర్వచనం రెండు మూడేళ్ళకోసారి మారిపోతూ ఉంటోంది. ఒకప్పుడు నవలలు బాగా జనాదరణ పొందాయి. ఆ తరువాత కెరీర్ గైడెన్స్ పుస్తకాలు బాగా విక్రయ మయ్యాయి. అనంతర కాలంలో ప్రముఖుల జీవిత చరిత్రలు పాపులర్ సాహిత్యంగా వచ్చాయి.

ఉద్యమం కోసం కవులు ఏ విధంగా ఏకైక లక్ష్యంతో తమ రచనలు చేశారో, తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం కోసం ఇప్పుడు మళ్ళీ అలా ఒకటి కావాల్సిన అవసరం ఉంది. వేర్వేరు పాయలన్నీ ఒక్కటైట్లుగా కవులు, రచయితలు ఒక్కటై తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణ అవశ్యకతను, విధి విధానాలను ఎలుగెత్తి చాటాలి. కనీస ఐక్య కార్యచరణను ఏర్పాటు చేసుకొని ముందుకు సాగాలి. సమాజం దశ, దిశను మార్చేది పుస్తకమే.

ఎవరి కోసం మన రచనలు?

ఒకనాడు స్వాతంత్ర్య ఉద్యమం ప్రజల్లో అక్షరాస్యతను, సామాజిక అవగాహనను పెంచింది. ప్రత్యేక తెలంగాణ స్వరాష్ట్ర ఉద్యమం కూడా అదే పని చేసింది. ఎన్నెన్నో జాకెట్లు...మరెన్నో ప్రజాసంఘాలు...ఇవన్నీ ప్రజల్లో కల్పించిన చైతన్యం అంతా ఇంతా కాదు. అణగారిన వర్గాలకు చెందిన కవులు, రచయితలు పెన్నులను వడిసెలుగా చేసుకొని అక్షరాలను రాళ్ళుగా విసురుతుంటే ఆ దెబ్బకు వలసపాలకులు దూరంగా వెళ్ళిపోయారు. ఈ నేలతల్లి బిడ్డల రచనల్లో మట్టి వాసన పరిమళించింది. మట్టి మనుషులు చేసిన రచనలు మట్టిలో దాగిన మూలాల్లోకి మనల్ని తీసుకెళ్ళాయి. ఆ వర్గాల నుంచి కొత్త రచయితలు వచ్చారు. ఆ వర్గాల నుంచే కొత్త

పాఠకులూ పుట్టు కొచ్చారు. ఆ పాఠకుల అవసరాలనూ దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి. తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం లక్ష్యంగా ఒక మహాజ్వల రచన, పఠన ఉద్యమాన్ని నిర్మించాలి.

ఎలా చేరుకుందాం?

సమాజంలోని కింది వర్గాల కోసం పుస్తకాలు రాయాలి. అవి వారికి చేరేలా చూడాలి. పుస్తకాలు సమాజంలోకి ఎలా వెళ్ళాలో తెలుసుకునేందుకు మనకు ఆదర్శం వట్టికోట ఆళ్ళారు స్వామి. తినడానికి తిండి సరిగా లేకున్నా పల్లెపల్లెకు చేరి పుస్తకాలను అందించిన ఆయన మనకు ఆదర్శం కావాలి. ఆనాటి దుర్భర పరిస్థితులు ఇప్పుడు లేవు. బుక్ ఫెయిర్లు ఉన్నాయి. పుస్తకాల దుకాణాలున్నాయి. అన్నింటికీ మించి ఇంటర్నెట్ కూడా మనకు అండగా ఉంటుంది. ఆన్లైన్ షాపింగ్ సదుపాయాన్నీ ఇందుకు ఉపయోగించుకోవచ్చు. పుస్తకాన్ని పాఠకుల దగ్గరికి ఎలా తీసుకుపోగలం అనేది ఆలోచించే సమయం వచ్చింది. అదే సమయంలో ఎలాంటి పుస్తకాలను అందించగలం అనే అంశాన్ని కూడా ఆలోచించాలి. చిన్ననాటి నుంచే ఎలాంటి పుస్తకాలు చదవాలి అనే అంశంపై విద్యార్థులకు తగు శిక్షణ ఇవ్వాలి. పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయులతో పాటు ఇంట్లో తల్లిదండ్రులు, సామాజిక కార్యకర్తలు కూడా ఈ బాధ్యత చేపట్టాలి. ఏమాత్రం ఖాళీ సమయం లభ్యమైనా పుస్తకాలు చదివేలా పిల్లలను తీర్చిదిద్దాలి.

ఎలాంటి కృషి జరగాలి?

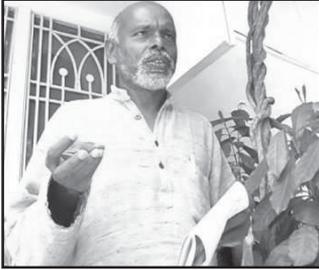
ఒక్కో తరం గడుస్తున్న కొద్దీ పుస్తకం చదివే ఆకాంక్ష తగ్గిపోతున్నది. పుస్తకాలు చదివే అలవాటుకు బాల్యంలోనే బీజం వేయాలి. పాఠశాలస్థాయిలోని టీచర్లు పుస్తకంపై అవగాహనకు కృషి చేయాలి. లేకుంటే మనం ఎన్ని రకాలుగా కృషి చేసిన ఫలితం రాదు. ప్రభుత్వ పరంగా కూడా కృషి జరగాల్సిన అవసరం ఉంది. తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన కోసం వచ్చిన వాళ్లందరూ పుస్తకాలు చదివిన వాళ్ళే. ఉద్యమానికి ఇంతటి పటుత్వం రావటానికి కారణం పుస్తకమే. ఇదే స్ఫూర్తిని తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణంలోనూ వినియోగించుకోవాలి. ప్రభుత్వం చెబుతున్నట్లుగా భావి తెలంగాణ బంగారు తెలంగాణ కావాలంటే, విద్యార్థులకు పుస్తక పఠనంపై అవగాహన కల్పించాలి. పుస్తకాన్ని ప్రజల్లోకి తీసుకు వెళ్లడంలో ఉపాధ్యాయులు, తల్లిదండ్రులు, సమాజం కృషి చేయాలి. విద్యార్థికి కేవలం టెక్స్ బుక్ కాకుండా అనేక పుస్తకాలు చదివే అవగాహన కల్పించాల్సిన అవసరం చాలా వరకు ఉంది. తెలంగాణ తెచ్చు కున్నాం, ఇక వచ్చిన తెలంగాణ ఎలా ముందుకు తీసుకుపోవాలో ముందు తరం వాళ్ళకు ఈ పుస్తక పఠనం ద్వారానే తెలియ జేయగలం. దీనిని సామాజిక బాధ్యతగా తీసుకోవాలి.

- యం.వేదకుమార్

(చైర్మన్, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్) **DB**

హక్కుల బాటసారి యాదిలో...

మానవ హక్కులు ధ్వంసం అవుతున్నాయి. ఆ ప్రజల కోసమే పోరాడే విప్లవ శక్తులను రాజ్యం బలిగొంటున్నది. సరిగ్గా ఇక్కడే మానవ హక్కులు పురిటినిప్పులు పడి 1990వ దశకంలో ఒక రూపానికి వచ్చాయి. ప్రగతి

శీల భావాలు, మానవ హక్కుల కోసం రాజ్యాన్ని ప్రశ్నించే తత్వాన్ని అలవర్చుకున్న బుర్ర రాములు చరిత్ర అందించిన కర్తవ్యాన్ని తన భుజాలపై ఎత్తుకున్నారు. ఎక్కడ అన్యాయం జరిగితే అక్కడ అది ఆదిలాబాద్ గిరిజన ప్రాంతం అయినా జమ్మూకాశ్మీర్ అయినా ప్రత్యక్ష మయ్యేవారు. ఈ సమాజానికి, మానవ హక్కుల ఉద్యమానికి ఒక దిక్సూచి బుర్రరాములు.

ఒక పేద మధ్యతరగతి కుటుంబంలో 1954 జూన్ 10 న ఖిల్లా వరంగల్ లో బుర్ర రాములు జన్మించారు. తన ప్రాథమిక విద్య ఖిల్లా వరంగల్ లోనూ, ఇంటర్మీడియట్ విద్య హన్మకొండ ప్రభుత్వ జూనియర్ కాలేజీలోనూ, డిగ్రీ విద్యను ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ కాలేజీలోనూ, ఎం.ఎ. ఎకనామిక్స్ నూ, మిగతా ఉన్నతా విద్యను కాకతీయ యూనివర్సిటీలోనూ పూర్తి చేశారు. కాకతీయ యూనివర్సిటీలో చదివే రోజుల్లో ప్రగతిశీల భావాలతో రాజకీయ పరిణతి చెందారు. విప్లవ విద్యార్థి సంఘంలో చేరి అనతికాలంలోనే పీడీఎస్ యూ నాయకుడుగా ఎదిగారు. ఈ సమయంలోనే బాల గోపాల్ హక్కుల పోరాటం బుర్ర రాములను ఎంతో ప్రభావితం చేసింది. యూనివర్సిటీ సమస్యలపై పోరాటంలోనూ ముందుండే వారు. 1984 - 85 లో ఎంఎల్ పార్టీ చీలికలు తమ పనిచేసిన పీడీఎస్ యూలో చీలికలు రాములుని మనస్తాపానికి గురిచేశాయి. తదనంతరం మానవ హక్కుల పోరాటంలో భాగస్వాములయ్యారు. 1985 లో డాక్టర్ రామనాథాన్ని, చాలమంది నేతలను హక్కుల సంఘం కోల్పోవలసి వచ్చింది. ఇలాంటి క్షిప్ట సమయంలో రాములు మానవ హక్కుల భాద్యతలు తీసుకున్నారు. తన సుదీర్ఘ హక్కుల ఉద్యమంలో భాగంగా దేశంలో హక్కుల ధ్వంసం అయిన చోట ప్రత్యక్షమయ్యేవారు. ఆయన చివరి కాలంలో మార్గదర్శకుడు, గురువు లాంటి బాలగోపాల్ మరణం, భార్య సుశీలమ్మ మరణం రాములుని మానసికంగా కృంగదీశాయి. ఈ సమయంలోనే తనకు సోకిన క్యాన్సర్ వ్యాధిని సకాలంలో గుర్తించలేకపోయారు. క్యాన్సర్ వచ్చిన తరువాత కూడా మానవ హక్కుల కోసం పోరాడారు. మానవ హక్కుల కోసం ఆయన చేసిన కృషి, పోరాటం అభినందనీయమైనది. కుల అడ్డుగోడలను చేధించడంలోనూ, మత అంతరాలను పారద్రోలడంలోనూ, మూఢవిశ్వాసాలను ధ్వంసం చేయడంలోనూ

ఆయన కృషి గొప్పది. చివరికి 2011 మే 14న చనిపోయారు. ఈ సందర్భంగా హక్కుల బాటసారిని స్మరించుకోవడం అవసరం. హక్కుల ఉద్యమానికి ఆయన లేనిలోటు తీర్చలేనిది.

-దక్కన్ ల్యాండ్

రచనలకు ఆహ్వానం

సమకాలీన రాజకీయ, ఆర్థిక, సామాజిక అంశాలపై విశ్లేషణలు, మినీ కవిత, పాట, చిన్న కథ, పొట్టి నవల.... రచనారూపం ఏదైనా సరే... మీ ఆవేదనను, ఆలోచనను మాతో పంచుకోండి, అక్షరాలుగా పాఠకులకు అందించండి.

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక తనదైన లక్ష్యాలను, ధ్యేయాలను కలిగి ఉన్నప్పటికీ భిన్నాభిప్రాయాలకూ వేదికగా నిలుస్తుంది. అదే సమయంలో మాకు ఉన్న పరిమితులను గుర్తించి మాకు అందే రచనల్లో ప్రచురణార్హమైన వాటిని వీలు వెంట ప్రచురిస్తాం.

- ❖ పోస్ట్ ద్వారా రచనలు పంపేవారు మరోకాపీ (జిరాక్స్) ని తమ వద్ద ఉంచుకోవాలి.
- ❖ ప్రచురించని రచనలను తిప్పిపంపడం సాధ్యం కాదు.
- ❖ రచనలు పంపిన వారికి వారం రోజుల్లోగా ఏ సంగతి మేమే తెలియజేస్తాం. (ఫోన్ లేదా ఇ-మెయిల్ ద్వారా).
- ❖ ఎంపిక చేసుకున్న రచనలను స్పేస్, ఐడియాలజీలను బట్టి ఎడిట్ చేసే హక్కు సంపాదకవర్గానికి ఉంటుంది.
- ❖ ఇ-మెయిల్ ద్వారా కూడా మీ రచనలు పంపించవచ్చు. (పీడీఎఫ్ చేస్తే మంచిది. స్కాన్ చేసేటట్లుయితే పేజీ మొత్తం చక్కగా స్కాన్ అయ్యేలా జాగ్రత్త వహించాలి)

రచనలు పంపించాల్సిన చిరునామా:

TELANGANA
RESOURCE CENTRE

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644, Mobile: 9030626288,

website : www.deccanland.com

deccanlandindia@gmail.comకు మీ రచనలను, లేఖలను

ఇ-మెయిల్ చేయవచ్చు.

గొలుసుకట్టు చెరువులు - కాకతీయ వైభవం

వర్షపు నీటిని వధా కాకుండా నిల్వ చేసుకోవాలనే ఉద్దేశ్యంతో కాక తీయులు కాలువల నిర్మాణానికి శ్రీకారం చుట్టారు. ఒక చెరువు నిండి అదనంగా వచ్చిన నీటిని మరో చెరువులోకి మళ్లించాలనే ఉద్దేశ్యంతో కాలువల నిర్మాణాన్ని చేపట్టారు. ఈ కాలువలు ఒక చెరువు నుంచి వేరొక చెరువును, ఆ చెరువు నుంచి మరో సరస్సును అనుసంధానం చేస్తూ నిర్మించారు. అందుకే వీరి కాలం నాటి చెరువులను గొలుసు కట్ట చెరువులు అని పిలుస్తారు.

మధ్యయుగ కాలంలో దక్షిణ భారతంలోని ఉత్తర ప్రాంతాన్ని పాలించిన వారు కాకతీయులు. నాటి చరిత్రలో వీరి పాలన ఒక మహోజ్వల ఘట్టం. క్రీ.శ 1083 నుంచి క్రీ.శ. 1323 వరకు కాకతీ యులు పరిపాలించారు. క్రీ.శ. 9వ శతాబ్దం ప్రాంతంలో మొదట రాష్ట్రకూటులకు, తర్వాత కళ్యాణి చాళుక్యులకు సేనానులుగా రాజ కీయ జీవితాన్ని ప్రారంభించిన వీరు తెలంగాణ మొత్తాన్ని ఏకతాటి పైకి తెచ్చారు. వీరి కాలంలోనే తెలంగాణ ప్రాంతంలో ప్రత్యేకమైన సంస్కృతి, సాంప్రదాయాలు, వృత్తి వ్యవస్థలు బలపడ్డాయి. గొలుసుకట్టు చెరువులతో వీరు నీటిని నిల్వ చేసిన విధానమూ సిరులు పండించిన తీరు ఇప్పటి తరుణంలో ఆదర్శనీయం.

మధ్యయుగ కాలంలో ప్రజలకు, ప్రభుత్వానికి వ్యవసాయం ముఖ్య ఆదాయ మార్గం. కాబట్టి కాకతీయ రాజులు సేద్యానికి ఎక్కువ ప్రాధాన్యమిచ్చారు. వ్యవసాయానికి అవసరమైన నీటిపారుదల సౌకర్యాలను కల్పించడంపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ చూపారు. తెలంగాణ ప్రాంతంలో కాక తీయ రాజులే కాక వారి సేనానులు, సామంతులు, ఉద్యోగులు, మతా చారులు, సంపన్నులు తటాకాలు నిర్మించడంపై అమిత శ్రద్ధ చూపారు. ప్రకతి సిద్ధంగా వర్షపు రూపంలో వచ్చే నీటిని నిల్వ చేసుకునే లక్ష్యంలో కాకతీయుల కాలంలో అనేక నిర్మాణాలు జరిగాయి. అయితే, జలాశయాల నిర్మాణాన్ని వర్తక వాణిజ్యం కోణంలోనే కాకతీయులు చూడలేదు. సప్త పుణ్యకార్యాల్లో ముఖ్య కార్యంగా, అశ్వమేధ యాగంతో సమానమైందిగా భావించారు.

కాకతీయ చక్రవర్తులు కల్పించిన నీటిపారుదల సౌకర్యాలను సరస్సులు, చెరువులు, కాలువలు, బావులు అని నాలుగు రకాలుగా విభజించవచ్చు. మొదటి ప్రోలరాజు నుంచి జలాశయాల నిర్మాణం ప్రారంభమైందని చెప్పవచ్చు. ఇతడు కేసీయ సముద్రం నిర్మించినట్లు గణ పతిదేవుడు వేయించిన మోటుపల్లి స్తంభశాసనం

ద్వారా తెలుస్తోంది. రెండవ బేతరాజు అనుమకొండ పట్టణంలో శివపురం పేరుతో తోటను, చెరువును నిర్మించినట్లు మోటుపల్లి శాసనం తెలియజేస్తోంది. గణ పతి దేవుడు నెల్లూరు, గంగాపురం, ఎల్లూరు, గణపపురం, ఏకశిలా పురిలలో అనేక చెరువులు నిర్మించినట్లు ప్రతాపరుద్ర చరిత్ర ద్వారా తెలుస్తోంది. రుద్రమదేవి, ప్రతాపరుద్రుడు తవ్వించిన అనేక చెరువుల వివరాలు ఈ గ్రంథంలో ఉన్నాయి. కాకతీయులు పాలించిన తెలంగాణ ప్రాంతమంతా సముద్ర మట్టానికి వేలాది మీటర్ల ఎత్తులో ఉంది. పైగా వర్షపాతం కూడా తక్కువ. ఎత్తయిన ప్రాంతం కావడం వల్ల వర్షాల ద్వారా వచ్చిన నీరు వధాగా పోయి నీటి సమస్య ఏర్పడింది. దీంతో వర్షపు నీటిని నిల్వ చేయాలన్న ఉద్దేశ్యంతో కాకతీయ చక్రవర్తులు చెరువుల నిర్మాణానికి పూనుకున్నారు. వర్షపాతం అధికంగా

ఉండే అటవీ ప్రాంతంలో కొండలనే ఆనకట్టలుగా చేసుకొని భారీ జలాశయాలను నిర్మించారు. వాటి కింద మరో చెరువును, దాని కింద మరి కొన్ని చెరువులు, కుంటలను నిర్మిస్తూ పోయారు. కాలువల ద్వారా వీటిని అనుసంధానం చేశారు. వర్షకాలంలో జలాశయాల్లోకి చేరిన నీరు వాటిని నింపిన తరువాత ఎక్కువైన నీటిని మత్తడి ద్వారా కింద ఉండే చెరువులు, కుంటల్లోకి పరుగులు తీసేలా చర్యలు తీసుకున్నారు. ఉదాహరణకు వరంగల్ జిల్లా నల్లబెల్లి మండలంలోని భారీ జలాశయం రంగయ్య చెరువు. ఇది కృష్ణా, గోదావరి రెండు నదుల బేసిన్లో ఉన్న ప్రత్యేకమైన జలాశయం. దీనిలోని నీళ్లు రెండు నదుల్లోకి చేరు తాయి. వరంగల్ జిల్లాలోని మారుమూల అటవీ ప్రాంతంలో కురిసిన వర్షపు నీరు సుదూరంగా (లక్షవరం జలాశయంలోకి నీళ్లను తీసుకొచ్చే ప్రధాన వాగు) ద్వారా కొంత రంగయ్య చెరువులోకి చేరుతుంది. చెరువు నిండిన తరువాత మిగులు నీళ్లు కుడి, ఎడమ కాల్వల ద్వారా కింద ఉన్న అనేక చెరువులను నింపుకుంటూ వరద నీరు నదుల్లోకి చేరు తుంది. కుడి కాలువ ద్వారా ప్రవహించిన నీరు నల్లబెల్లి మండలంలోని వెంకటపాలెం చెరువు (నల్లబెల్లి) మైనమ్మ చెరువు, దొప్పని చెరువు (శనిగరం), ఎర్రకుంట (రుద్రగూడెం) సహా పదుల సంఖ్యల్లో కుంటలను నింపుతుంది. అక్కడి నుంచి దుగ్గొండి మండలంలోని చెరువులను, కుంటలను నింపుతూ ఆత్మకూరు మండలం నీరుకుళ్ల చెరువులోకి చేరుతుంది. అక్కడి నుంచి శాయంపేట మండలం కొప్పులలోని చలివాగు ప్రాజెక్టు ద్వారా గోదావరి నదిలోకి

చేరుతుంది. ఇక ఎడమ కాలువ నీళ్లు కష్టా నదిలోకి చేరుతాయి. కుడి కాలువ ద్వారా నల్లబెల్లి మండలంలోని మామిండ్ల చెరువు (గుల్లపాడ్), మాదన్నపేట జలాశయం (నర్సంపేట) ద్వారా చెన్నరావుపేట మండలంలో ప్రవేశిస్తున్న మున్నేరులో కలుస్తుంది. మున్నేరు వాగు పాకాల జలాశయం మత్తడి నుంచి ప్రారంభమవుతుంది. ఖానాపూర్, నర్సంపేట, చెన్న రావుపేట, గూడూరు, మానుకోట, బయ్యారం, డోర్నకల్ మండలాల్లో ప్రవహించిన మున్నేరు ఖమ్మం జిల్లాలోకి అక్కడి నుంచి కృష్ణా జిల్లాలో చేరి నందిగామ వద్ద కృష్ణా నదిలో కలుస్తుంది. సుమారు 20 వేల చెరువులను కాకతీయులు నిర్మించినట్లు పలువురు పరిశోధకులు తెలియజేస్తున్నారు. అయితే ఇప్పటి వరకు 5 వేల చెరువులను మాత్రమే గుర్తించారు. కృష్ణా గోదావరి నదీ పరీవాహక ప్రాంతాల్లో విస్తరించిన కాకతీయ సామ్రాజ్యంలో నీటి ప్రవాహ దిశ, నిల్వ చేయడానికి అనువుగా ఉన్న పరిస్థితులను గుర్తించి జలాశయాలను నిర్మించారు. పాకాల, రామప్ప, లక్కవరం సరస్సులు కాకతీయులు నిర్మించిన గొప్ప జలాశయాలు. పాకాల సరస్సును జగదాల ముమ్మిడి నాయుడు నిర్మించాడు. వరంగల్ జిల్లా నర్సంపేట డివిజన్లో ఈ సరస్సు ఉంది. 9,600 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో ఉన్న ఈ సరస్సు కట్ట 30 అడుగుల విస్తీర్ణంతో ఒకటిన్నర కిలోమీటర్ పొడవుతో ఉంది. 30 కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణంలో సరస్సు, అటవీ ప్రాంతం విస్తరించి ఉంది. తుంగభద్రం, సంగం తూ ములు నాటి నిర్మాణ నైపుణ్యానికి తార్కాణంగా నిలుస్తున్నాయి. 1,878 మిలియన్ క్యూబిక్ ఫీట్ల నీటి నిల్వ ఉన్న ఈ జలాశయంలో గరిష్టంగా 3,262 మిలియన్ క్యూబిక్ ఫీట్ల నీటిని నిల్వ చేసుకునే అవకాశం ఉంది. ప్రస్తుతం 35 వేల ఎకరాలకు పాకాల సరస్సు సాగునీటిని, మహాబూబాబాద్, నర్సంపేట పట్టణాలకు తాగునీటిని అందిస్తోంది.

కాకతీయులు నిర్మించిన మరో గొప్ప జలాశయం లక్కవరం. ఇది గోవిందరావుపేట మండలంలో ఉంది. దీని నిర్మాణం కోసం కషి చేసిన సైన్యాధిపతి భార్య లక్కవతి పేరు మీదుగా లక్కవరం అనే పేరు వచ్చిందని చరిత్రకారులు చెబుతున్నారు. ఈ జలాశయానికి రంగాపూర్, నర్సింహుల, కోట, శ్రీరాంపతి అనే నాలుగు ప్రధాన కాల్వలు ఉన్నాయి. సుమారు పదివేల ఎకరాల వైశాల్యంలో లక్కవరం సరస్సు విస్తరించి ఉంది. సరస్సు మధ్యలో 13 ద్వీపాలున్నాయి. 2,272 మిలియన్ క్యూబిక్ ఫీట్ల నీటి నిల్వ ఉన్న జలాశయంలో గరిష్టంగా 3,135 మిలియన్ క్యూబిక్ ఫీట్ల నీటిని నిల్వ చేసుకోవచ్చు.

వరంగల్ జిల్లాలో వెంకటాపురం మండలం పాలంపేట సమీపంలో రామప్ప చెరువు నిర్మించారు. దీనిని గణపతిదేవుడి

సేనాని రేచ ర్ల రుద్రుడు క్రీ.శ.1213లో నిర్మించినట్లు తెలుస్తోంది. 82 చదరపు కిలోమీటర్ల వైశాల్యంలో ఈ చెరువు విస్తరించి ఉంది. 1,120 మిలి యన్ క్యూబిక్ ఫీట్ల నీటి నిల్వ ఉన్న ఈ జలాశయంలో గరిష్టంగా 2,913 మిలియన్ క్యూబిక్ ఫీట్ల నీటిని నిల్వ చేసుకునే అవకాశం ఉంది. ప్రకతిలో సహజ సిద్ధంగా అనుకూలంగా ఉన్న ప్రాంతాల్లోనే కాకుండా స్థానికంగా ఉండే అవసరాలు, పరిస్థితులు కూడా కాకతీ యులు చెరువులు నిర్మించడానికి కారణమయ్యాయి. వరంగల్ జిల్లాలోని గణపురంలో ఉన్న గణపసముద్రం ప్రకతి అనుకూలతలు లేకు న్నా నిర్మితమైన సరస్సు. గణపురం కాకతీయుల కాలంలోని సైనిక శిబిరం. ఇక్కడి సైనికుల అవసరాలకు కావాల్సిన నీటి కోసం గణపతి దేవుడు ఈ సరస్సు నిర్మించాడు. ఇప్పుడీ సరస్సు వేలాది ఎకరాలకు సాగునీటిని అందిస్తోంది. పైన చెప్పిన సరస్సులు, చెరువులతోపాటు అనేక ఇతర చెరువులకు కాలువలు ఉన్నాయి. నల్లగొండ జిల్లా పానుగల్లు

తమ సామ్రాజ్యంలో వ్యవసాయ అవసరాలకు అనేక బావులను తవ్వించారు. కాకతీయులు. ఒక్కొక్క బావి ద్వారా 40-50 ఎకరాల భూమిని సేద్యం చేయాలనే లక్ష్యంతో ఈ బావుల నిర్మాణం జరిగింది. కాలు వలు, చెరువుల ద్వారా నీరందించ లేని ప్రాంతాల్లో ఈ బావులను నిర్మించారు. వ్యవసాయ అవసరాలకే కాకుండా ప్రజల తాగునీటి అవసరాల కోసం కూడా ఈ బావుల నిర్మాణం జరిగింది.

సమీపంలోని ఉదయ సముద్రం, ఎరుకవరంలోని ఎరుక సముద్రం, ఖమ్మం జిల్లా మట్టేడు సమీపంలోని మల్ల సముద్రం, బయ్యారం సమీపంలోని బయ్యారం చెరువులను సాగునీటి సౌకర్యాన్ని కల్పించే ఉద్దేశ్యంతో కాకతీయ రాజులు నిర్మించారు. కాకతీయుల నీటి పారుదల వ్యవస్థలపై రచనలు చేసిన పీవీవీ.శాస్త్రి అనే చరిత్రకారుడి ప్రకారం చెరువుల నిర్వహణ, కొత్త వాటి నిర్మాణం, మరమ్మతుల కోసం, చెరువుల్లో చేరిన బంక మట్టిని తొలగించేందుకు ప్రత్యేకంగా అధికారిని నియమించినట్లు తెలుస్తోంది. దేవాలయాలు, ట్యాంకులు,

భవనాల నిర్మాణాలు ఎక్కువగా మంత్రులు, అధీన నాయకుల ఆధ్వర్యంలో జరిగాయి. కాగా, క్రీ.శ.1270 నాటి కాలక శాసనం కొల్లపా కలోని వంశవర్ధ కాలువను, మల్యాల కాలువలను తెలియజేస్తోంది. అంబదేవ మహారాజు లెంబపాక, తద్దపాక వద్ద రాయసహస్ర కాలు వను, గండపిండె కాలువను తవ్వించినట్లు తెలుస్తోంది. అమరాబాద్ శాసనం కూడా కాకతీయుల కాలం నాటి కాలువల నిర్మాణాన్ని తెలుసుకోవడానికి ఉపయోగపడుతోంది.

బావుల నిర్మాణం

తమ సామ్రాజ్యంలో వ్యవసాయ అవసరాలకు అనేక బావులను తవ్వించారు. కాకతీయులు. ఒక్కొక్క బావి ద్వారా 40-50 ఎకరాల భూమిని సేద్యం చేయాలనే లక్ష్యంతో ఈ బావుల నిర్మాణం జరిగింది. కాలు వలు, చెరువుల ద్వారా నీరందించ లేని ప్రాంతాల్లో ఈ బావులను నిర్మించారు. వ్యవసాయ అవసరాలకే కాకుండా ప్రజల తాగునీటి అవసరాల కోసం కూడా ఈ బావుల నిర్మాణం జరిగింది. ఇప్పటికీ ఓరు గల్లు కోటలో శంగార బావి, అక్కా చెల్లెళ్ల బావులు ఉన్నాయి. ఒక్కొక్క బావి 40 ఎకరాల సేద్యపు

భూమికి నీళ్లందిస్తుంది.

ఆనాటి మలకొన్ని సరస్సులు

కేసరి సముద్రం, ఉదయం సముద్రం, ఎరుక సముద్రం, పోసముద్రం, గణప సముద్రం, కామ సముద్రం, నామ సముద్రం, విశ్వనాథ సముద్రం, లక్ష్మీ సముద్రం, ప్రోల సముద్రం, చోడ సముద్రం, బాస సముద్రం, లకుమ సముద్రం, మల్ల సముద్రం, చౌండ సముద్రం, అనుగ సముద్రం, సబ్బి సముద్రం, కుప్ప సముద్రం, రామ సముద్రం, కాట సముద్రం, గౌడ సముద్రం, చింతల సముద్రం, విశ్వనాథ సముద్రం మొదలగునవి కాకతీయులు నిర్మించిన ముఖ్యమైన సరస్సులు.

చెరువులు

భద్రకాళి చెరువు, మందరాజు చెరువు, గుండం చెరువు, గుడ్ల చెరువు, కొమిటిదేవి చెరువు,నాడిగమ్మ చెరువు, కావ్రాజు చెరువు, రంగయ చెరువు, లింగగిరి చెరువు, కల్యక చెరువు, ఎర్రం చెరువు, కోలికుడ్ల చెరువు, దుబల చెరువు, చింతల చెరువు, బిక్కిమల్య చెరువు, తైలపదేవి చెరువు, పెనుగంచిప్రోలు చెరువు, ఎనమదుల చెరువు, సమ్మిశెట్టి చెరువు, గంగచీయ చెరువు, జిలుగుబల్లి చెరువు, ఉప్పలవట్టి చెరువు, మిరియాల చెరువు మొదలైనవి ముఖ్యమైన చెరువులు.

కాలువలు

కుచినేని కాలువ, రావిపాడి కాలువ, బొమ్మకంటి కాలువ, తూము కాలువ, ఉత్తమగండ కాలువ, ఉత్తమ కాలువ, తమ్మి కాలువ, మద్ది - మడ్డు కాలువ, లొమ్మలిం కాలువ, కలమరెడ్డి కాలువ, రెడ్డి కాలువ, అలుగు కాలువ, దడ్ల కాలువ, చిమ్మతల కాలువ, ప్రమ్మ కాలువ, బప్పిన కాలువలు కాకతీయుల కాలంలో నిర్మితమైన కొన్ని ముఖ్యమైన కాలువలు.

ఇప్పటికీ ఆ చెరువులే

కాకతీయులు నిర్మించిన నాటి చెరువులు, సరస్సులు, కాలువలే ఇప్పటికీ తెలంగాణ ప్రాంతంలో ప్రజలకు ముఖ్యమైన సాగునీటి, తాగునీటి అవసరాలను తీరుస్తున్నాయి. కష్టా, గోదావరి నదీ జలాలను తెలంగాణ ప్రాంతంలో వాడుకోగలుగుతున్నామంటే దానికి కారణం కాకతీయులు నిర్మించిన చెరువులు, సరస్సులే. ముఖ్యంగా కరీంనగర్, వరంగల్, నల్లగొండ, ఖమ్మం జిల్లాల్లోని నీటిపారుదల రంగంలో కాక తీయ చెరువులు కీలక పాత్ర వహిస్తున్నాయి. నిజామాబాద్ జిల్లాలోని శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు నుంచి వచ్చే గోదావరి జలాలను కేసీ కెనాల్ ద్వారా కరీంనగర్, వరంగల్, ఖమ్మం జిల్లాల ప్రజలు ఉపయోగించుకుంటున్నారు. వరంగల్ జిల్లాలోని దేవాదుల ప్రాజెక్టును సమర్థవంతంగా వినియోగించుకోవాలంటే కాకతీయులు నిర్మించిన చెరువులే కీలక

పాత్ర వహిస్తాయి.

పర్యాటక రంగ అభివృద్ధి

కాకతీయుల నీటి పారుదల సౌకర్యాలు ఆయా ప్రాంతాల్లో పర్యాటక రంగ అభివృద్ధికి కూడా ఎంతగానో తోడ్పడుతున్నాయి. పాకాల, లక్ష్మవరం, రామప్ప చెరువులు పర్యాటకంగా గణనీయంగా అభివృద్ధి చెందాయి. వీటి చుట్టు పక్కలున్న ఆలయాలు, మేడారం వంటి పుణ్యక్షేత్రాలు కూడా వీటి విశిష్టతలను పెంచడంలో కీలక పాత్ర వహిస్తున్నాయి. లక్ష్మవరం సరస్సులో ఉన్న 13 ద్వీపాలు పర్యాటకులను విశేషంగా ఆకర్షిస్తున్నాయి. దీంతో పర్యాటక శాఖ నాలుగేళ్ల క్రితం 48 లక్షల రూపాయలు వెచ్చించి 182 మీటర్ల పొడవున సస్పెన్షన్ బ్రిడ్జ్ నిర్మించింది. అంతే కాకుండా రూ? 3.5 కోట్లు వెచ్చించి అతిథి గహాలను, బోటింగ్ పాయింట్లను ఏర్పాటు చేసింది. పాకాలలో కూడా పార్కు, వన్యమగ సంరక్షణ కేంద్రాన్ని ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసింది.

తక్షణ కర్తవ్యం

800 సంవత్సరాల క్రితం నిర్మితమైన అనేక చెరువులు ప్రస్తుతం పూడికతో నిండుకున్నాయి. వీటికి సరైన మరమ్మతులు చేయించినట్లయితే తెలంగాణ ప్రాంతంలో మరింత సేద్యపు సామర్థ్యాన్ని పెంచొచ్చని సాగునీటి రంగ నిపుణులు అభిప్రాయ పడుతున్నారు. ఖరీఫ్ సీజన్ అనంతరం ఖాళీ అయ్యే చెరువుల్లోకి గోదావరి జలాలను మళ్లించడం ద్వారా రెండవ, మూడవ వంటలకు కూడా నీరందించవచ్చని జలవనరుల సంఘం మాజీ చైర్మన్ విద్యాసాగర్ రావు సూచిస్తున్నారు.

సముద్రమట్టానికి 300- 500 మీటర్ల ఎత్తులో ఉన్న తెలంగాణ ప్రాంతానికి లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్ పద్ధతి తప్ప మరో మార్గం లేదని ఆయన స్పష్టం చేశారు. కంతనపల్లి, ప్రాణహిత-చేపెళ్ల, దేవాదుల ఎత్తిపోతల ప్రాజెక్టుల ద్వారా గోదావరి జలాలను ఈ చెరువుల్లోకి వంపింగ్ చేయవచ్చిన విద్యాసాగర్ రావు ప్రణాళికలు రూపొందించారు. వరంగల్ ఎన్ఐటీ రిటైర్డ్ ప్రొఫెసర్ డా.పాండురంగారావు 200 టీఎంసీల గోదావరి జలాలను కాకతీయులు నిర్మించిన చెరువుల ఆధారంగా వినియోగించుకోవచ్చని తన పరిశోధనలో కనుగొన్నారు. దీని ప్రకారం నిజామాబాద్, కరీంనగర్, వరంగల్, ఖమ్మం, నల్లగొండ జిల్లాల్లో 10 లక్షల ఎకరాలకు అదనంగా నీరందించే అవకాశాలున్నాయని చెప్పారు. ప్రత్యేక రాష్ట్రంలో నీటిపారుదల వ్యవస్థ మొత్తం కూడా కాకతీయులు కల్పించిన చెరువులు, సరస్సులు, కాలువలపైనే ఆధారపడి ఉంటుంది.

- ఓడపల్లి క్రాంతి రణదేవ్,
94925 86009

కాకతీయులు నిర్మించిన నాటి చెరువులు, సరస్సులు, కాలువలే ఇప్పటికీ తెలంగాణ ప్రాంతంలో ప్రజలకు ముఖ్యమైన సాగునీటి, తాగునీటి అవసరాలను తీరుస్తున్నాయి. కష్టా, గోదావరి నదీ జలాలను తెలంగాణ ప్రాంతంలో వాడుకోగలుగుతున్నామంటే దానికి కారణం కాకతీయులు నిర్మించిన చెరువులు, సరస్సులే.

కాలపరీక్షలో ఓడిన తెలుగు భాష!

2500 సంవత్సరముల ప్రాచీన చరిత్రగల తెలుగును దానిని నిరూపింపలేక నియమములు మార్చుమని కేంద్రమును కోరుట అది ఆర్వాచీనమని మనమే భావించినట్లయగును. ఆత్మరక్షణలో పడినట్లు యగును. తెలుగు భాషా ప్రాచీన చరిత్ర శాతవాహన ప్రాకృత వ్యాయ కాలమునాటిది. అప్పటికి పురాణములు, సంస్కృతభాష రంగప్రవేశము చేయలేదు. మిక్కిలి ప్రాచీనమైన తెలుగు ఇంకా నిర్లక్ష్యమునకు గురి యగుట మిక్కిలి ఆవేదన కలిగించును.

దేశభాషల ప్రాచీన భావము గుర్తించుటకు వెయ్యి సంవత్సరముల లిఖిత చరిత్ర యుండవలెనన్న కేంద్రప్రభుత్వపు నిర్ణయము తమిళ భాషకు ప్రాచీన హోదా లభించినవెంటనే ముగిసిపోయి, అది తిరిగి 1500-2000 సంవత్సరములై మార్పుచెందుట తక్కిన ప్రాచీనభాష లన్నిటిని తీవ్రమైన వివక్షతకు గురిచేసినది. కేంద్రప్రభుత్వ నిర్ణయము తెలుగుభాషకు శరాఘాతమై నిలుచుట నందేహములేని విషయము. కానీ, క్రీస్తుపూర్వము నుండి అటుపిమ్మట 2500 సంవత్సరముల చరిత్రలో పెక్కు ఆధారములు గలిగియున్న తెలుగుభాషకు ఇటువంటి పరిస్థితి కలుగుట కేవలము కేంద్రముదే తప్పిదము గాదు. ఇందులో మన వైఫల్యములే, మతభేదములే కారణములై యున్నవి. తెలుగు సంస్కృతమునకు ముద్దుబిడ్డ అనుట ప్రబలమై, అది దాని తరువాత పుట్టిన భాషయని, ఆర్వాచీనమని మనవారే వ్రాసిపెట్టి దానిని సంకీర్ణచరిత్ర గావించిరి.

ఋగ్వేద నిర్మాణము ఒక అంచనాకు చెందిన కాలము. అయి నప్పటికీ తెలుగు దానికి సమాంతర కాలములోనిదని చరిత్ర తెలుపుచున్నది. పదేపదే తెలుగుజాతికి అదే కారణమని చెప్పి తెలుగు చరిత్రను మరొకదానికి అనుబంధము చేసినట్లు మారుచున్నది. ఒక జాతి కి ఒక భాషయుండునన్న ప్రకారము తెలుగుభాషకు తెలుగుజాతి కలదు గాని భాష ఒక్కటి జాతి మరొకటి కాజాలదు. పురాణములు, పురాణభాష, కావ్యనిర్మాణములు శాతవాహనుల తరువాత పుట్టి, వారి చరిత్రలన్ని ఎట్టిమార్పులు చేయకనే అవి వర్ణించినవి. తెలుగు ప్రాచీనత శాతవాహన కాలము నిలిపినప్పటికి దానికి పురాణవాదము జోడించినందువలన అవి 14వ శతాబ్దము వరకు కనిపించలేదన్న ఆర్వాచీన వాదన కొందరు గావించిరి. పురాణశబ్దములు తెలుగు దేశములో కలిగించుట దీనికి ఉదాహరణ కాజాలదు. ఇదే

విషయములో పురాణములు చెప్పిన తక్కిన విషయములను మనకు పరిగణనలోకి తీసుకొనలేదు. దక్షిణాదికీ, దాని దేశభాషలకూ, ఆర్యభాషలకన్నా తెలుగుకూ ఒక ప్రత్యేక చరిత్రయున్నది. దానినిబట్టి పురాణములను, సంస్కృతభాషను ఆదరించుటలో దానిలోనే మనం మునిగిపోయినట్లు కాజాలదు. అది తెలుగు ప్రాచీన భావమునకు అడ్డంకి కలిగించుచున్నది. ఆర్వాచీన వాదములో, సంస్కృతముతో తెలుగునకు పొత్తు చూపి మనవారు ఇంతకుముందే దానిని ఆర్వాచీనమని గ్రంథములు వ్రాసిపెట్టిరి. 'జనని సంస్కృతంబు సకలభాషల'కని సిద్ధాంతము గావించిరి. కేవలము అప్పటికి కొన్ని తెలుగుపదములే కనిపించినందున దానిని భాషకాదనిరి. మౌఖికమనిరి. వాక్యములు లేవనిరి. వ్యవహార భాషకు సాక్ష్యములేదనిరి. లిఖితము కాదనిరి. తెలుగుదేశ భాషయని బృహత్పద్యచెప్పిననూ, తెలుగు జనజీవన శైలిని గాఢాసప్తశతి సైతము వర్ణించినప్పటికీ దానిని మనము చూడజాలక పోయితిమి, పైగా శాతవాహన వంశపు పేరును మార్పుటకు సహితము ప్రయత్నము గావించితిమి.

తెలుగు శాసనములు, శాసన వ్యాయ పద్యరచనలు గ్రంథరచనలు అప్పటికే వచ్చినప్పటికీ నన్నయ భారత రచన కాలమునే తెలుగు నిర్మాణమయ్యెనని చాలామంది అటువంటి ఆర్వాచీన వాదము చేపట్టిరి. అనగా నన్నయకు ముందుగల 1500 సంవత్సరముల చరిత్రను కాదని, దానిని మనమే ఆర్వాచీనము గావించితిమి. ఇదంతయు తెలుగునకు సంస్కృతమువలె కలిగించుటవల్ల సమకూడినభావమే కాని అన్యము కాజాలదు.

ఆయా భాషలలో యితర భాషాపదములుకొన్నిచేరుట సహజ పరిణామము. తమిళులు తమది సంస్కృతవాసనలేనిభాష అని చాటుకొందురు. కాని తెలుగులో దాదాపు 70శాతం పాలు సంస్కృత పదముల కలయికచేరి, జాతిపేరు సహితముమార్పు చెందుటతో తెలుగు భాషవే పూర్తిగా మార్పుచెందినది. పురాణములనుండి తక్కిన కావ్యముల నుండి పుట్టిన పదములు ఆర్య, సంస్కృత భాష వాదమునకే చెందగలవు. అవి తెలుగునకు సమాంతరమని, ప్రత్యామ్నాయమనుట చారిత్రకమైన వాదనకాదు. అటువంటి దానికి నిదర్శనములు కనిపించవు. ముఖ్యముగా ద్రావిడ భాష ధర్మముకలిగి, ప్రాచీన రూపము కలిగి, దక్షిణాది జాతులలో అతి ప్రాచీన భాషయైన తెలుగునకు ఒక సంకీర్ణ చరిత్ర కలుగుట వల్లనే దాని ప్రాచీన చరిత్రకు అవరోధము కలిగినదనుట

దేశభాషల ప్రాచీన భావము గుర్తించుటకు వెయ్యి సంవత్సరముల లిఖిత చరిత్ర యుండవలెనన్న కేంద్రప్రభుత్వపు నిర్ణయము తమిళ భాషకు ప్రాచీన హోదా లభించినవెంటనే ముగిసిపోయి, అది తిరిగి 1500-2000 సంవత్సరములై మార్పుచెందుట తక్కిన ప్రాచీనభాష లన్నిటిని తీవ్రమైన వివక్షతకు గురిచేసినది. కేంద్రప్రభుత్వ నిర్ణయము తెలుగుభాషకు శరాఘాతమై నిలుచుట నందేహములేని విషయము.

తప్పుట లేదు. ద్వందభావనలో ద్వందచరిత్రలలో ఇట్టి అవస్థ తప్పదు. పేరు ఒకటి, దాని చరిత్ర మరొకరికీ కొనసాగించుట వల్ల ఇట్టి అయోమయ అవస్థ కలుగుచున్నది. దానికి బదులు ఉభయ విషయములలో తెలుగునే ప్రధానభాగము గావించి దానికి తోడుగా తక్కిన దానిని చెప్పుకొనుట సమైక్యభావమునకు దారి తీయును. అట్లుగాని యెడల తెలుగు జాతిలో భాషమాత్రమే నిలిచి, దాని చరిత్ర మాత్రము ఆనవాలు లేకపోవలసి వచ్చును.

2500 సంవత్సరముల ప్రాచీన చరిత్రగల తెలుగును దానిని నిరూపించలేక నియమములు మార్చమని కేంద్రమును కోరుట అది ఆర్వాచీనమని మనమేభావించినట్లుయగును. ఆత్మరక్షణలో పడినట్లు యగును. తెలుగు భాషా ప్రాచీన చరిత్ర శాతవాహన ప్రాకృత వ్యాయంకాలమునాటిది. అప్పటికి పురాణములు, సంస్కృతభాష రంగప్రవేశము చేయలేదు. తమిళము తర్వాత సంస్కృతము ప్రాచీన భాషగా చిట్టచివర గుర్తింపబడుటలో దానికి సహితము యెట్టి గౌరవము కలిగినదో తెలియవచ్చుచున్నది. యీ రెండిటికన్న మిక్కిలి ప్రాచీనమైన తెలుగు ఇంకా నిర్లక్ష్యమునకు గురియగుట మిక్కిలి ఆవేదన కలిగించును.

తెలుగు భాషకు ప్రాచీన భావము దక్కక, అది ఆర్వాచీనమని భావించుటలో జరుగుచున్న పరిణామములపై స్పందింపవలసినది ప్రస్తుతము సాధారణ పౌరులు కాదు. తెలుగుపేరుతో విశ్వవిద్యాలయములు, అకాడమీలు, మేధావులు, శాస్త్రజ్ఞులు,

చరిత్రకారులు, భాషానిపుణులు, పత్రికలు కలవు. ఇందులో కొందరు గొప్ప పదవుల లో కలరు. వారు అందరూ దానిని ప్రస్తుతించుటగాక తెలుగుకు కల్గిన భిన్న పరిణామములు ఎట్లు కలిగినవో దాని సమతాభావనకు కలిగిన నష్టమేమిటో వివరించవలసియున్నది. వెయ్యి సంవత్సరముల క్రిందనే నన్నెచోడకవి తెలుగు నిలుపు ఉద్యమము చేపట్టెను. మార్గవాదము యెదిరించెను. కారణము అతడు తొలినాటి మహాకవుల కోవలోని వాడైనప్పటికి, తెలుగు సమాజ భావనకు జరిగిననష్టము యెదిరించుటకే జాతి భాషా ఉద్యమము చేపట్టెను గాని కేవలము పాండిత్యము ప్రదర్శించుటకే భాషా ఉద్యమ ము చేపట్టలేదు. అదే నిజమైన యెడల మార్గవాదులను దుయ్యబట్టవలసిన అవసరము లేదు. అట్టిపనిచేయ కనే మరికొందరు మహాకవులు దురవస్థలోనున్న తెలుగును ఉద్ధరించి మహాకావ్యములు రచించిరి. కాని నన్నెచోడకవి మాత్రమునేరుగా మార్గతత్వముపైనే యుద్ధము ప్రకటించెను. దానిని కొందరు తామ సమనిరి. రాజకవియనిరి. బ్రహ్మమూర్తికాదనిరి. అందువల్ల జాతి భాష సామాజిక వాదము చేపట్టి తెలుగును బాగుపరచకల్గినప్పటికి మార్గవాద అవశేషవాదన ఇంకా కొనసాగుటవల్ల తెలుగు చరిత్రపై ఆర్వాచీన భావము ముద్రపడియున్నది. రాజకీయ ప్రభుత్వము తెలుగు ప్రాచీన త్వము గుర్తింపలేక పోయినప్పటికీ చరిత్రలోదాని స్థానము మాత్రము శాశ్వతముగా నిలిచియుండక తప్పదు.

- తేరాల సత్యనారాయణ శర్మ **Ⓞ**

మార్పు ఆలోచనలకు అక్షర రూపమివ్వాలి

నేటి కవులు, రచయితలు సామాజిక స్పృహతో రచనలు చేసి భావి తరాలకు స్ఫూర్తిదాయకంగా నిలవాలని జమాతే ఇస్లామీ హింద్ తెలంగాణ రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు హామిద్ ముహమ్మద్ ఖాన్ అన్నారు. చార్మినార్ ఛత్రాబజార్లోని ఇస్లామిక్ సెంటర్లో అక్షర సాహితీ ఆధ్వర్యంలో ఆ సంస్థ అధ్యక్షుడు ఉస్మాన్ ఖాన్ అధ్యక్షతన రాష్ట్ర స్థాయి కవులు, రచయితల శిబిరాన్ని నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా ముహమ్మద్ ఖాన్ మాట్లాడుతూ సమాజంలో మార్పు బీజాలు నాటే ఆలోచలకి అక్షర రూపమివ్వడమే బాధ్యతని అన్నారు. సామాజిక జాడ్యాలను ఎత్తి చూపుతూ, సమస్యలకు పరిష్కారాలుగా రచనలందాలని సూచించారు. సాహిత్య రంగంలో వస్తున్న

మార్పులను ఆకలింపు చేసుకొని సృజనాత్మక రచనలు చేసినప్పుడే వాటికి మన్నన లభిస్తుందన్నారు. నేడు ప్రజల్లో పఠనాసక్తి తగ్గిపోయిందని వివరిస్తూ బుక్ (పుస్తక పఠనం సంస్కృతి పోయి లుక్ (సీరియళ్లు, సినిమాలు మొదలైనవి) సంస్కృతి వచ్చిందని అవేదన వ్యక్తం చేశారు. మంచి సాహిత్య సృజనకు పుస్తక పఠనం తప్పనిసరని ఉస్మాన్ ఖాన్ అన్నారు. ప్రముఖ సాహితీ విమర్శకులు ద్వినా శాస్త్రి రచనా వ్యాసంగం, వ్యాకరణం అంశాలపై ఉపన్యసించారు. తెలుగు ఇస్లామిక్ ప్రచురణల సంచాలకులు అబ్దుల్ బాసిత్ అన్వార్, గీటురాయి సంపాదకులు ఎన్ఎం మలిక్ తదితరులు పాల్గొన్నారు. **Ⓞ**

Watch On Hathway Network, Channel No.70

ఇంటి భాషంటే ఎంత చులకనో!

భాషను కేవలం కొన్ని కులాల వాళ్ళే పుట్టించారు. వివిధ కులాల వాళ్ళు వాళ్ళ వృత్తుల్ని బట్టి, అవసరాలను బట్టి పదాలను పుట్టిస్తూ, వాడుతూ ఉండటం వల్ల ఆ భాష అభివృద్ధి చెందుతుంది. అన్ని పదాలూ మాగ్రంథాల్లోనే ఉన్నాయనే అహంకారం పనికిరాదు. అన్ని కులాల వాళ్ళ భాషనూ, వాళ్ళు వాడే పదాల్ని నిజాయితీగల భాషా శాస్త్ర జ్ఞుడు గుర్తిస్తాడు, గౌరవిస్తాడు, గ్రంథంస్తం చేస్తాడు. కొన్ని కులాల వాళ్ళ భాషనూ, వాళ్ళువాడే పదాలను అపహాస్యం చేస్తూ, నీచంగా భావిస్తూ, అసలు గ్రంథాల్లోకి ఎక్కడ తగని భాషగా చిత్రికరిస్తూ, భాష సంపన్నం కాకుండా గతంలో అడ్డుతగిలారు. అలా అడ్డుతగిలే పని ఈనాటికీ చేస్తూనే ఉన్నారు. మన పల్లె భాషను గౌరవించుదాం. మన పక్కెలు, జెల్లలు, గెడ్డలు, మదుములు, పరసలు, పరజలు,.... ఇంకా నీచమని భావించి మన సంస్కృతాభిమాన పండితులు వదిలేసిన తెలుగు పదాలన్నీ తెలుగు నిఘంటువుల్లోకి ఎక్కిద్దాం. కొల్లేరు ప్రక్షాళన కార్యక్రమం ఎలా జరుగుతుందో చూద్దామని వెళ్ళిన విలేఖరులకు అక్కడి ప్రజలు ఎన్ని రకాల చేపలు, పక్షులపేర్లు చెప్పారో చూడండి: మట్ట గిడన, కర్రమోను, బొమ్మిడయి, శీలావతి, గొరక, ఇంగిలాయి, జెల్ల, బొచ్చె, జడ్డువాయి, చేదు పరిగె, కొరమీను, వాలుగ, పండుకప్ప, గండి బొగడ, కొయ్యంగ, మునుగపాము, గడ్డు గాయి, చామరాయి, పొట్టిది లాసు, కట్టినెరసు, బుడపార, చాకరొయ్య, గడ్డికొయ్య, మాల తప్ప దలు, ఏటిజెల్ల, మార్పులు, పల్లెంకాయ, పాలజెల్ల, పారాటాయి, పరజ, గూడ, ఆసాబాతు, కళాయి, చేతన బాతు, నల్లముక్కులు, సముద్రపువి లుక, నత్తకొట్టుడు.... భాషాసమ్మర్థే స్వతంత్రతా భీజం అన్నారు నెలహూ. పై పదాలన్నీ తెలుగు పదాలు కావా? వృత్తి పదకోశాల్లోకి ఎక్కించడానికి గతంలో కొంత ప్రయత్నం చేశారు.

విదాదికి సగటున 5 కొత్త యూనివర్సిటీలు ఏర్పడుతున్నా ఇండియాలో 7 శాతం మించి పి.జి స్థాయికి చేరటం లేదు. దానికి కారణం పేదరికం కాదు, ఇంగ్లీషు భాషపై పట్టులేకపోవటమేనని రాష్ట్ర ఉన్నత విద్యాచైర్మన్ కె.సిరెడ్డి అన్నారు. (ఆంధ్రజ్యోతి 18-10-2005) అంటే ఇంగ్లీషు భాష మీద పట్టులేకపోతే మన దేశంలో ఏ వ్యక్తీ, అతనికి ఎంత జ్ఞానం, విజ్ఞానం ఉన్నప్పటికీ ఉన్నత విద్యలోకి ప్రవేశించ లేదన్నమాట. ఇంగ్లీషుననే జ్ఞాని, విద్యావంతుడు. ఇంగ్లీషు రాకపోతే అజ్ఞాని, అనాగరికుడు అని మనమే నిర్ధారించుకుంటున్నాం. ఇంగ్లీషే అన్నింటికీ మూలం

అన్నట్లుగా మారింది పరిస్థితి. తెలుగును ప్రాచీన భాషగా ప్రకటించాలని అన్ని పార్టీలవాళ్ళా అసెంబ్లీలో ఏకగ్రీవంగా తీర్మానించారు. కేంద్రానికి పంపారు. కోర్టుకు గూడ వెళ్ళారు. కొద్ది రోజులకే జార్జిబుష్ హైదరాబాద్ రావటం, సివికాన్ వ్యాళీలో ఉన్న ప్రతి ముగ్గురు భారతీయ ఉద్యోగుల్లో ఒకరు ఆంధ్రప్రదేశ్ కు చెందిన వారేనని తేల్చటం, దిల్లూష్ అతిథి భవనంలో అమెరికా వెళ్ళటానికి వీసాలిచ్చే కేంద్రం పెడతామనటం, మన మధ్యతరగతి కుటుంబాల న్నిటికీ ఇంగ్లీషు ఉచ్చు బిగించిపోవటం చకచకా జరిగి పోయాయి. మరోసారి తాజాగా తెలుగుతల్లి సాక్షిగా ఉద్యోగాల కోసం మన పెద్దలు మోకరిల్లార్చు ఇలా ఆంగ్లాన్ని స్తుతించారు:

విదాదికి సగటున 5 కొత్త యూనివర్సిటీలు ఏర్పడుతున్నా ఇండియాలో 7 శాతం మించి పి.జి స్థాయికి చేరటం లేదు. దానికి కారణం పేదరికం కాదు, ఇంగ్లీషు భాషపై పట్టులేకపోవటమేనని రాష్ట్ర ఉన్నత విద్యాచైర్మన్ కె.సిరెడ్డి అన్నారు. అంటే ఇంగ్లీషు భాష మీద పట్టులేకపోతే మన దేశంలో ఏ వ్యక్తీ, అతనికి ఎంత జ్ఞానం, విజ్ఞానం ఉన్నప్పటికీ ఉన్నత విద్యలోకి ప్రవేశించ లేదన్నమాట.

ఆంగ్లమేరా జీవితం- ఆంగ్లమేరా శాశ్వతం ఆంగ్లమే మనకున్నది- ఆంగ్లమేరా పెన్నిధి ఆంగ్లమును ప్రేమించు భాయీ- లేదు అంతకు మించి హోయీ బబఆంగ్లబబ తెలుగును విడిచి- ఆంగ్లము నేర్చి అమె రికా పోదామూ- బానిసలవుదామూ డాలర్లు తెద్దామూ బబతెలుగుబబ అంటూ పాటలు కూడ పాడుతున్నారు.

తెలుగుకంటే ఇంగ్లీషెందుకు ముద్దో కారణాలతో సహా వివరిస్తు న్నారు:

1. తెలుగులో పెద్దగా విజ్ఞాన సాహిత్యం లేదు. తెలుగు భాషా దురభిమానం ప్రదర్శించటం తప్ప మన పాలకులు, పండితులు మన భాషలో పాలనను పెద్దగా ప్రోత్సాహించటం లేదు. తెలుగులో చదివితే ఉద్యోగాలూలేవు.
2. పెద్ద కులాలవాళ్ళు, ఆస్థిపరులు ఇంగ్లీషులో చదువుకుంటూ, పేదకులాల వాళ్ళకు ఇంగ్లీషు చదువులు దక్కకుండా చేయటానికి తెలు గు భాషా ఉద్యమాలు చేయిస్తున్నారు.
3. నిర్బంధ చట్టాలతో తెలుగు భాషను తేవాలని చూసినా, పారిభాషిక పదజాలం యావత్తూ సంస్కృత మయం చేస్తూ, పండితులు తెలుగుభాషను తెలుగు వాళ్ళకు రాకుండా చేస్తున్నారు. తెలుగు చదువు కృత్రిమమై ఇంగ్లీషు చదువే సులువుగా ఉంటోంది.
4. దేశం మొత్తానికీ కలిపి ఒకే లిపిలేదు. మరో రాష్ట్రం వెలితే దుకాణాల బోర్డులపేర్లు చదవాలన్నా ఇంగ్లీషు రావాల్సిందే. హిందీ కూడ అందరికీ రాదు. ఆంగ్ల లిపి పిల్లలకు సులభంగా వస్తుంది. 5. యవ్వనం వచ్చాక బాల్యావస్థకు తిరిగి వెళ్ళగలమా? ఇంగ్లీషుచాక తెలుగెందుకు? ఆధునిక ప్రామాణిక తెలుగు భాష వచ్చాక ఎవరైనా ఇంటి భాషను కోరుకుంటారా? ఆంగ్ల పాలనలో ఎంతో ప్రావీణ్యం

సంపాదించిన మన తెలుగుజాతి మళ్ళీ తిరిగి తెలుగుకు పరిమితమై కుంచించుకుపోవాలా? పడ్డచన్ను లెత్త బ్రహ్మచరమే?

6. కంప్యూటర్లు ఆంగ్లం అవసరం. ఇంగ్లీషు రానివాళ్ళు ఎందుకూ పనికిరాని వాళ్ళవుతారు. మనం విశ్వమానవులం. అధునాతన విశ్వ చైతన్యాన్ని అందించుచుకోవాలంటే తెలుగును బలిచేసినా ఇంగ్లీష్ నేర్వాలి.
7. అప్పుడగా బోయిందీ అదీ ఒక తప్పా? ఇప్పుడు తెలుక్కొచ్చిన ముప్పేమీలేదు. మమ్మీ, డాడీ, ఆంటీ, అంకుళ్ళతో తెలుగు సంస్కృతి కొచ్చే నష్టం ఏంటట? భాషోద్యమాలతో ఎందుకీ గోల? ఇదంతా ప్రాంతీయ దురభిమానంతో చేస్తున్న వేర్పాటువాదం. ఆంగ్లం వల్ల అధి కారం, అధికారం వల్ల భాగ్యం కలుగుతాయి.

ఇక మనం తెలుగువాళ్ళం అనీ, మన తెలుగును రక్షించుకుందాం అనీ పోరాడతెలుగు వీరులు చెప్పే సమాధానాలు ఏమిటి?:

1. మాతృభాషను కాపాడుకోవటం భాషా దురభిమానం ఎలా అవుతుంది? అలాగయితే ఇంగ్లీషువాళ్ళది భాషా సామ్రాజ్యవాదం కాదా? సొంతభాష కంటే మనకు ఇంగ్లీషే గొప్పగా కనబడటం బానిస మనస్తత్వం కాదా?
2. మన పాలకులు, అధికారులు డబ్బు సంపాదించటానికి మాత్ర మే ఆంగ్ల విద్యను ప్రోత్సహించటం పడుపుకూడు తినటంతో సమా నం. అత్యధిక జనాభా మాట్లాడేభాషను నాశనం చేస్తూ పరామిభాషకు పట్టం గట్టడం అంటే పరస్మీ ముందు భార్యను అగౌరవ పరచటం లాం టిది. ఇది భాషా వ్యభిచారం, అన్యైతికం, అసహజం, తెలుగు జాతి ప్రజల హక్కుల ఉల్లంఘన
3. మన భాషను రక్షించుకోవాలంటే నిర్బంధ చట్టాలు ఉండాలి. ఇంటి భాషకు సైతం చోటు కల్పిస్తూ పారిభాషక పదజాలం మనం సమకూర్చుకోవాలి. ఇంగ్లీషుకంటే తెలుగే సుళువుగా వస్తుంది. మన లిపిని కంప్యూటర్లు అనుకూలంగా మార్చుకోవాలి. అవసర మయితే ఆంగ్లలిపినే తెలుగుభాషకు వాడుకుందాం.
4. ప్రపంచవ్యాప్తంగా 15 కోట్లమంది తెలుగు వాళ్ళున్నారు. 110 దేశాలకంటే మన తెలుగు నేల పెద్దది. ఎన్నో యూరోపియన్ దేశాల భాషలు తెలుగుకంటే చిన్నవే. వాటికున్న గౌరవం మర్యాదకూడ తెలుగుకు రాదా? మనల్ని మనమే కించపరచుకోవటం ఏమిటి?

5. తెలుగు పనికిమాలిన భాషా? డెబ్బ తగిలితే మమ్మీ అని కాకుండా అమ్మా అని ఎందుకరుస్తారు? వచ్చీరాని ఇంగ్లీషు నడమంత్రపు సిరి లాంటిది. బాల్యంలో తీరని కోరికల్ని యువ్వనంలోనైనా తీర్చుకోవాలి గానీ ఆంగ్ల ప్రావీణ్యం అనే యువ్వన గర్వంతో బాల్యాన్ని మరిచి, తల్లి భాషను అధోగతికి దిగజార్చటం ఏరుదాటాక తెప్ప తగలేసే లక్షణం. 6. మన సాహిత్యం, చరిత్ర, విజ్ఞానం, విద్య, పరిపాలన మన భాషలోనే ఉండలి. కంప్యూటర్ కోసం తెలుగును బలి పెట్టటం ఎలుకలున్నాయని ఇంటిని తగులబెట్టడంతో సమానం. కంప్యూటర్నే తెలుగులోకి వంచుతాం. ఎన్నో భాషల గ్రంథాలు ఇంగ్లీషులోకి అనువదించుకున్నారు. అవసరం అటు వంటిది.

7. ఇక్కడ చదివి ఎక్కడికో వెళ్ళి సేవలు చేసే మనస్తత్వం స్వజాతికి ద్రోహం చెయ్యడమే. తెలుగులోనే ఇంజనీరింగు, వైద్యశాస్త్రాలు చదివి తెలుగు ప్రజలకే సేవచేయగలిగితే మన భాషతో పాటు మన జాతి వికసిస్తుంది గదా? మీ భోగ భాగాల కోసం తెలుగు ప్రజలందరినీ ఇబ్బందులకు గురి చేస్తారా? వారి మీద మోయలేని భారం మోపు తారా? వారి భాషను నాశనం చేసి వాళ్ళను మూగవాళ్ళుగా చేస్తారా? మాతృ భాషకు ప్రాథమిక విద్యలోకూడ స్థానం లేకుండా చేసే వాళ్ళది ఇంటి కూడు తిని ఎవరి వెంటో పడే తత్వం కాదా? ఇది ప్రజాద్రోహం కాదా? మాతృభాషాతృణీకారం మాతృదేవీ తిర స్కారం అన్నారు మహాత్మాగాంధీ.

మాతృ భాష సరిగా నేర్చుకోని వాళ్ళకు ఇతర భాషలు కూడ సరిగా రావు అన్నారు జార్జి బెర్నార్డా. మన హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి సంఘ్ని ఇలా అన్నారు: మాతృమూర్తికి ఎంతటి గౌరవం ఇస్తామో మాతృభాషకు అంతటి సమున్నత స్థానం దక్కాలి. నేను తల్లితో సమా నంగా తల్లి భాషనూ గౌరవిస్తాను. అందరూ మాతృ భాషలో మాట్లాడండి. న్యాయ స్థానాల్లో వాదనలు కార్యకలాపాలు ఆంగ్లంలో కొనసా గడమేంటి? ఇంకా ఎంతకాలం ఈ దారుణం?

మాతృ భాష సరిగా నేర్చుకోని వాళ్ళకు ఇతర భాషలు కూడ సరి గా రావు అన్నారు జార్జి బెర్నార్డా. మన హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి సంఘ్ని ఇలా అన్నారు: మాతృమూర్తికి ఎంతటి గౌరవం ఇస్తామో మాతృభాషకు అంతటి సమున్నత స్థానం దక్కాలి. నేను తల్లితో సమా నంగా తల్లిభాషనూ గౌరవిస్తాను. అందరూ మాతృభాషలో మాట్లా డండి. న్యాయ స్థానాల్లో వాదనలు కార్యకలాపాలు ఆంగ్లంలో కొనసా గడమేంటి? ఇంకా ఎంతకాలం ఈ దారుణం? న్యాయస్థానాల్లో వ్యవ హారాలు సామాన్యుడి భాషలో కొనసాగినపుడే సామాన్యుడికి న్యాయం అందివ్వగలం. (అమ్మనే మరుస్తారా! ఈనాడు 27-2-2006) అమ్మభాషను మనవాళ్ళు మరచిపోతుంటే ప్రాస్సు నుండి పెద్దాపురం వచ్చి బుర్రకథల మీద, తెలుగుభాష మీద పరిశోధన చేస్తున్న డాక్టర్ డానియల్ నెగర్స్ ఇలా అంటున్నారు: తెలుగునేల మీద విదేశీ భాషలు నేర్చుకో డానికి సీఫెల్ వంటి సంస్థలు పనిచేస్తున్నాయి గానీ, తెలుగుపై మక్కువతో వచ్చే విదేశీయు లకు తెలుగు నేర్పే సంస్థ ఏదీ ఇక్కడ కనిపించ లేదు. అమెరికా పలుకుబడి, ఆంగ్లభాష ప్రపంచంలోని అన్ని భాషా సంస్కృతులకు నష్టం

కలిగిస్తోంది. ప్రపంచీకరణ పేరుతో ప్రతి ప్రాంతా నికీ ఈ ప్రమాదం విస్తరిస్తోంది. ప్రస్తుతం ప్రపంచంలో రెండువేల భాషలున్నాయి. మరో వందేళ్ళు ప్రపంచీకరణ దాడి ఇలాగే కొనసాగితే 200 భాషలే మిగులు తాయి. భాషల సంరక్షణకు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల చొరవ అవసరం. ఫ్రెంచి, తెలుగు భాషలు దాదాపు ఒకే సమయంలో సాహిత్య భాషలుగా పరణతి చెందాయి. అయితే ఫ్రెంచి భాషను ప్రపంచంలో ఎక్కడయినా నేర్చుకునే వీలుందికానీ తెలుగును తెలుగు నేలపై నేర్చుకోవడమే కష్టంగా ఉంది. ఎంతో ప్రాచీనమైన తెలుగుభాష ఉనికిని కాపాడుకోవాలి. ఆంగ్లభాషను రుద్దడం వల్ల భాషల మధ్య ఘర్షణ తప్పదు. (ఆంధ్రజ్యోతి 22-2-2006) ప్రపంచంలోని అన్ని భాషల కంటే ఎక్కువగా ఆంగ్లభాషలో 7,90,000 పదాలున్నాయట. వాటిలో 3లక్షల పదాలు సాంకేతికమైతే, 4,90,000 పదాలు వాడుకలో ఉన్నాయట.

అయితే భాషాశాస్త్రజ్ఞుల లెక్కప్రకారం ఏ ఒక్కరూ తమ జీవితకాలంలో 60వేలకు మించి రాయడంలోకానీ, చదవడంలో కానీ ఉపయోగించలేరట. అంటే అరవై వేల అవసరమైన పదాలను రాయడంలో, చదవడంలో ఉపయోగిస్తూ ఉంటే భాషను సజీవంగా కాపాడుకోవచ్చు. మెదక్ జిల్లా రాయకోడు మండలం షంషుద్దీన్ పూర్ గ్రామనివాసి ఏర్పల కమలమ్మ 50 రకాల విత్తనాలు సాగుచేసి సరఫరా చేస్తోందట. విత్తనాల పేర్లు చూడండి: తెదలు, ఉలవలు, సజ్జలు, పచ్చజొన్నలు, తోక జొన్నలు, తెల్లమల్లెజొన్న, ఎర్రజొన్న, బుడ్ల జొన్న, అత్తకోడళ్ళ జొన్న, నల్లతొగరి, ఎర్రతొగరి, తెల్లతొగరి, అనుములు, కొర్రలు, బొబ్బిర్లు, పెసర్లు, వడ్లు, తెల్లనువ్వులు, ఎర్రనువ్వులు, గడ్డినువ్వులు, పుంటలు, శనగలు, ఆవాలు, తెల్లకుసుమ, ధనియాలు, వాము, బటాని, సిరిశనగ, మిరప, కోడిసామలు, పల్లీలు, గోధుమ, సాయిజొన్న, నల్లకుసుమ, అవశలు, లంకలు, సిరిశనగ. (వార్త 6-3-2006) ఈ తెలంగాణా తల్లికి ఏమి ఇంగ్లీషోచ్చు? అయినా ఈ తెలుగు నేల తల్లులు ఎన్నో వందల ఏళ్ళనుండి మొక్కల పేర్లు, విత్తనాల పేర్లు మక్కువగా గుర్తు పెట్టుకొని వ్యవసాయం నడపలేదా? ఇంగ్లీషు, లాటిన్ పదాల కిచ్చిన ప్రాముఖ్యత, ప్రాధాన్యత మన తెలుగు పదాలకు కూడ ఇవ్వలేకపోవటానికి కారణం ఏమిటి? మనం మనకి అర్థం కాకపోయినా, ఇంగ్లీషు వాళ్ళకు అర్థం కావాలి. ఈ బాబులు దేశంలో భారతీయులంతా ఒకరికొకరు అర్థం కావాలంటే ఇంగ్లీషే మంచిదనే నిర్ణయాని కొచ్చారు. బాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలన్నీ ప్రత్యేక దేశాలుగా అంటే మొగలులు, బ్రిటీష్ వాళ్ళు రాకముందున్నట్లుగా ఉంటే ఎవరిభాషకు వాళ్ళు పట్టం గట్టేవాళ్ళే.

భాషాశాస్త్రజ్ఞుల లెక్కప్రకారం ఏ ఒక్కరూ తమ జీవితకాలంలో 60వేలకు మించి రాయడంలోకానీ, చదవడంలో కానీ ఉపయోగించలేరట. అంటే అరవై వేల అవసరమైన పదాలను రాయడంలో, చదవడంలో ఉపయోగిస్తూ ఉంటే భాషను సజీవంగా కాపాడుకోవచ్చు. మెదక్ జిల్లా రాయకోడు మండలం షంషుద్దీన్ పూర్ గ్రామనివాసి ఏర్పల కమలమ్మ 50 రకాల విత్తనాలు సాగుచేసి సరఫరా చేస్తోందట.

ఇప్పుడది సాధ్యంకాదు కాబట్టే మన భాషలకు ఇంగ్లీషు సారథ్యం వహిస్తోంది. తెలుగు భాషకు మూలపురుషులు ఎవరు? యానాదులు. తెలుగుభాషను నిత్యమూ వాడుతూ బ్రతికిస్తున్నది ఎవరూ? వివిధ కులవృత్తుల్లో ఉన్న శ్రామికులు, గ్రామీణులు. అరవైవేలు కాదు దాదాపు 3 లక్షల పదాలు వీళ్ళంతా కలిసి వాడుతున్నారు. వీళ్ళందరూ వాడుతున్న పదాలలో చాలా వరకూ వివిధ పదకోశాల్లోకి ఎక్కాయి. ఇంకా రక్షించుకోవాల్సిన పదజాలం ఎంతో ఉంది. మాటకు ప్రాణము వాడుక. వాడుక ఎప్పుడు జరుగుతుంది? మన పంచాయతీలు, న్యాయ స్థానాలు, అసెంబ్లీ అన్నీ తెలుగులో నడిచి నపుడు. కనీసం మన పిల్లలకు ప్రాథమిక విద్య అయినా తెలుగులో అందించినప్పుడు. ప్రైవేట్ స్కూళ్ళు తెలుగు నేర్పవు. మార్కుల కోసం కళాశాల విద్యార్థులు సంస్కృతం రెండోభాషగా తీసుకుంటున్నారు. సంస్కృత పరీక్షలో జవాబులు తెలుగు, ఇంగ్లీషు లిపుల్లో దేంట్లోనైనా రాయొచ్చట. మార్కులు

బాగా వేస్తారట. హిందీ పరీక్షకైతే 20 మార్కులు తెచ్చుకున్నా పాస్ చేస్తున్నారు. మరి ఈ రకం రాయతీలు, ప్రోత్సాహకాలు మన తెలుగు భాషకే ఇవ్వవచ్చుగదా? కర్నాటకలో కన్నడ మాతృభాషకాని వాళ్ళైనా సరే కన్నడాన్ని మూడో భాషగానైనా చదవాల్సిందేనట. మరి మన రాష్ట్రంలో? కర్నాటకలో కన్నడం లేకుండా హైస్కూలు విద్య పూర్తికాదు. పైగా 15శాతం మార్కులు కన్నడానికి ప్రోత్సాహకంగా ఇస్తున్నారు. తమిళనాడులో ఎనిమిదవ తరగతిదాకా తమిళాన్ని ఒక భాషగా నిర్భందం చేశారు. కోయ, గోండు, కొలామి, ఆదివాసి, ఒరియా, సవర, బంజారా, కొండ, కువి వెుదలైన గిరిజనులకు వారి మాతృభాషలోనే మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం

పాఠ్యపుస్తకాలు ముద్రించి బోధిస్తోంది. ఇదే పని తెలుగు పిల్లలకు కనీసం అయిదో తరగతి వరకు నిర్భందం చేస్తే బాగుంటుంది. ప్రైవేట్ స్కూళ్ళమీద కర్నాటక, తమిళనాడు ప్రభుత్వాలు ఎలా వ్యవహరిస్తున్నాయో మన ప్రభుత్వం కూడా అలానే వ్యవహరించాలి. భాషను సాహిత్యానికి కవిత్వానికి పరిమితం చేస్తే భాషతోపాటు దాన్ని మాతృభాషగా కలిగిన వారుకూడ వెనుకబడిపోతారు. భాషను ఉపాధితో ముడిపెట్టండి అన్నారు మౌలానా అబుల్ కలాం ఆజాద్ గిడుగురామ్మూర్తి జయంతి ఆగష్టు 29ని తెలుగు భాషా దినోత్సవం గానూ, కాళోజీ జయంతి సెప్టెంబరు 19ని తెలుగు మాండలిక భాషా దినోత్సవం గానూ జరుపుకుంటున్నాము. ఇంటిభాష ఎసుంటిదైనా మందే కదా? ఆదరించుదాం. ఇంపుగా నేరుద్దాం. ఇంగిలీసు నేర్చుకోవటాల్లా? అట్టా.

- నూర్బాషా రహంతుల్లా

పాఠ్యాంశాల్లో తెలంగాణ తత్వకవి 'సిద్ధప్ప వరకవి' రచనలు

దక్షిణ భారతదేశానికి చెందిన వరకవులలో సిద్ధప్పవరకవి ఎన్నడగినవారు. తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో ఉన్నత స్థానంగా చెప్పవచ్చు. తెలంగాణ విమోచనలో పాల్గొన్న ఉపాధ్యాయ ఉద్యోగం కోల్పోయిన, సుమారు 20 గ్రంథాలవైచిలుకు రచనలు చేసిన మహాకవి రచనలకు తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డ తర్వాత అది మొదటి తరగతి నుంచి హైస్కూల్ స్థాయివరకు నూతనంగా పెట్టిన పాఠ్యాంశాల్లోనూ మరియు ఇంటర్, డిగ్రీ పాఠ్యాంశాల్లోనూ చోటు కల్పించకోవటం శోచనీయము, సిగ్గుచేటు. తెలంగాణలో ఒకప్పుడు వీధిబడుల్లో సిద్ధప్పవరకవి పద్యాలు అలవోకగా చదివేవారు. నేటికీ ప్రజల నాలుకలపై అతని పద్యాలు నాట్యం చేస్తున్నాయి.

మానవ విలువలను, శ్రమ సంస్కృతిని ప్రపంచానికి చెప్పి తరత రాల వృత్తి నైపుణ్యం గొప్ప సాంస్కృతిక వైభవం కలబోసుకుని మట్టిని నమ్ముకునే మట్టిని మానవునికి అవినాభావ సంబంధాన్ని చాటిన కుమ్మర సామాజిక వర్గ నిరుపేద కుటుంబంలో కరీంనగర్ జిల్లా కోపాడ మండలం గుండారెడ్డిపల్లిలో పెద్దరాజయ్య-లక్ష్మి దంపతు లకు క్రీ.శ 1903లో జన్మించారు. కులమత భేదాలు, సాంఘిక మూఢనమ్మకాలతో

కూడి మానవనైతిక విలువలు కనుమరుగువు తున్నదశలో కలాన్ని ఆయుధంగా ఎంచుకొని సాహిత్య యుద్ధం ప్రకటించి ప్రజాహితం కోసం తాత్విక సాహిత్యం సృజించి బోధించిన ఘనుడు. సిద్ధప్పవరకవి ఉర్దూమీడియంలో ఏడవతరగతి వరకు చదివారు. తెలుగు, ఉర్దూ, పార్సీ, సంస్కృత, ఇంగ్లీష్ భాషల్లో ప్రావీణ్యం సంపాదించారు. 15వ ఏటనే రామాయణము, అమరశాస్త్రములను పుక్కిటపట్టిన ఘనుడు. సరస్వతి కటాక్షం వల్ల సాహిత్యంతోపాటు జ్యోతిషం, వాస్తు, అయుర్వేద్ శాస్త్రాల్లోనూ పాండిత్యం సంపాదించారు.

“గొప్పవాడను కాను కోవిదుడను కాను

తప్పులున్నను దిద్దుడు తండ్రులాలా” అన్న చెప్పుకున్న నిరాడంబర వినయ సంపన్నుడు. సిద్ధప్పవరకవి తన ఆశ్రమంలో వచ్చిపోయే వారివద్ద చిల్లి గవ్వ తీసుకోకుండానే మానసికి రుగ్మతలకు సలహా లిస్తుండేవారు. తన సాహిత్యంలో కులాలకు మతాలకు అతీతంగా మానవత్వానికి ప్రాధాన్యమిచ్చారు.

“ఘటము కంటే వేరైన మరము లేదు

అత్తుకంటే వేరైన హరియులేడు” అని చెప్పారు.

సిద్ధప్ప బోధించిన జ్ఞానబోధలో ప్రపంచ జీవనరీతిని విడువరాదని, శాంతిబుద్ధి వీడకూడదని, పరమతంపట్ల అసంహనం కూడదని, అత్మలో గురువును సృరించాలని, సంసారమే చేయాలని, రాజయోగి సన్యాసము కూడదని, నీవులేను బేధభావం కూడదని, ఉన్నంతలో ధానధర్మం చేయాలని, జీవించడానికి కష్టఫలమే మంచిదని, సజ్జన సాంగత్యం విడువరాదని మొదలగు ముఖ్యహితవులు బోధించారు.

సిద్ధప్ప వరకవి నైజాం ప్రభుత్వం కూలుతుందని, కరీంనగర్

దక్షిణాన పెద్దాజలాశయం (మానేరు) ఏర్పడుతుందని చెప్పిన కాలజ్ఞాని. తెలంగాణలోని బతుకమ్మ పండుగ గూర్చి తెలిపారు. వేమరెడ్డి పంటి యోగిలేడని, కాలిదాసు వంటి కవిలేడని, తల్లిదండ్రులు వంటి ధనము లేదని తెలిపిన ఘనుడు.

ఆదేవిధంగా తన దగ్గర ధనం లేకున్న ఇతరులను అడిగి చేయాలని చెప్పారు.

“తనకు లేకున్న నొకరిని ధానమడిగి పేదలకు ధర్మమున్ జేయు ప్రియుముతోడ వినుడి మాయప్ప శిద్ధప్ప విహితుడప్ప కనుడి కరమొప్ప కవికుప్ప కనకమప్ప” కందపద్యాలు రాస్తేనే కవి పండితుడు గాదని, బూడిదవూసుకోగానే సద్బుధుడు కాదని

“యెన్ని చేసిన తన్ను తానెరుగకున్న గలుగుదుముక్తి యిలగొప్ప ఘనులకైన” అని తెలిపారు.

యోగ, ఆయుర్వేదం, జలస్తంభనలో ప్రావీణ్యం కలవారు. తెలంగాణలోనే కాకుండా యావద్భారతదేశంలో ఈయన భక్తులు, అభిమానులుండటం విశేషము. నిరక్షరాస్యులు సహితం సిద్ధప్ప వరకవి రచనలను కంఠతాపాదటం అశ్చర్యం వేస్తుంది. నేటికీ కరీంనగర్ గుండారెడ్డి పల్లెలో సమారాధనోత్సవాలు ప్రతి సంవత్సరం జరుగుతున్నాయి. నిజామాబాద్ బిక్కునూరులో ఆశ్రమం కలదు.

సిద్ధప్ప తన రచనల్లో కుళ్లును, కుతంత్రాలను, చెడును తూర్పార పట్టారు.

“యేకులంబని నను యెరుకతో నడిగేరు నాకులంబును జెప్ప నాకు సిగ్గు మాతాత మాలోడు మరియు వినుడు మాయత్త మాదిగది మామ ఎరుకలివాడు మా బావ బల్లతడు మానవతుడు

మానవ విలువలను, శ్రమ సంస్కృతిని ప్రపంచానికి చెప్పి తరత రాల వృత్తి నైపుణ్యం గొప్ప సాంస్కృతిక వైభవం కలబోసుకుని మట్టిని నమ్ముకునే మట్టిని మానవునికి అవినాభావ సంబంధాన్ని చాటిన కుమ్మర సామాజిక వర్గ నిరుపేద కుటుంబంలో కరీంనగర్ జిల్లా కోపాడ మండలం గుండారెడ్డిపల్లిలో పెద్దరాజయ్య -లక్ష్మి దంపతులకు క్రీ.శ 1903లో జన్మించారు.

కావువారి పడుచు కాంత దొమ్మరివేశ్య
భార్యగావలె నాకు ప్రణయ కాంత” అంటూ తన పద్యాలలో
మానవతను చాటిన మానవతావాది.

ఒకవైపు ప్రజలకు బోధన చేస్తూనే మరొకవైపు గ్రంథ రచనలు
చేసారు. సిద్ధప్ప వరకివి జ్ఞానబోధిని (నాలుగు భాగాలు), నీతిమం
తుడు, గోవాఘ్రసంభాషణ, కాకిహంసోపాఖ్యానం, ఆర్చకులసుబోధిని,
అశోకసామ్రాజ్యయక్షగానము, జీవనరేంద్ర నాటకము, కాలజ్ఞానవర్ణ
మాన కందార్థములు, యాదగిరి సరసింహ స్వామి వర్ణమాల,
విష్ణుభజనావళి, వర్ణమాల కందార్థములు మొదలగునవి.

సమాజంలో రుగ్మతలను చీల్చి చెండాడుతూనే
“పంచమ జాతిలోపల పతివ్రతలేద
గొప్పజాతిలో లంకొకడుకు లేడ?” అని ప్రశ్నిస్తారు.

అలాగే బుద్ధిమంతుల గురించి “బుద్ధిమంతులు పుణ్య పురుషా
ర్థులైన వారు పదిమందిలో ప్రజ్ఞపలుకుబోరు అని తెలిపారు. 1984లో
సజీవ సమాదయ్యారు. సిద్ధప్ప ఘనతను గుర్తించి బిరుదురాజు రామ
రాజు గారు యోగుల పుస్తకంలో స్థానం కల్పించారు. సురవం ప్రతాప
రెడ్డి “గోలుకొండ కవుల సంచికలో ఆనాడే 108వ స్థానం కల్పించారు.
అందెశ్రీలాంటి కవిగాయకులు కూడా సిద్ధప్పవరకవి ప్రభావం తనపై
ఉందని తెలిపారు. జయధీర్ తిరుమల్ రావు సిద్ధప్పను వేమనతో పో
ల్చారు. ఎందరో కవులు, మేధావులు సిద్ధప్ప ఆశ్రమాన్ని సందర్శించా
రు. తెలంగాణ వివేక రచయితల సంఘం 2012లో “సిద్ధప్పవర కవి
జీవితం సాహిత్యం” అను అంశపై సెమినార్ పెట్టింది. సమాధి వద్ద
పుస్తక అవిష్కరణలు జరిగాయి. ఇటీవంటి గొప్ప కవికి పాఠ్యాంశాల్లో
చోటు దక్కకపోవడము సిద్ధప్పను విస్మరించడంతోపాటు అవమా
నించడమే అవుతుంది.

సమైక్యాంధ్రపాలనలోల విస్మరించినప్పటికీ ఇప్పుడు ఇటువంటి
మహాకవిని తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డ తర్వాత కూడా పాఠ్యాంశాల్లో
చేర్చకపోవడం ‘సెలబ్స్ కమిటీ’ వైఫల్యంగానే కనబడుతుంది. ఇప్ప
టికైనా తెలంగాణ ప్రభుత్వం సెలబ్స్ కమిటీలో షక్షపాతం లేకుండా,
స్వార్థానికి తావులేకుండా, నిజాయితీ గల కమిటీ సభ్యులను నియ
మించాలి. అలాగే అన్ని సామాజిక వర్గాల్లో మేధావులు, రచయిత
లన్నారు. ఏ కవి రచయిత అయినా సమాజహితాన్నే కోరుకుని రచన
లు చేశారు, చేస్తున్నారు. సమన్వయం జరిగేటట్లు చూడాలి. ఫస్ట్ క్లాస్
నుండి డిగ్రీ వరకు పాఠ్యాంశాలు పరిశీలించి కవుల రచనలు పునరా
వృతం కాకుండా, కొందరికే ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఇవ్వకుండా కమిటీ
నియమాలు ఉల్లంఘించకుండా సమన్వయం జరిగేలా చూడాలి.
సిద్ధప్పలాంటి ఎందరో కవి, రచయిత, మేధావులను గుర్తించి పాఠ్యాం
శాల్లో తగు ప్రాధాన్యమివ్వాలి. సెలబ్స్ కమిటీ తాత్కాలికంగా వేయడం
కాకుండా ధీర్ఘకాలంలో ముందుగానే వేసి అధ్యయనం చేయించిన
తర్వాత చర్చల అనంతర తుదినిర్ణయాలు తీసుకోవాలి. విద్యా ర్థులకు,
పాఠకులకు జ్ఞాపవికాసం జరుగాలి. సమాజ అభివృద్ధి జరుగాలి.

- వాసరివేణి పరుశురాం, cell: 9492193437
Email: parsharamuluvrs@gmail.com

మన టీవీ... దక్కన్ టీవీ!

DECCANtv

తెలంగాణ ప్రసార మాధ్యమాల్లో సరికొత్త ఆశా కిరణంగా
తెలంగాణ ప్రజానీకం ముందుకు వచ్చింది దక్కన్ టీవీ. తెలంగాణ
నూతన రాష్ట్రంగా ఆవిర్భవిస్తున్న సమయానికి కాస్త అటూ
ఇటూగా తన కార్యకలాపాలను ముమ్మరం చేసింది దక్కన్ టీవీ.

మీడియా అంటే పాలకవర్గాలకు వంతుపలకడం కాదు.
అదే సమయంలో మీడియా అంటే అయినదానికీ, కానిదానికీ
ప్రభుత్వం పై దుమ్మెత్తి పోయడం కూడా కాదు. ప్రజల పక్షం
వహిస్తూ అభివృద్ధికి ఊతం ఇవ్వాలిని బాధ్యత మీడియాపై ఉ
ంది.

అరవై ఏళ్ళుగా తెలంగాణపై కొనసాగిన వివక్ష కారణంగా
చోటు చేసుకున్న అన్యాయం, అక్రమం ఒక్క రోజులో
చెరిగిపోయేది కాదు. అంత త్వరగా కానరాకుండా పోయేది
కాదు. అందుకే తెలంగాణ పునర్నిర్మాణంలో తన వంతు పాత్ర
పోషించాలని దక్కన్ టీవీ భావిస్తోంది. ప్రజా ఉద్యమాలకు అండగా
నిలుస్తూ, ప్రజా సమస్యలను ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకెళ్తూ,
అన్యాయాలను, అక్రమాలను ఎదిరిస్తూ. యావత్ ప్రపంచానికి
తెలంగాణ గొంతుక వినిపించడమే దక్కన్ టీవీ లక్ష్యం.

మీడియాను మీడియాగానే చూస్తూ దాన్ని ప్రజల మనో
భావాలకు వేదికగా మారుస్తూ తెలంగాణ ప్రజానీకం ముందుకు
వస్తోంది దక్కన్ టీవీ.

ఈ నేపథ్యంలో దక్కన్ టీవీని ఆదరిస్తూ మన టీవీగా దాన్ని
నిలబెట్టుకోవాల్సిన బాధ్యత యావత్ తెలంగాణ సమాజంపై
ఉందని మేము విశ్వసిస్తున్నాం. ప్రజల సమస్యలను మా దృష్టికి
తీసుకురావాల్సిందిగా కోరుతున్నాం. వార్తలు, వాణిజ్య ప్రకటనలు..
ఇలా ప్రతి అంశంలో దక్కన్ టీవీకి సహకరించాల్సిందిగా
అభ్యర్థిస్తున్నాం.

మా చిరునామా:

Deccan TV

Studio : Burri Residency, 8-2-624,
Road No. 10, Near City Center Mall,
Banjara Hills, Hyderabad - 500 034,
Email : vc.deccantv@gmail.com,
Cell : 9505656000

DECCANtv

Voice of Telangana

www.deccantv.com Telugu News Channel deccantvtr@gmail.com

రజక క్యాస్ట్ యూనిఫికేషన్ జరగాలి

తాజాగా వరంగల్ జిల్లా పాలకుర్తి సమీపంలో ఓ రజకయువకుడు కులాంతర వివాహం చేసుకున్నాడని ఉన్మాదులు అతడి తండ్రిని హత్య చేశారు.

మహబూబ్ నగర్ జిల్లా వీపనగండ్ల మండలం తూముకుంటలో మంచి ఇల్లు కట్టుకున్నందుకు, రాజకీయంగా తన భార్య సర్పంచ్ అభ్యర్థిగా పంచాయతీ ఎన్నికల్లో నిలబెట్టినందుకు కక్ష బూని, సహించలేని అగ్రకులస్తులు ఓ రజకుడిని పొట్టన పెట్టుకున్నారు.

1947 నుంచి 2015 వరకు.. అంటే 68 ఏళ్ల స్వతంత్ర భార తావనిలో రజకజాతి ఎంపీలు, అలిండియా స్థాయి ఉద్యోగులైన ఐఎ ఎన్, ఐపీఎన్లు జీరో. 59 ఏళ్ల ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్ లోగాని, ప్రస్తుత తెలంగాణలోగాని

రజకులు ఎమ్మెల్యేలుగా, ఎమ్మెల్సీలుగా ఎన్నికైంది కేవలం ఒక్కరే. 2005-2011 మధ్య కాలంలో రజక మహిళలపై వందకుపైగా అత్యాచారాలు జరిగాయి. కేసులు నమోదుకానివి, వెలుగులోకి రానివి, సభ్యసమాజం దృష్టికి రానివి అనేకం. 2005 నుంచి 2011 మధ్య ఏపీ, తెలంగాణల్లో వెయ్యికి పైగా గ్రామాల్లో రజకులపై జరిగిన దాడులు, బహిష్కరణలు జరిగాయి. కేవలం మేరలు పెంచమ న్నందుకే పెత్తందారులు, కులాధిపత్యవాదులు దాడులకు పూనుకుంటున్నారు. రజకుల్లో ఆర్థిక పరాధీనత, సామాజిక

హైన్యం వీరిని బలహీనులుగా మారుస్తోంది. విద్య కూడా తగినంత లేకపోవడంతో రజకుల ను దయనీయస్థితికి నెట్టివేయబడుతున్నారు. ఇదీ అంకెల్లో రజకజాతి దుస్థితి. మచ్చుకు కొన్ని లెక్కలివి. తప్పుడు లెక్కలు చరిత్రలో నమోదుయ్యాయి. తప్పనిసరిగా వాటిని సరి చేయాల్సిందే. రజక తల్లివాల రుణం తీర్చుకునే తరుణం ఆసన్నమైంది. రజక కులం సామాజికంగా, ఆర్థికంగా, రాజకీయంగా, విద్యా, ఉద్యోగపరంగా, సాంస్కృతికంగా అణచివేయబడింది. ఇప్పుడున్న ఈ పరిస్థితుల నుంచి జాతి బయటపడాల్సిన అవసరముంది. కనీసం ఒక అడుగునా ముందుకు వేయకపోతే చరిత్రలో మరింత వెనుకబాటుకు గురవుతుంది. రజక కులం ఈ సమాజానికి అనాదిగా అందిస్తున్న సేవలకు తగిన ప్రతిఫలం దక్క లేదు. పైపెచ్చు మరింత దీనస్థితిలోకి నెట్టివేయబడింది. ఈ నేపథ్యంలో జాతి మెరుగైన స్థితిని సాధించేందుకు, ఉన్నతమైన జీవనవిధానంలోకి వెళ్లేందుకు పాలకుల ముందు, ప్రభుత్వాల ముందు తగిన డిమాండ్లు పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది. ముఖ్యంగా రజకులకు ఎస్సీ హోదా కల్పించాలనే

డిమాండ్ ను కేంద్ర ప్రభుత్వం చేత ఆమెదించి పజేసుకోవాలి. దేశవ్యాప్తంగా 18 రాష్ట్రాల్లో రజకులు(దోబీలు) ఎస్సీ లుగా ఉన్నారు. కాని ఏపీ, తెలంగాణ, కర్నాటక వంటి రాష్ట్రాల్లో బీసీలుగా ఉన్నారు. అన్ని రాష్ట్రాల్లోనూ రజకులు ఒకే వృత్తి, ఒకే జీవనవిధానం, ఒకే సామాజిక హైన్యం కలిగి ఉన్నారు. రజకులు ఏ రాష్ట్రంలో ఉన్నా దేశవ్యాప్తంగా ఒకే కమ్యూనిటీగా (దోబీగా) గుర్తించాలి. రాష్ట్రంలో ఆసుపత్రులు, పోలీసుశాఖ, ఇంటర్నేషన్ ఎయిర్ పోర్టు, రైల్వేలు, కేంద్ర, రాష్ట్రాలకు చెందిన వివిధ ప్రభుత్వ శాఖల్లో బట్టలుతికే ఉద్యోగాలను దోబీ పోస్టులు అని పిలుస్తుంటారు. బట్టలు ఉతికే పోస్టుల్లో రజకులనే నియమిస్తున్నారు.

అటువంటప్పుడు దోబీ లు, రజకులు వేర్వేరు కాదనే విషయం స్పష్టమవుతుంది కదా. అంటే రజకులు దోబీలేనన్నమాట. మరి దేశవ్యాప్తంగా దోబీలు ఎస్సీ జాతి తాలో గుర్తించబడ్డారు. దోబీలు ఎస్సీలైనప్పుడు దోబీ పోస్టులకు ఎన్నిక య్యే రజకులు కూడా ఎస్సీలవుతారు. రజకులను కర్నాటకలో మడి వాళ్ అని, తమిళనాడులో వన్నార్ అని, మహారాష్ట్రలో పరిట్ అని, ఇతర రాష్ట్రాల్లో వేర్వేరు పేర్లతో పిలువబడుతున్నారు. ఆయా పేర్లతో పిలువబడుతున్న రజకులను దేశవ్యాప్తంగా ఒకే పేరుతో దోబీ అని గుర్తించాలి. అదే క్యాస్ట్ యూనిఫికేషన్. ఉమ్మడి ఏపీలోగాని, తెలంగాణల్లోని రజకులను ఎస్సీ జాతి తాలో చేర్చాలనేది చాలాకాలంగా చేస్తున్న పాపులర్ డిమాండ్. ఈ డిమాండ్ సమంజసమైనదని 1980ల్లో కాంగ్రెస్, టీడీపీ ప్రభుత్వాలు భావించాయి. ఎన్టీఆర్ నాయకత్వంలోని టీడీపీ ప్రభుత్వం 1985లో రజకులను ఎస్సీల్లో చేర్చాలని కోరుతూ కేంద్రానికి సిఫారసు కూడా చేసింది. అప్పట్లో కేంద్రంలో ఉన్న ఇంది రాగాంధీ, రాజీవ్ గాంధీల నాయకత్వంలోని ప్రభుత్వాలు కూడా రజకులను ఎస్సీ జాతి తాలో చేర్చే విషయాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటున్నామని, ఈ అంశాన్ని పరిశీలిస్తున్నామని ప్రకటించాయి. రజకులకు మద్దతుగా అప్పట్లో పలువురు ఎంపీలు కూడా పార్లమెంటులో తమ గళం విప్పారు. రజకులు ఎస్సీల్లో చేరడం వల్ల రాజకీయ ప్రాతినిధ్యం పెంచుకోవడానికి వీలవుతుంది. ఐఎఎస్, ఐపీఎస్ వంటి ఆలిండియా స్థాయి విద్యా, ఉద్యోగాల్లో అవకాశాలు మెరుగవుతాయి. రజకులపై దాడులు, గ్రామబహిష్కరణలు, రజకక్రీలపై అత్యాచారాలు వంటి దుర్మార్గాల బారి నుంచి (ఎస్సీ, ఎస్టీ అట్రాసిటీ యాక్ట్ ద్వారా) రక్షణ లభిస్తుంది. కాని ఇంతవరకూ రజకుల ఆ

దేశవ్యాప్తంగా దోబీలు ఎస్సీ జాతి తాలో గుర్తించబడ్డారు. దోబీలు ఎస్సీలైనప్పుడు దోబీ పోస్టులకు ఎన్నిక య్యే రజకులు కూడా ఎస్సీలవుతారు. రజకులను కర్నాటకలో మడి వాళ్ అని, తమిళనాడులో వన్నార్ అని, మహారాష్ట్రలో పరిట్ అని, ఇతర రాష్ట్రాల్లో వేర్వేరు పేర్లతో పిలువబడుతున్నారు. ఆయా పేర్లతో పిలువబడుతున్న రజకులను దేశవ్యాప్తంగా ఒకే పేరుతో దోబీ అని గుర్తించాలి. అదే క్యాస్ట్ యూనిఫికేషన్.

ఆగస్టు 7న జాతీయ చేనేత దినోత్సవం..

త్వరలో ప్రకటించనున్న కేంద్రం.. కృషి, పట్టుదల తెలంగాణ వాసివే

మదర్స్ డే, ఫాదర్స్ డే, ట్రైలర్స్ డే, లవర్స్ డే, జూనోసిస్ డే.... ఇలా అన్ని వర్గాలకు, అన్నింటికీ ఏదో ఒక ప్రత్యేకమైన రోజు ఉంది. కానీ అత్యంత ప్రాచీనమైన, నైపుణ్యంతో కూడిన, కోట్ల మంది ఆధారపడ్డ చేనేత రంగానికి ఇప్పటివరకూ అధికారికంగా ప్రత్యేక దినోత్సవ మున్నడే లేదంటే ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. కానీ ఇన్నాళ్లకు కేంద్ర ప్రభుత్వం స్పందించింది. ఆగస్టు 7 వ తేదీన జాతీయ చేనేత దినోత్సవంగా గుర్తించేందుకు సిద్ధమైంది. ఈ మేరకు త్వరలోనే ప్రకటన చేయనున్నట్లు కేంద్ర చేనేత, జౌళిశాఖ తెలిపింది. ఈ విషయమై హ్యూండ్లమ్ ప్రమోషన్ కౌన్సిల్ చైర్మన్ యర్రమాద వెంకన్ననేతకు కేంద్రం లేఖ పంపింది. ప్రధాని నరేంద్రమోడీకి రాసిన లేఖలకు ప్రభుత్వం సమాధానమిచ్చింది. చేనేత దినోత్సవ వేడుకలను అధికారికంగా నిర్వహించేందుకు ఢిల్లీలోని చేనేత అభివృద్ధి సంస్థలో ఏర్పాట్లు చేస్తున్నారు.

పురుడుపోసుకున్నది తెలంగాణలోనే..

చేనేత దినోత్సవానికి ఆలోచన, రూపకల్పన తెలంగాణలోనే పురుడుపోసుకుంది. 2006లో చేనేత ప్రోత్సాహక మండలి చేసిన కృషి వల్లనే నేడు దేశవ్యాప్తంగా అన్ని ప్రాంతాల్లోనూ జరుపుకొనే అవకాశం లభించింది. అన్ని వర్గాలకూ ప్రత్యేక దినోత్సవాలు ఉన్నప్పుడు ప్రాశస్త్యమైన చేనేతకు ఎందుకు ఉండొద్దని మండలి తరపున ప్రయత్నాన్ని మొదలుపెట్టారు. ఆగస్టు 7వ తేదీన జరుపుకోవడం సముచితమని ప్రచారం చేశారు. దీనిని ఆధికారికంగా జరుపాలంటూ కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు లేఖలు

పంపారు. చేనేత, జౌళిశాఖ మంత్రులను, అధికారులను స్వయంగా కలిసి విజ్ఞప్తి చేశారు. బ్రిటీష్ పాలన నుంచి దేశానికి విముక్తి కోరుకున్న తొలిసారి 'వస్త్రం' ప్రాథమిక సూచికగా మారింది. వారి దోపిడీని, దౌర్జన్యాలను ప్రశ్నించడానికి పశ్చిమబెంగాల్ లో తొలిసారిగా 1905 ఆగస్టు 7 విదేశీ వస్త్ర వినియోగ ఉద్యమానికి తెరలేచింది. జాతీయోద్యమ ఆస్తి త్యాగానికి రాట్నం ప్రతీకగా నిలిచింది. ఆ తర్వాతే మహాత్మా గాంధీ చర్మా (రాట్నం)ను ఉద్యమ చిహ్నంగా చేపట్టారు. ఇలా ఓ మహా సంగ్రామానికి చేనేత ఊతమిచ్చింది. దానిని స్ఫూర్తిగా తీసుకొని ఆగస్టు 7న చేనేత దినోత్సవాన్ని నిర్వహించాలన్న ఆలోచన వచ్చింది. దీనిని విస్తృతంగా ప్రచారం చేసేందుకు 'స్వదేశీయం' అనే నృత్య రూపకాన్ని చేనేత ప్రోత్సాహక మండలి రూపొందించింది. 2012లో రవీంద్ర భారతిలో ప్రదర్శించిన తర్వాత నాయకులు, అనేక మంది చేనేతరంగ నిపుణులు సానుకూలంగా స్పందించారు.

కల నెరవేరింది..

2006లో మొదలుపెట్టిన నాప్రయత్నానికి ఫలితం దక్కింది. తొమ్మిదేండ్లకు నా కల నెరవేరింది. నేను మొదలుపెట్టినప్పుడు కొందరు అవమానించారు. కానీ స్వదేశీయం పేరుతో నృత్య రూపకాన్ని ప్రదర్శించినప్పుడు అందరూ ముందుకొచ్చారు. చేనేత వస్త్రాల గురించి నేటి యువతకు అవగాహన కల్పించేందుకు కార్యక్రమాన్ని త్వరలోనే అమలు చేయనున్నామని వెంకన్ననేత తెలిపారు.

ఆకాంక్ష నెరవేరలేదు. దీనిని సాధించాలంటే ఒత్తిడే మార్గం. ఉద్యమమే శరణ్యం. ఉడుత ఊపులు వంటి ప్రకటనలకు, వినతులకు పాలకులు స్పందించరు. అందుకే ఉద్యమ ఉరుములను సృష్టించాలి. రజక సంఘాలన్నీ ఉమ్మడిగా పోరాటం చేయాలి. పౌరసమాజ సమ్మతిని కూడగట్టాలి. ఇది న్యాయమైన డిమాండ్ అనే భావనను మేధావులు, విద్యావంతుల్లో కలిగించాలి. ఇంకా ఉద్యమాలకు తగిన పూర్వరంగాన్ని, భూమికను ఏర్పరచాలంటే రజక ప్రజల్లో విస్తృతమైన ప్రచారం, భావవ్యాప్తి కల్పించాలి. దానికి ఉపకరించేది సాహిత్యమే. బ్రిటీష్, నిజాం కాలంలోనే రజకుల దీనస్థితి మీద పలు అధ్యయనాలు జరిగాయి. రజకులను అవర్ణులుగా, అంటరానివారిగా(ఎస్సీలుగా) బ్రిటీష్ ఇండియాలో 1931లో కుల(జన)గణన జరిగిన సందర్భంగా అప్పటి అధికారులు గుర్తించి ప్రభుత్వానికి నివేదిక సమర్పించారు. ఆ వివరాలను రజక

రచయితలు శోధించి వెలుగులోకి తెచ్చారు. వారి వ్యాసాలను 'రజకులను ఎందుకు ఎస్సీల్లో చేర్చాలంటే...?' శీర్షికన నీలం ఉపేంద్ర, నీలం వెంకన్న సంపాదకత్వంలో ఒక సంకలనంగా పొందుపరిచి మీ ముందు ఉంచాం. ఈ సందర్భంగా రజకజాతి హక్కుల సాధనపై సూచనలు, సలహాల కోసం అన్ని పార్టీలు, ప్రజాసంఘాలు, కుల సంఘాల నాయకులను ఈ పుస్తకావిష్కరణ సభకు ఆహ్వానిస్తున్నాం. వీటన్నింటినీ క్రోడీకరించి ఒక ఉమ్మడి ఉద్యమ కార్యచరణను రూపొందించుకోవాల్సి ఉంటుంది. మా ఆహ్వానాన్ని మన్నించి వచ్చేవారికి వినమ్రంగా రజక జేజేలు పలుకుతున్నాం.

(05-08-2015 'రజకులను ఎందుకు ఎస్సీల్లో చేర్చాలంటే' పుస్తకావిష్కరణ సందర్భంగా...)

- మన్నారం నాగరాజు,
ఫోన్: 9550844433

ఎస్సీ, ఎస్టీ సబ్ ప్లాన్ చట్టాన్ని సవరించించాలి

దళిత గిరిజనుల సమగ్రాభివృద్ధి లక్ష్యంగా సామాజిక, ఆర్థిక విద్య అభివృద్ధి దిశగా సమస్యల పరిష్కారం, వివక్షలను రూపుమాపాలనే విధాన లక్ష్యంతో 1980లో కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎస్సీ స్పెషల్ కాపొనెంట్ ప్లాన్, ట్రైబల్ సబ్ ప్లాన్ ఏర్పాటు చేయడంతో పాటు అన్ని రాష్ట్రాలు విధిగా అమలు జరుపాలని ఆదేశించడం జరిగింది. ఆయా రాష్ట్రాల్లో దళిత గిరిజనుల దామాషా ప్రకారం బడ్జెట్లో కేటాయించాలి. కేటాయించిన నిధులను దారి మళ్ళించకుండా వారి అభివృద్ధికోసం వినియోగించాలి. కాని, 1980 నుండి నేటి వరకు పాలకులు అధికారిక లెక్కల ప్రకారం సుమారు 50 వేల కోట్ల రూపాయలను యదేచ్ఛగా దారి మళ్ళిస్తూ ఆయా పథకాలను తొంగలో తొక్కారు. దళిత గిరిజన వర్గాలకు నామమాత్రంగా కేటాయించబడిన నిధులు ప్రతి నిత్యం దారి మళ్ళించబడుతున్నాయి. దీంతో దళిత గిరిజనుల అభివృద్ధి ఎక్కడ వేసిన గొంగడి అక్కడే అన్న చందంగా మారింది. తమపై అమలవు తున్న అస్పృశ్యత, అణచివేతను ఎదుర్కొంటూ అదే చైతన్యంతో తమకు చెందాల్సిన న్యాయమైన ఆర్థిక వాటా కోసం దళిత పీడిత వర్గాలు చేసిన కృషి ఫలితంగా దేశ వ్యాప్తంగా దళిత గిరిజన వర్గాల నిధుల పటిష్ట అమలుపై చర్చ జరిగింది. ఈ చర్చలో భాగంగా ప్రణాళికలో దళితలకు కేటాయించబడిన నిధులు దారి మళ్ళించే స్వేచ్ఛ వెనుక లుబాటు ప్రభుత్వాలకు, అధికారులకు, లేకుండా చట్టం చేయాలని డిమాండ్ వచ్చింది. ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో దళిత గిరిజనుల సమగ్రాభివృద్ధి కోసం రూపొందించబడిన సబ్ ప్లాన్లను సక్రమంగా అమలు పర్చేందుకు ఎస్సీ ఎస్టీ సబ్ ప్లాన్ చట్టాన్ని తీసుకొచ్చి, పటిష్టంగా అమలు చేయాలని ఉమ్మడి ఆంధ్రప్రదేశ్లో అనేక దళిత గిరిజన సంఘాలు, ప్రజా సంఘాలు, మేధావులందరు సమైఖ్యంగా ఉద్యమించారు. ఈ ఉద్యమానికి తలవంచిన అప్పటి కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అన్ని రాజకీయ పార్టీల మద్దతుతో తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో నిధులకు చట్ట బద్ధత కల్పిస్తూ 2013 జనవరి 24న ఎస్సీ ఎస్టీ సబ్ ప్లాన్ చట్టం దేశంలోనే మొదటిసారి ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. దళిత గిరిజనుల అభివృద్ధికి అన్ని రంగాలలో వీరి జనాభా నిష్పత్తి ప్రకారం వారికి నిధులు కేటాయించి వారి సామాజిక, ఆర్థిక అభివృద్ధికి సమానత్వానికి దోహదపడేందుకు తగిన విధంగా చట్టబద్ధమైన వ్యవస్థీకృత ఏర్పాటు చేయడం ఈ చట్టం యొక్క ఉద్దేశ్యం. చట్టం అమల్లోకి వచ్చి రెండు సంవత్సరాలు అవుతున్నా చట్టం యొక్క ఫలాలు దళిత గిరిజనులకు అందని

2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం నూతనంగా ఏర్పడిన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మొత్తం దళితుల జనాభా సుమారు 54 లక్షలు. ఇందులో గ్రామీణ ప్రాంతంలో 9 లక్షల కుటుంబాలున్నాయి. రాష్ట్ర జనాభాలో దళితులు సుమారు 15.14 శాతం ఉన్నారు. ఎన్నో దశాబ్దాల పోరాటాల ద్వారా 29వ రాష్ట్రంగా తెలంగాణను సాధించుకున్న వేళ.

పండులా మిగిలిపోయింది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం వచ్చి ఏడాది అవుతున్న నేటికి రూల్స్ (నిబంధనలు) రూపొందించలేదు. చట్టంలో ఉన్న లోపాలను సవరించాలని పలు సంఘాలు, సంస్థలు ప్రభుత్వం దృష్టికి తీసుకెళ్ళిన పట్టించుకున్న దాఖలాలు లేవు. ఎస్సీ, ఎస్టీ సబ్ ప్లాన్ చట్టం ప్రకారం వార్షిక ప్రణాళిక పథకాల రూపకల్పన నిధుల కేటాయింపు బాధ్యతలను ఎస్సీ, ఎస్టీ నోడల్ ఎజెన్సీలకు అప్పగించక పోవడంతో కేవలం పర్యవేక్షణకే పరిమితం చేయడం వల్ల పూర్తి ఫలితం రావడం లేదు. పొరుగు రాష్ట్రాలైన మహారాష్ట్ర, కర్ణాటకలో నోడల్ ఎజెన్సీలకు అన్ని శాఖల బడ్జెట్ను ఎస్సీ, ఎస్టీ జనాభా దామాషా ప్రకారం బదలాయించి దాని ద్వారా ఆయా శాఖలలో ఆ వర్గాలకు ఖర్చు చేసి సత్ఫలితాలు సాదిస్తుంటే, మన రాష్ట్రంలో మాత్రం అందుకు బిన్నంగా వ్యవహరిస్తున్నారు. సబ్ ప్లాన్ నిధుల నిర్వహణకు ప్రత్యేక ఆర్థిక కార్యదర్శిని నియమించాలని చట్టం చెబుతున్నప్పటికీ నేటికి కార్య రూపం దాల్చలేదు. ముఖ్యమంత్రి అధ్యక్షతన ఏర్పాటైన ఎస్సీ, ఎస్టీ అభివృద్ధి మండలి సంవత్సరానికి రెండు సార్లు సమావేశమై అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను సమీక్షించాలని చెబుతున్నప్పటికీ సమావేశాల జాడనేలేదు. అదే విధంగా వార్షిక సామాజిక, తనిఖీ చేసే విధంగా చర్యలు తీసుకోవాలని చట్టం ఆదేశించినప్పటికీ అటువైపు అడుగులు పడడం లేదు. చట్టం అమలు చేయడంలో

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అడుగుడుగునా నిర్లక్ష్యం వివక్షతను ప్రదర్శిస్తుంది. **తెలంగాణలో సబ్ ప్లాన్ లమలు:**
2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం నూతనంగా ఏర్పడిన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో మొత్తం దళితుల జనాభా సుమారు 54 లక్షలు. ఇందులో గ్రామీణ ప్రాంతంలో 9 లక్షల కుటుంబాలు ఉన్నాయి. రాష్ట్ర జనాభాలో దళితులు సుమారు 15.14 శాతం ఉన్నారు. ఎన్నో దశాబ్దాల పోరాటాల ద్వారా 29వ రాష్ట్రంగా తెలంగాణను సాధించుకున్న వేళ. పోరాడి సాధించుకున్న తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అధికారంలోకి వస్తే దళితులకు 5 సంవత్సరాలలో 50 వేల కోట్లు, ప్రతి సంవత్సరం 10 వేల కోట్ల రూపాయలు కేటాయిస్తామని తమ ఎన్నికల ప్రణాళికలో వాగ్దానం చేసి అధికారంలోకి వచ్చిన టి.ఆర్.ఎస్. ప్రభుత్వం తమ మొదటి బడ్జెట్ లోనే విస్మరించింది. 2014-15 బడ్జెట్లో ఎస్సీ సబ్ ప్లాన్ కు 7248 కోట్లను మాత్రమే కేటాయించి, 3169 కోట్లు విడుదల చేసి 2722 కోట్లు ఖర్చు చేసింది. ఇక ఎస్సీ సబ్ ప్లాన్ కు 4420 కోట్లు కేటాయించగా, 1964 కోట్లు విడుదల చేయగా 1660 కోట్లు

మాత్రమే ఖర్చు చేసిన ప్రభుత్వం దళిత గిరిజనుల పట్ల సవతి తల్లి ప్రేమను చూపించింది. గత ఆర్థిక సంవత్సరంలో దళిత, గిరిజనులకు నామమాత్రంగా కేటా యించిన నిధులను వారి అభివృద్ధికి ఖర్చు చేయకుండా నేటి పాలకు లు ఇతర శాఖలన్నింటికి సుమారు 7286 కోట్ల రూపాయలను గత ప్రభుత్వాల లాగానే టి.ఆర్.ఎస్.ప్రభుత్వం కూడా యధేచ్ఛగా దారి మళ్ళించింది. దారి మళ్ళించిన నిధుల స్థానంలో మళ్ళీ కేటాయింపులు జరపాలన్న డిమాండ్ ను కూడా గాలికొదిలేశారు. ఇప్పుడు చట్ట బద్ధత వచ్చినప్పటికీ ఏమి మార్పు రాలేదు. కాని, ఎస్సీ, ఎస్టీ సబ్ షాన్ చట్టం తెచ్చామని గొప్పలు చెబుతున్న మన పాలకులు మాత్రం నిధులను యదేచ్ఛగా దారి మళ్ళిస్తూనే వున్నారు.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో 2014 ఆగస్టు 15న గోల్కొండ కోటమీద జాతీయ జెండ్ర ఎగరవేసి భూమిలేని దళిత వ్యవసాయా ధారిత కుటుంబాలలోని మహిళలకు ఒక్కొక్కరికి 3 ఎకరాల చొప్పున భూమి కొనుగోలు ద్వారా భూపంపిణి కార్యక్రమా నికి శ్రీకారం చుట్టారు. ఆరోజు ఇచ్చిన పట్టాలు ఏడువందల ఎకరాలు. ఇందు కోసం ఎస్సీ సబ్ షాన్ నిధుల నుండి గత ఆర్థిక సంవత్సరంలో 1000 కోట్లు కేటాయించి కేవలం 120 కోట్లు మాత్రమే ఖర్చు చేసి, 959 కుటుంబాలకు 2524 ఎకరాలను పంపిణి చేసింది. కాని, నేటికి

ఒక్క ఎకరం కూడా సాగులోకి రాలేదు. భూమి పత్రాలు సైతం చాలా గ్రామాల్లో ఇవ్వలేదు. భూకొనుగోలు పథకం ఒక అడుగు ముందుకు నాలుగు అడగులు వెనక్కి నడుస్తోంది. ఇక గిరి జనులకు భూకొనుగోలు పథకాన్ని ప్రవేశ పెడుతామని హామి ఇచ్చిన పుటికి నేటికి కార్యరూపం దాల్చలేదు. తెలంగాణలో 5 లక్షల ఎకరాల భూ బ్యాంకు పారిశ్రామిక అవసరాల కోసం ఉందని చెప్పిన ప్రభుత్వం దళిత గిరిజనులకు, భూమిలేని నిరుపేద కుటుంబాలకి 3 ఎకరాల చొప్పున ఇవ్వడానికి మాత్రం భూమి లేదంటున్నది. ఇదే ప్రభుత్వ భూ పంపిణి విధానం. రాష్ట్రంలో వివిధ రాజకీయ పార్టీల నాయకుల చెరల్లో బందీగా ఉన్న భూముల విషయంలో మౌనం వహిస్తూ పేదలను దోచుకొని కార్పొరేట్ శక్తులకు దాచిపెట్టే పాలక పార్టీల సంస్కృతిని కె.సి.ఆర్. కొనసాగిస్తున్నాడు.

బంగారు తెలంగాణ నినాద ముసుగులో తమ కుటుంబ అభివృద్ధి (పదవులు)కి సహకరించే కార్పొరేట్ సంస్థలకు ఎర్ర తివాచితో ఆహ్వాని స్తున్నాడు. ఇక ఆర్బాటంగా ప్రారంభించిన కళ్యాణలక్ష్మి పథకానికి 30 వేల యువతులకు ఆర్థిక సహాయం అందిస్తామని లక్ష్యంగా పెట్టుకు న్నప్పటికీ కేవలం 9368 మంది ఎస్సీ వధు వులకు ఆర్థిక సహాయం అందజేశారు. అంబేద్కర్ ఓవర్ సీస్ విద్యానిధి పథకంలో భాగంగా విదే శాలలో ఉన్నత

బంగారు తెలంగాణ నినాద ముసుగులో తమ కుటుంబ అభివృద్ధి (పదవులు)కి సహకరించే కార్పొరేట్ సంస్థలకు ఎర్ర తివాచితో ఆహ్వాని స్తున్నాడు. ఇక ఆర్బాటంగా ప్రారంభించిన కళ్యాణలక్ష్మి పథకానికి 30 వేల యువతులకు ఆర్థిక సహాయం అందిస్తామని లక్ష్యంగా పెట్టుకు న్నప్పటికీ కేవలం 9368 మంది ఎస్సీ వధు వులకు ఆర్థిక సహాయం అందజేశారు.

విద్య చదువుకునే విద్యార్థులకు ఆదాయ పరిమితి లేకుండా 10 లక్షల నుండి 25 లక్షలకు పెంచు తామనే తదితర హామీలను బుట్టదాఖలు చేసింది. దళితుల దారిద్ర్యాన్ని పారద్రోలుతా మని పదే పదే ప్రకటించిన ముఖ్యమంత్రి షెడ్యూలు కులాల అభివృద్ధి శాఖను తనవద్దే ఉంచుకొని అభివృద్ధి పనులు పెం డింగ్ లో పడడానికి కారణమవుతున్నారు. షెడ్యూలు కులాల అభివృద్ధి శాఖకు మంత్రిని నియమించకపోవడంతో నిధుల ఖర్చు కార్యక్రమాల, పథకాల అమలు నత్తనడక నడుస్తోంది. రాష్ట్రంలో దళిత గిరిజనులపై జరుగుతున్న దాడుల నివారణకు రాజకీయ కమీషన్ ను ఏర్పాటు చేయ కుండా కాలాయాపన చేస్తున్నారు. ప్రచార ఆర్బాటాలతో ప్రయోజనం పొందిన ప్రభుత్వం దళిత గిరిజనుల

పట్ల అడుగడుగున నిర్లక్ష్యాన్ని, వివక్షతను ప్రదర్శించింది. 2015-16 బడ్జెట్ లో ఎస్సీ సబ్ షాన్ కు 8,089 కోట్లు కాగా, ఎస్టీ సబ్ షాన్ కు 5039 కోట్లను కేటాయించారు. ఈ చట్టం పటిష్ఠ అమలు కొరకు యంత్రాంగాన్ని సన్నద్ధం చేసుకొని, ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో కేటాయించిన నిధులను సకాలంలో విడుదల చేసి దళిత గిరిజనుల సమగ్రాభివృద్ధికి పూర్తి స్థాయిలో వినియోగించే విధంగా అందరూ ఐక్యతతో కృషి చేయాలి.

తెలంగాణ ప్రజల రాజీలేని పోరాటాల ఫలితంగా రాష్ట్రం ఏర్పడి ఏడాది కాలం గడిచిపోయింది. సంబరాలు కూడా చేసుకున్నాం. తెలం గాణ ఏడాది పాలనలో దళిత గిరిజనులకు ఆశ నిరాశలే మిగిలిచ్చింది. వచ్చే నాలుగేండ్లలో అయినా దళిత గిరిజనుల సమగ్రాభివృద్ధి, రక్షణ కోసం అంకిత భావంతో పనిచేయాల్సిన అవసరం ఉంది. ఇప్పటికైనా దళిత గిరిజన ప్రజా ప్రతినిధులు చట్టం అమలు కోసం ప్రభుత్వంపై తమ పార్టీలపైన తీవ్రమైన ఒత్తిడి తీసుకురావాల్సిన బాధ్యత వారిపై వుంది. ఈ చట్టం కోసం సుదీర్ఘ సంఘటిత ఉద్యమాలు నిర్వహించిన దళిత గిరిజన సంఘాలు, కలిసొచ్చే అన్ని రకాల శక్తులను కూడగట్టి ఎస్సీ, ఎస్టీ సబ్ షాన్ చట్టాన్ని సవరించి రూల్స్ రూపొందించే వరకు పోరాడాల్సిన తక్షణ అవసరం నేడు మళ్ళీ మన ముందుకొచ్చింది. “మనం సాంఘిక, రాజకీయ హక్కులతో కూడిన సమానత్వం కోసం పోరాడాలి. కాని, పోయిన హక్కులు తిరిగి పొందటానికి ప్రార్థనలు, బతిమాలటాలు పనికిరావని నిరంతరం పోరాటమే మార్గమని ప్రపంచ మేధావి అంబేద్కర్ హెచ్చరించిన పోరాట సూక్ష్మిని పుణికి పుచ్చు కొని మరో పోరాటానికి సన్నద్ధం కావాల్సిన అవసరం ఎంతైన ఉంది.

- చెవ్వ రఘుపతి రావు,
సెల్ : 8106447403

ఇంధన భద్రతపై ముందుకెళ్తున్న భారత్

ఆరవ ఒపెక్ అంతర్జాతీయ సదస్సు సందర్భంగా పెట్రోలియం, సహజవాయువు శాఖ సహాయ మంత్రి ధర్మేంద్ర ప్రధాన్ రష్యా, సౌదీ అరేబియా, ఇరాన్, ఖతార్, కువైత్, ఇరాక్, యూఏఈ, అంగోలా, వెనిజులాలకు చెందిన సంబంధితశాఖ మంత్రులతో చర్చలు జరిపారు.

రష్యా ఇంధన శాఖ మంత్రి అలె గ్జాండర్ నొవాక్తో సమావేశం సందర్భంగా, ఇంధన రంగంలో ద్వైపాక్షిక సహకారాన్ని విస్తరింప జేసేందుకు ఇద్దరు మంత్రులు అంగీకరించారు. రష్యా నుంచి భారతదేశానికి ముడి చమురు మరియు సహజవాయువు పైప్ లైన్లు వేసేందుకు గల సాధ్యాసాధ్యాలపై సాధ్యమైనంత త్వరలో సంయుక్త అధ్యయనం చేయాలని ఈ సందర్భంగా అంగీకరించారు. రష్యా నుంచి ఎల్ఎన్జీ, ముడిచమురు దిగుమతి చేసుకునేందుకు భారతదేశం ఆసక్తి కనబర్చింది. రష్యాలో ప్రస్తుత భారతీయ ఇన్వెస్ట్ మెంట్ ప్రాజెక్టులపై కూడా ఉభయపక్షాలూ సమీక్షించాయి. వెలికితీత, ఉత్పత్తి రంగంలో కలసి పని చేసేందుకు గల అవకాశాల గురించి కూడా చర్చించాయి.

ఇరాన్ పెట్రోలియం శాఖ మంత్రి శ్రీ బిజన్ నామ్దార్ జెంగెనా హ్తో సమావేశం సందర్భంగా, ఇరాన్ లో వెలికితీత మరియు ఉత్పత్తి ప్రాజెక్టుల్లో భారతీయ ప్రమేయంపై మరియు వివిధ ప్రత్యామ్నాయ మార్గాల ద్వారా ఇరాన్ నుంచి భారత్ కు గ్యాస్ పైప్ లైన్ నిర్మించేందుకు గల సాధ్యాసాధ్యాలపై ఇద్దరు మంత్రులు చర్చించారు.

ప్రధాన్ సౌదీ అరేబియా పెట్రోలియం శాఖ సహాయ మంత్రి, డిప్యూటీ క్రౌన్ ప్రిన్స్ అబ్దుల్ అజీజ్ బిన్-సల్మాన్ కులసుకున్నారు. ఈ సమావేశం సందర్భంగా శ్రీ ప్రధాన్, భారత్ మరియు సౌదీ అరేబియా మధ్య ద్వైపాక్షిక ఇంధన ఒప్పందాలను 'విక్రయదారు-కొనుగోలుదారు' సంబంధానికి మించి 'ఇంధన భాగస్వామి' దృష్టితో ముమ్మరంగా పరిశీలించాల్సిన అవసరాన్ని పునరుద్ఘాటించారు. రెండు దేశాల మధ్య ఇంధన సహకారానికి గల పటిష్ఠ అవకాశాలను గుర్తించేందుకు ఇద్దరు మంత్రులు కూడా అంగీకరించారు.

ఇరాన్ పెట్రోలియం శాఖ మంత్రి శ్రీ బిజన్ నామ్దార్ జెంగెనా హ్తో సమావేశం సందర్భంగా, ఇరాన్ లో వెలికితీత మరియు ఉత్పత్తి ప్రాజెక్టుల్లో భారతీయ ప్రమేయంపై మరియు వివిధ ప్రత్యామ్నాయ మార్గాల ద్వారా ఇరాన్ నుంచి భారత్ కు గ్యాస్ పైప్ లైన్ నిర్మించేందుకు గల సాధ్యాసాధ్యాలపై ఇద్దరు మంత్రులు చర్చించారు.

ఖతార్ ఇంధన & పరిశ్రమల శాఖ మంత్రి శ్రీ మహమ్మద్ బిన్ సలేహ్ అల్-సదాను కూడా శ్రీ ప్రధాన్ కలుసుకున్నారు. భారతదేశానికి దీర్ఘకాలిక ఎల్ఎన్జీ సరఫరాలతో సహా ప్రస్తుత ద్వైపాక్షిక అంశాల గురించి వారు చర్చించారు. ఎల్ఎన్జీ మార్కెట్ అంతర్జాతీయ పరిస్థితి మరియు దానిలో ఇటీవలి మార్పుల గురించి కూడా వారు చర్చించారు. కువైత్ చమురు శాఖ మంత్రి డాక్టర్ అలీ

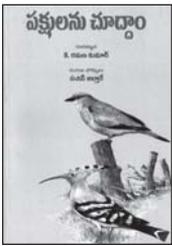
సలేహ్ అల్-ఒమర్తో జరిగిన సమావేశం సందర్భంగా, భారతీయ రిఫైనింగ్ మరియు పెట్రో కెమికల్ రంగంలో పెట్టుబడులు పెట్టాల్సిందిగా శ్రీ ప్రధాన్ కోరారు. ఈ ప్రాజెక్టులపై కువైత్ నుంచి ఆసక్తి వ్యక్తమైంది.

ఇరాక్ చమురు శాఖ మంత్రి శ్రీ అదిల్ అబ్ద్ అల్-మహ్ద్తో శ్రీ ప్రధాన్ విస్తృత శ్రేణి అంశాలను చర్చించారు. ముడిచమురుకు సంబంధించి భారతదేశానికి ఇరాక్ రెండో అతిపెద్ద వనరుగా ఉంది. ఇరాకీ హైడ్రోకార్బన్ రంగంలో భారతీయ పబ్లిక్ మరియు ప్రైవేట్ రంగ పెట్టుబడుల అవకాశం గురించి కూడా ఈ సందర్భంగా చర్చించారు.

యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ ఇంధన శాఖ మంత్రితో సమావేశం సందర్భంగా, నైపుణ్యాల అభివృద్ధి మరియు సేవారంగాలతో సహా భారతదేశం మరియు యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ మధ్య హైడ్రో కార్బన్ రంగానికి చెందిన అన్ని అంశాల్లో సహకారానికి గల సాధ్యా సాధ్యాల ప్రధానంగా చర్చకు వచ్చాయి. ఇంధన సహకారాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్ళేందుకు గాను రెండు పక్షాల మధ్య

క్రమం తప్పకుండా చర్చలు జరిపేందుకు అంగీకరించారు. అంగోలా పెట్రోలియం శాఖ మంత్రి జోన్ మారియా బొటాల్హా వాస్కునెస్లోస్ కు కూడా శ్రీ ప్రధాన్ కలుసుకున్నారు. అంగోలా ఎల్ఎన్జీ రంగంలో పెట్టుబడులు పెట్టేందుకు భారతీయ ప్రభుత్వ, ప్రైవేటు రంగ కంపెనీలు ఆసక్తిగా ఉన్నాయని తెలిపారు. పరస్పర సహకారానికి వీలుకల్పించే ఆచరణసాధ్యమైన ప్రాజెక్టులను వీలైనంత త్వరగా గుర్తించేందుకు ఉభయపక్షాలు అంగీకరించాయి. వెనిజులా పెట్రోలియం మరియు మైనింగ్ శాఖ మంత్రి ఆస్డ్రుబల్ చావెజె జెను కూడా మంత్రి శ్రీ ప్రధాన్ కలుసుకున్నారు. పెండింగ్ లో ఉన్న అన్ని వాణిజ్య అంశాలను పరిష్కరించుకునేందుకు ఉమ్మడి యంత్రాంగాన్ని నెలకొల్పాలని శ్రీ ప్రధాన్ ప్రతిపాదించారు. ఈ అంశాన్ని పరిశీలించేందుకు వెనిజులా అంగీకరించింది. ముడిచమురు దిగుమతులకు సంబంధించి భారతదేశానికి వెనిజులా మూడో అతిపెద్ద వనరుగా ఉంది. వెనిజులాలోని చమురు బ్లాక్ లో ఓఎన్ జీసీ విదేశీ లిమిటెడ్ పెట్టుబడులు పెట్టింది.

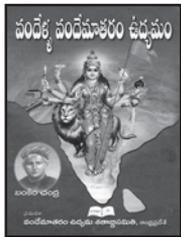
ఇంటర్నేషనల్ ఎనర్జీ ఏజెన్సీ (ఐఈఏ) ఎగ్జిక్యూటివ్ డైరెక్టర్ ను కూడా శ్రీ ప్రధాన్ కలుసుకున్నారు. చమురు మరియు సహజవాయువులకు సంబంధించి వివిధ రంగాల్లో సహకారాన్ని వృద్ధి చేసేందుకు వారు అంగీకరించారు. - దక్కన్ న్యూస్

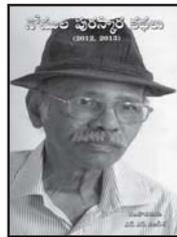
పుస్తకం: పక్షులను చూద్దాం
రూపకల్పన: కె. రమణ కుమార్
వెల : రూ.60
ప్రచురణ: మంచి పుస్తకం
ప్రతులకు: 12-13-439, వీధి నెం.1,
 తార్వాక్, సికింద్రాబాద్.
ఫోన్: 94907 46614

పుస్తకం: మాజీ మానవుడు
రచన: ఇంద్రపాల శ్రీనివాస్
వెల: రూ.120
ప్రతులకు: ఇంద్రపాల (ఎరసాని)
 శ్రీనివాస్, బి.జి.ఆర్ నగర్, డి.కె. రోడ్, అమీర్ హిల్స్
 హైదరాబాద్ - 500016
ఫోన్ నెం: 9052241005

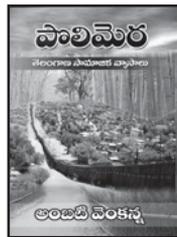
పుస్తకం: పంచదేశ వందేమాతరం ఉద్భవం
రచన: బంకిం చంద్ర
వెల: రూ.30
ప్రతులకు: సాహిత్యనికేతన్
 3-4-852, బర్మాన్ పురా
 హైదరాబాద్ - 500027
ఫోన్: 040-27563236

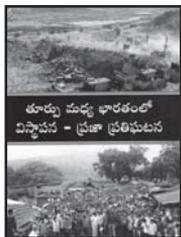
పుస్తకం: నోముల పురస్కార కథలు
రచన: ఎన్.ఎస్.రజనీశ్
వెల: రూ.80
ప్రతులకు: ఎన్.ఎస్.అరుణ
 నోముల సాహిత్య సమితి, సాయిటవర్న్
 నాగార్జున కాలనీ, జిల్లా: నల్లగొండ
ఫోన్ నెం: 7799114349

పుస్తకం: పద్మమానవురం (నంది వడ్డెమాన్)
గ్రామ చరిత్ర - సంస్కృతి
రచన: ఆవుల చెన్నమ్మ పుత్ర శ్రీరామ్ ఆర్య
వెల: రూ.50
ప్రతులకు: ఇ.నెం. 3-131, నందివడ్డెమాన్
 బజినపల్లి, నాగర్ కర్నూల్,
 మహబూబ్ నగర్ - 509215

పుస్తకం: పాలిమెర (తెలంగాణ సామాజిక వ్యాసాలు)
రచన: అంబటి వెంకన్న
వెల: రూ.100
ప్రతులకు: జాబలి కళామండలి
 ఇ.నెం. 7-1-155, శ్రీనగర్ కాలనీ, పానగల్ రోడ్
 జిల్లా: నల్లగొండ
ఫోన్ నెం: 996637072

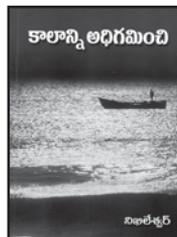
పుస్తకం: తూర్పు మధ్య భారతంలో విస్ఫాపన - ప్రజా
ప్రతిఘటన
రచన: విప్లవ రచయితల సంఘం
వెల: రూ.20
ప్రతులకు: అన్ని ప్రముఖ పుస్తక షాపుల్లో

పుస్తకం: ఇడుపు కాగితం (కవిత్యం)
రచన: డా.కాసుల లింగారెడ్డి
వెల: రూ.100
ప్రతులకు: డా.కాసుల లింగారెడ్డి,
 ప్లాట్ నెం. 63, ఇం.నెం. 3-9-318, సరస్వతీ నగర్
 చింతలకుంట, ఎల్ బనగర్,
 హైదరాబాద్ - 500074

పుస్తకం: పోలవరం - ప్రాణాంతక ప్రయోగం
(ముంపు గ్రామాల గోడు)
రచన: అనిశెట్టి రజిత
వెల: రూ.100
ప్రతులకు: అనిశెట్టి రజిత, 3-12-60
 కుమార్ పల్లి, హన్మకొండ, వరంగల్ - 506001
ఫోన్ నెం: 9849482462

పుస్తకం: కాలాన్ని అధిగమించి
(పశ్చిమాకాశాన కవితలతో సహా)
రచన: నిఖిలేశ్వర్
వెల: రూ.100
ప్రతులకు: నిఖిలేశ్వర్, 2-2-647, శారదానగర్,
 బాగ్ అంబర్ హిల్స్, హైదరాబాద్ - 500013
ఫోన్: 9177881201

పుస్తక పరిచయం

పుస్తక పరిచయం శీర్షిక ద్వారా వివిధ పుస్తకాలను పాఠకులకు పరిచయం చేసే ప్రయత్నం ఇది. ఈ వేదిక ద్వారా పాఠకులకు తమ పుస్తకాలను పరిచయం చేయాలనుకునే రచయితలు, ప్రచురణ సంస్థలు తమ పుస్తకాలు రెండు కాపీలను దిగువ చిరునామాకు పంపించవచ్చు. వీలు వెంట వాటిని ప్రచురిస్తాం. సమకాలీన సామాజిక అంశాలతో కూడిన కొత్త పుస్తకాలకు ప్రాధాన్యం. పుస్తకాలు పంపించాల్సిన చిరునామా:

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
Fax: 040-27635644 **Mobile:** 9030626288
E-mail: deccanlandindia@gmail.com **www.deccanland.com**

We train more than **50,000** teachers every year

@live 2.0
Enriched Digital Content for effective classroom teaching

Caring for the environment: an **ISO 14001: 2004** Certified Company

More than **1,00,00,000** Ratna Sagar books used by schools every year

Living Science
The pioneering series in 4-colour textbooks

Communicate in English
The most-loved English course for schools

EDUCATION, OUR MISSION

Education, Our Mission!

 BYWORD BOOKS

 PRIMUS BOOKS

 Super teacher

 @live 2.0

 APPTIVE

 an ISO 9001:2008 and 14001:2004 company

 VIRAT BHAVAN, COMMERCIAL COMPLEX, MUKHERJEE NAGAR, DELHI 110009

 EMAIL rsagar@ratnasagar.com

 EDUCATION NEWS [rsgr.in/rsfcbk](https://www.facebook.com/rsgr.in/rsfcbk)

 BUY ONLINE [rsgr.in/rsbuy](https://www.rsgr.in/rsbuy)

 DISCUSS EDUCATION [rsgr.in/rsdiscuss](https://www.rsgr.in/rsdiscuss)

 P: (011) 47038000
F: (011) 47038099

 WEBSITE [ratnasagar.com](https://www.ratnasagar.com)

 LATEST ON EDUCATION [rsgr.in/rstweets](https://www.rsgr.in/rstweets)

 SMS/NEWSLETTERS [rsgr.in/rsnews](https://www.rsgr.in/rsnews)

 VIDEOS [rsgr.in/rsvideos](https://www.rsgr.in/rsvideos)

BRANCHES CHENNAI • LUCKNOW SHOWROOM DARYA GANJ, NEW DELHI

OFFICES AGRA • AHMADABAD • BENGALURU • BHOPAL • COIMBATORE • DEHRADUN • GUWAHATI • HYDERABAD • JAIPUR • JALANDHAR • KANPUR • KOCHI • KOLKATA • MADURAI • MUMBAI • PATNA • RANCHI • VARANASI

I go to to learn life

Oxford
Grammar School

13th Street , Himayatnagar, Hyderabad

CBSE & SSC

040-2763 6214

99590 20512